

Kandidatundersøkelsen 2016

Fra studier til jobb i bergensregionen

Asle Høgestøl og Malin Dahle
ideas2evidence-rapport 05:2016

Kandidatundersøkelsen 2016 - Fra studier til jobb i Bergensregionen

ideas2evidence-rapport 05:2016

Utarbeidet av Asle Høgestøl og Malin Dahle på oppdrag fra Karrieresenteret ved SiB, med økonomisk støtte fra Universitetet i Bergen, Høgskolen i Bergen og Norges Handelshøyskole

ideas2evidence 05:2016

ideas2evidence
Villaveien 5
5007 Bergen
post@ideas2evidence.com
Telefon: 918 17 197
www.ideas2evidence.com

Bergen, august 2016

ISBN (elektronisk): 978-82-93181-45-3, (trykt): 978-82-93181-44-6

INNHold

Hovedfunn	5
Bergenskandidatene.....	5
Kandidatene fra Universitetet i Bergen.....	7
Kandidatene fra Høgskolen i Bergen	9
Kandidatene fra Norges Handelshøyskole	11
Kapittel 1 - Innledning og bakgrunn	13
Karrieresenteret	13
Kandidatundersøkelsen.....	13
Rapportens oppbygning	13
Kapittel 2 - Metode	15
Datainnsamling.....	15
Utvalg og svarprosent	15
Kapittel 3 - Fra studier til jobb i bergensregionen – det generelle bildet	17
Om Kandidatene i undersøkelsen	17
Arbeidsmarkedet.....	18
Kandidatenes arbeidslivstilknytning.....	20
Tilpasning til arbeidslivet.....	20
Sektor og bransjetilknytning.....	24
Kandidatens viktigste funksjoner/oppgaver	25
Årslønn	27
Fra studier til jobb – søkeprosessen og arbeidslivsmobilitet.....	27
Mobilitet.....	30
Hjerneflukt og hjernegevinst.....	30
Studietiden	32
Vurdering av studiet.....	32
Aktiviteter ved siden av studiene	35
Kapittel 4 - Fra studier til jobb i bergensregionen – Kandidater fra Universitet i Bergen.....	37
Kandidatenes arbeidslivstilknytning.....	37
Tilpasning til arbeidslivet.....	37
Sektor og bransjetilknytning.....	42
Kandidatens viktigste funksjoner/oppgaver	43
Årslønn	44
Fra studier til jobb – søkeprosessen og arbeidslivsmobilitet.....	45

Mobilitet	46
Hjerneflukt og hjernegevinst.....	48
Studietiden	48
Studievalg	48
Vurdering av studiet	51
Aktiviteter ved siden av studiene	54
Kapittel 5 - Fra studier til jobb i bergensregionen – Kandidater fra Høgskolen i Bergen.....	57
Kandidatenes arbeidslivstilknytning.....	57
Tilpasning til arbeidslivet.....	57
Sektor og bransjetilknytning.....	61
Kandidatens viktigste funksjoner/oppgaver	62
Årslønn	63
Fra studier til jobb – søkeprosessen og arbeidslivsmobilitet	64
Mobilitet	65
Hjerneflukt og hjernegevinst.....	66
Studietiden	67
Vurdering av studiet	67
Aktiviteter ved siden av studiene	69
Kapittel 6 - Fra studier til jobb i bergensregionen – Kandidater fra Norges Handelshøyskole	71
Kandidatenes arbeidslivstilknytning.....	71
Tilpasning til arbeidslivet.....	71
Sektor og bransjetilknytning.....	73
Kandidatens viktigste funksjoner/oppgaver	74
Årslønn	74
Fra studier til jobb – søkeprosessen og arbeidslivsmobilitet	75
Mobilitet	77
Hjerneflukt og hjernegevinst.....	77
Studietiden	78
Vurdering av studiet	78
Aktiviteter ved siden av studiene	79
Vedlegg.....	81
Spørreskjema - Kandidatundersøkelsen 2016.....	81

HOVEDFUNN

BERGENSKANDIDATENE

Kandidatundersøkelsen 2016 finner at majoriteten av kandidatene fra utdanningsinstitusjonene i Bergen er veltilpassede på arbeidsmarkedet. Sammenlignet med 2011 har imidlertid arbeidsledigheten gått opp, det er færre som får relevant arbeid og det er blitt vanligere å måtte sende et høyt antall jobbsøknader for å få jobb. Kandidater med bakgrunn fra ingeniørutdanning og matematisk-naturvitenskapelige fag, som tidligere har hatt det enkelt på arbeidsmarkedet, har det betydelig vanskeligere i 2016. Et noe tyngr arbeidsmarked gjør at kandidatene i større grad vektlegger stabilitet og trygghet som faktorer i arbeidssøkingen. Et interessant poeng er at aktivitet utenfor studiene synes å påvirke mulighetene for å få relevant arbeid i betydelig grad.

På tvers av de forskjellige utdanningsløpene etterspør kandidatene i stor grad mer praksis i utdanningen sin.

TILPASNING PÅ ARBEIDSMARKEDET

- ◆ Majoriteten av kandidatene i Kandidatundersøkelsen 2016 er veltilpassede på arbeidsmarkedet:
 - ◆ Arbeidsledigheten er på 4 prosent
 - ◆ Andelen som arbeider ufrivillig deltid er 6 prosent
 - ◆ 85 prosent opplever at de har en relevant jobb
- ◆ Utviklingen på arbeidsmarkedet og den makroøkonomiske utviklingen i norsk økonomi de siste fem årene påvirker imidlertid situasjonen for utdanningsgrupper som tidligere har vært veltilpassede på arbeidsmarkedet.
 - ◆ Blant annet ser vi at andelen med ikke-relevant jobb hos kandidater med teknisk eller naturvitenskapelig bakgrunn har økt betydelig.
- ◆ Det er tydelige fordeler forbundet med å ta høyere grad, masterkandidater er betydelig mer veltilpassede på arbeidsmarkedet enn bachelorkandidater.
- ◆ Et interessant funn er at aktivitet ved siden av studiene synes å ha en positiv effekt på sannsynligheten for å få relevant arbeid.
- ◆ 80 prosent av kandidatene med relevant arbeid fikk dette enten før, eller innen 3 måneder etter uteksaminasjon.
 - ◆ Dette indikerer at det er et tydelig skille i kandidatmassen, hvor en minoritet på rundt 20 prosent er arbeidsledig, arbeider ufrivillig deltid eller sliter med å få relevant arbeid, samtidig som det er en betydelig gruppe som ikke bare får fast og relevant heltidsarbeid, men også får det kort tid etter at studiene er ferdige.

SEKTOR OG JOBBØKING

- ◆ Kandidatene fordeler seg jevnt mellom offentlig og privat sektor, men andelen menn i privat sektor er betydelig høyere enn andelen kvinner.
- ◆ Kandidatene starter jobbsøkingprosessen tidlig, kun 17 prosent venter til etter uteksaminasjon med å starte jobbjakten.

- ◆ Sammenlignet med tidligere Kandidatundersøkelser er det flere kandidater som er nødt til å sende mange jobbsøknader. I 2016 var det nesten 10 prosent som oppgav å ha sendt mer enn 50 jobbsøknader – en tredobling siden 2011.
- ◆ Den klart viktigste faktoren for kandidatene når de søker jobb er å finne en arbeidsplass med godt arbeidsmiljø. Det er også mange som vektlegger at arbeidsplassen er stabil og trygg. Andelen som vektlegger stabilitet økte betydelig mellom 2011 og 2016.

HJERNEFLUKT OG HJERNEGEVINST

- ◆ Utdanningsinstitusjonene i Bergen er svært viktig for å rekruttere og holde på personer med høy utdanning i Hordaland. Netto tilvekst av kandidater var i 2016 på nesten 10 prosentpoeng.
- ◆ De fleste kandidater oppgir å ha fått jobb på det geografiske stedet de ønsket.

STUDIETIDEN

- ◆ I vurderingen av ferdigheter kandidatene har tilegnet seg fra studiene, er det en klar tendens til at faglighet vurderes høyt, mens mer praktiske arbeidslivsrettede ferdigheter, som evne til å knytte kontakter, administrere oppgaver og samarbeidsevner vurderes forholdsvis lavt av kandidatene.
- ◆ Det er et klart ønske fra kandidatene om mer praksis i studiet.
- ◆ To tredjedeler av kandidatene ville valgt det samme studiet om igjen, enten uforandret eller med en noe annerledes fagkombinasjon.
 - ◆ Andelen som ville valgt det samme studiet om igjen er imidlertid betydelig lavere blant dem som ikke har klart å få relevant arbeid.
- ◆ 80 prosent av kandidatene arbeidet ved siden av studiene, 37 prosent hadde verv i en organisasjon og 25 prosent drev med frivillig arbeid.
- ◆ 37 prosent hadde utenlandsopphold i løpet av studiet.
- ◆ En fjerdedel av kandidatene utviklet problemstillingen for bachelor- eller masteroppgaven i samarbeid med en ekstern virksomhet. Litt over en femtedel av disse opplever at dette samarbeidet i stor eller svært stor grad bidro til at de fikk en konkret jobb (i bedriften eller annen bedrift).

TILPASNING PÅ ARBEIDSMARKEDET

- ◆ 75 prosent av UiB-kandidatene er veltilpassede på arbeidsmarkedet.
 - ◆ Andelen som er arbeidsledig, jobber ufrivillig deltid, eller oppgir å ha ikke-relevant jobb er imidlertid høyere enn i Kandidatundersøkelsen fra 2011.
 - ◆ 6 prosent er arbeidsledige.
 - ◆ 8 prosent arbeider ufrivillig deltid.
 - ◆ 20 prosent har ikke-relevant jobb.
- ◆ Nesten en tredjedel av kandidatene fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet oppgir at de ikke har relevant jobb. Dette er betydelige høyere enn i tidligere undersøkelser.
- ◆ Gradsnivå påvirker sannsynligheten for å få relevant arbeid i langt større grad enn fakultetstilhørighet. Mens kun halvparten av bachelorkandidatene har relevant arbeid, gjelder det 83 prosent av masterkandidatene og alle med 6-årig profesjonsutdannelse.

SEKTOR OG JOBBØKING

- ◆ 57 prosent av UiB-kandidatene arbeider i det offentlige.
 - ◆ Det er imidlertid klare forskjeller mellom fakultetene. 77 prosent av kandidatene fra Det medisinsk-odontologiske fakultet arbeider i offentlig sektor, mot 40 prosent av kandidatene fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet.
- ◆ UiB-kandidatene starter tidlig med jobbsøking: 63 prosent begynte å søke jobb før eller i løpet av siste semester. I tillegg fikk 12 prosent jobb uten å søke.
 - ◆ Kun 4 prosent ventet mer enn 4 måneder etter uteksaminasjon med å starte jobbsøkningsprosessen
- ◆ 13 prosent av kandidatene oppgir at de har sendt mer enn 50 jobbsøknader
 - ◆ 19 prosent av kandidatene fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har sendt mer enn 50 jobbsøknader
- ◆ Den klart viktigste faktoren for UiB-kandidatene når de søker jobb er at den potensielle arbeidsplassen har et godt arbeidsmiljø.

HJERNEFLUKT OG HJERNEGEVINST

- ◆ Vestlandet er den viktigste geografiske rekrutteringsarenaen for Universitetet i Bergen. 63 prosent av kandidatene bodde i et av de fire vestlandsfylkene før de begynte å studere.
- ◆ 36 prosent av kandidatene bodde i Hordaland før studiene. På undersøkelsestidspunktet bodde 45 prosent i dette fylket, en netto tilvekst på 9 prosent.
- ◆ 83 prosent av kandidatene oppgir å ha fått arbeid på stedet de ønsket.

STUDIETIDEN

- ◆ Det viktigste argumentet for å velge profesjonsstudium er jobb/yrkesmuligheter etterpå. 87 prosent av profesjonskandidatene fremhever dette argumentet som bestemmende.
- ◆ Fagkombinasjonen i bachelorgraden påvirker i liten grad masteroppgavens problemstilling

- ◆ Over halvparten av UiB-kandidatene mener at valgene de tok i løpet av studiene har fått konsekvenser for jobb etterpå. Dette gjelder spesielt for kandidater fra Det humanistiske fakultet
- ◆ I vurderingen av ferdigheter kandidatene har tilegnet seg fra studiene er det en klar tendens til at faglighet vurderes høyt, mens mer praktiske arbeidslivsrettede ferdigheter, som evne til å knytte kontakter, administrere oppgaver og samarbeidsevner vurderes forholdsvis lavt.
- ◆ En klar majoritet av kandidatene opplever at utdanningen har gitt dem de ferdighetene de trenger for å mestre jobben sin.
- ◆ Kandidatene har et tydelig ønske om mer praksis i løpet av studiet sitt.
 - ◆ Dette gjelder spesielt for juristene. 91 prosent av kandidatene fra Det juridiske fakultet skulle ønske at de hadde mer praksis i studiet
- ◆ Halvparten av kandidatene ville valgt samme studium på nytt dersom de skulle begynt å studere i dag.
 - ◆ Ytterligere 15 prosent ville valgt samme studium, men med en annen fagkombinasjon.
 - ◆ 25 prosent av kandidatene fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet ville *ikke* valgt samme studium på nytt, og ytterligere 21 prosent er usikre.
- ◆ En femtedel av kandidatene vurderte å slutte før fullførte studier.
- ◆ 16 prosent av UiB-kandidatene avsluttet utdanningen sin etter oppnådd bachelorgrad.
 - ◆ En fjerdedel avsluttet utdanningen fordi de aldri hadde planlagt å ta mastergrad.
 - ◆ En fjerdedel svarte at de ønsket en pause før de gikk videre med ytterligere studier.
- ◆ 81 prosent av kandidatene arbeidet under studietiden
 - ◆ Andelen som arbeidet under studietiden er imidlertid betydelig lavere hos kandidater fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet – kun 65 prosent.

TILPASNING PÅ ARBEIDSMARKEDET

- ◆ 85 prosent av HiB-kandidatene er veltilpassede på arbeidsmarkedet.
 - ◆ Arbeidsledigheten er på 3 prosent.
 - ◆ Andelen som arbeider ufrivillig deltid er 5,5 prosent.
 - ◆ 89 prosent opplever at de har en relevant jobb.
- ◆ Andelen med ikke-relevant jobb økte betydelig mellom 2011 og 2016.
 - ◆ Det er spesielt kandidater fra Avdeling for ingeniør- og økonomifag som opplever at de ikke har relevant jobb, i alt 19 prosent.
- ◆ Blant kandidatene *med* relevant arbeid er det en stor andel som får dette kort tid etter uteksaminasjon.
 - ◆ 87 prosent i denne gruppen fikk tilbud om sin første relevante jobb innen 3 måneder etter siste eksamen.
- ◆ Blant kandidatene *uten* relevant arbeid trekkes arbeidsmarkedssituasjonen frem som forklaringer på at de ikke har oppnådd relevant arbeid.

SEKTOR, JOBBØKING OG ARBEIDSLIVSMOBILITET

- ◆ Litt over halvparten av HiB-kandidatene arbeider i offentlig sektor.
 - ◆ Forskjellene mellom avdelingene er imidlertid store: 82 prosent av kandidatene fra AHS arbeider i det offentlige, mot 21 prosent av AIØ-kandidatene.
- ◆ Kandidatene starter jobbsøkningsprosessen tidlig, kun 15 prosent av kandidatene venter med søkingen til etter avsluttet utdanning.
- ◆ Rundt halvparten av kandidatene har sendt mellom 1 og 5 jobbsøknader.
- ◆ Godt arbeidsmiljø og arbeidsplassens stabilitet er de klart viktigste faktorene når HiB-kandidatene søker jobb.
- ◆ Kandidater fra helse- og sosialfag har betydelig høyere grad av arbeidslivsmobilitet enn de to andre utdanningsgruppene. Kun 46 prosent har kun hatt én jobb etter avsluttet studium, mot 80 prosent av kandidatene fra ingeniør- og økonomifag.

HJERNEFLUKT OG HJERNEGEVINST

- ◆ 56 prosent av kandidatene fra HiB kommer opprinnelig fra Hordaland.
- ◆ Andelen som forblir i Hordaland etter endt studium er høy, nesten 70 prosent.
 - ◆ Dette gir en nettogevinst på nesten 14 prosentpoeng.
- ◆ De aller fleste kandidatene oppgir at de har fått arbeid på det geografiske stedet de ønsket seg. Spesielt gjelder dette for AL-kandidatene.

STUDIETIDEN

- ◆ Kandidatene opplever i stor grad at studiene har gitt dem evnen til å tilegne seg ny kunnskap.
- ◆ Over halvparten av HiB-kandidatene opplever at studiene har gitt dem evnen til å samarbeide.
- ◆ 65 prosent av kandidatene ønsker seg mer praksis i studiet.
 - ◆ Det er spesielt kandidatene fra AIØ som trekker frem dette.

- ◆ Flertallet ville valgt samme studium dersom de skulle begynne å studere i dag. Det er imidlertid en betydelig andel, 36 prosent, som er usikre på om de ville valgt samme studium, eller er klar på at de ikke ville valgt det samme studiet på nytt.
- ◆ Nesten 80 prosent av HiB-kandidatene arbeidet ved siden av studiene.
- ◆ Det er langt vanligere for AIØ-kandidatene å samarbeide med eksterne virksomheter i utviklingen av problemstillinger for bachelor- eller masteroppgaven. 67 prosent med slik bakgrunn gjorde dette, mot kun 8 prosent av AL-kandidatene.
 - ◆ Dette samarbeidet bidrar imidlertid i relativt liten grad til en konkret jobb for kandidatene.

TILPASNING PÅ ARBEIDSMARKEDET

- ◆ Kandidatene fra NHH er *svært* veltilpasset på arbeidsmarkedet.
 - ◆ Arbeidsledigheten er på 1 prosent.
 - ◆ Andelen som arbeider ufrivillig deltid er på 1 prosent.
 - ◆ 93 prosent opplever å ha relevant jobb.
 - ◆ 91 prosent har fast ansettelse.
- ◆ Andelen med ikke-relevant arbeid har økt fra 4 til 7 prosent mellom 2011 og 2016.
- ◆ Kandidatene med bakgrunn fra Regnskap og revisjon er noe mer veltilpasset enn kandidatene med økonomisk/administrativ bakgrunn:
 - ◆ *Alle* kandidater fra Regnskap og revisjon har relevant arbeid.
 - ◆ 80 prosent av kandidatene med bakgrunn fra Regnskap og revisjon mener at arbeidsoppgavene krever fagkunnskapen de har tilegnet seg gjennom utdanningen. Tilsvarende andel for kandidatene fra økonomi og administrasjon er 35 prosent.

SEKTOR OG JOBBØKING

- ◆ De fleste kandidatene fra NHH arbeider i privat sektor.
- ◆ Nesten 80 prosent av NHH-kandidatene starter jobbsøkningsprosessen før eller i løpet av siste semester. I tillegg er det 5 prosent som fikk jobb uten å søke.
- ◆ 65 prosent av kandidatene fra økonomi og administrasjon og 88 prosent av kandidatene fra regnskap og revisjon fikk relevant arbeid før siste eksamen ble avlagt.
- ◆ 10 prosent av kandidatene fra økonomi og administrasjon oppgir å ha sendt mer enn 50 jobbsøknader.
 - ◆ Dette er betydelig høyere enn i kandidatundersøkelse fra 2011, da andelen var 3 prosent.
- ◆ Den viktigste faktoren for NHH-kandidatene når de søker jobb er et godt arbeidsmiljø. At jobben er faglig utfordrende og at man har gode karrieremuligheter vektlegges også høyt.

HJERNEFLUKT OG HJERNEGEVINST

- ◆ NHH rekrutterer kandidater fra hele landet.
- ◆ Kun 22 prosent av kandidatene bodde i Hordaland før de begynte studiene. 24 prosent av kandidatene oppgir å bo i Hordaland på undersøkelsestidspunktet. Dette gir en nettotilvekst på 2 prosent i Hordaland.
- ◆ Nesten halvparten av kandidatene bor i Oslo, 15 prosent bodde i dette fylket før påbegynte studier. Dette gir en netto tilvekst for Oslo på 32 prosent.
- ◆ 93 prosent av NHH-kandidatene oppgir å ha fått arbeid på det geografiske stedet de ønsket.

STUDIETIDEN

- ◆ NHH-kandidatene mener i svært stor grad at studiene har gitt dem evnen til å tilegne seg ny kunnskap, og det er også høye andeler som fremhever at studiene i stor grad har gitt dem faglig og teoretisk kunnskap samt evne til å arbeide under press.
 - ◆ Lavest vurdert er evnen til å knytte kontakter og bygge relasjoner.

- ◆ 85 prosent av kandidatene fra Økonomi og administrasjon skulle ønske at de hadde mer praksis i studiet.
- ◆ Den klare majoriteten av kandidatene ville valgt samme studium dersom de kunne valgt på nytt (59 prosent), eventuelt samme studium med en annen fagkombinasjon (18 prosent).
 - ◆ 11 prosent ville ikke valgt samme studium, og 13 prosent er usikre.
- ◆ 78 prosent av NHH-kandidatene arbeidet ved siden av studiene, 52 prosent hadde verv i en organisasjon, og 20 prosent drev med frivillig arbeid.
 - ◆ Kandidatene med bakgrunn fra Økonomi og administrasjon er betydelig mer aktive utenfor studiene enn kandidatene fra Regnskap og revisjon.

KAPITTEL 1 - INNLEDNING OG BAKGRUNN

KARRIERESENTERET

Karrieresenteret ble opprettet i 2001, med et mål om å lette overgangen fra studier til arbeidsliv for studenter i Bergen. Senteret drives av Studentsamskipnaden i Bergen, og finansieres av semesteravgift samt økonomiske bidrag fra flere av de høyere utdanningsinstitusjonene i Bergen.

Karrieresenteret ble våren 2016 slått sammen med SiB rådgivning, og den nye avdelingen bærer nå navnet SiB Karriere og Studiemestring.

KANDIDATUNDERSØKELSEN

Siden 2003 har Karrieresenteret gjennomført kandidatundersøkelsen «Fra studier til jobb i Bergensregionen» rettet mot uteksaminerte kandidater fra Universitetet i Bergen, Høgskolen i Bergen og Norges Handelshøyskole. Målgruppen inkluderer kandidater med bachelor- og mastergrad, allmennlærer-/grunnskolelærerutdanning og profesjonsutdanning.

Frem til 2011 ble undersøkelsen gjennomført annethvert år. Dette er den første undersøkelsen siden 2011. Det har til nå blitt gjennomført seks slike kandidatundersøkelser for Karrieresenteret ved Studentsamskipnaden i Bergen (SiB).

Undersøkelsen går ut til kandidatene rundt to år etter avsluttende eksamen. Dermed skiller denne lokale undersøkelsen seg fra den nasjonale kandidatundersøkelsen, gjennomført av NIFU, som går ut til kandidatene seks måneder etter uteksaminasjon.

Ettersom Karrieresenterets undersøkelse sendes studentene såpass lang tid etter uteksaminasjon, gir den oss et bilde av arbeidssituasjonen deres på et tidspunkt hvor man kan forvente at de har begynt å etablere seg på arbeidsmarkedet. Det gir også større mulighet til å analysere hvorvidt studentene har etablert seg i det lokale arbeidsmarkedet, eller om de har flyttet til et annet fylke.

Med unntak av undersøkelsen fra 2003 er samtlige undersøkelser rettet mot uteksaminerte kandidater fra Universitetet i Bergen (UiB), Norges Handelshøyskole (NHH) og Høgskolen i Bergen (HiB). Undersøkelsen i 2003 inkluderte ikke kandidater fra NHH.

RAPPORTENS OPPBYGNING

Rapporten starter med en metodedel som beskriver gjennomføringen av undersøkelsen, utvalget undersøkelsen har operert med og svarprosent.

Kapittel 3 er rapportens hoveddel. Her presenteres sammensetningen av kandidatene nærmere, og dagens arbeidsmarkedssituasjon blir presentert for å sette en overordnet kontekst. Videre presenteres resultater og analyser fra spørreundersøkelsen med «bergenskandidaten» som utgangspunkt. Vi skiller ikke her mellom kandidater fra de ulike utdanningsinstitusjonene. Kapittel 4, 5 og 6 presenterer resultatene for hvert enkelt lærested. Kapittel 4 omhandler UiB-kandidatene, kapittel 5 ser nærmere på HiB-kandidatene, og i kapittel 6 presenteres resultater for NHH-kandidatene.

For de fleste analysene i kapittel 4-6 presenteres tall både for institusjonen sett under ett og for fakultetene (eller tilsvarende).

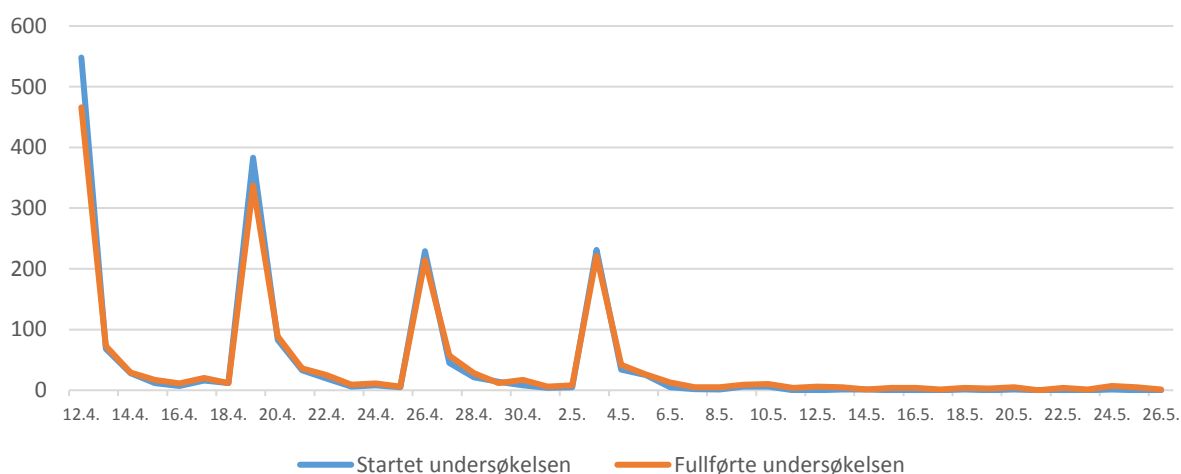
KAPITTEL 2 - METODE

DATAINNSAMLING

Rapporten er basert på en spørreundersøkelse til kandidater fra Universitetet i Bergen, Høgskolen i Bergen og Norges Handelshøyskole som fullførte studier ved en av disse utdanningsinstitusjonene i løpet av 2014. Bruttoutvalget for undersøkelsen var 4734 kandidater.

Undersøkelsen ble gjennomført i tidsrommet 12. april 2016 til 26. mai 2016. Invitasjon til undersøkelsen gikk ut den 12. april, og det ble sendt ut tre purringer. Den første 19. april, den andre 26. april og den siste 3. mai.

Figur 1: Antallet kandidater som startet og avsluttet undersøkelsen hver dag i undersøkelsesperioden

Som vi ser hadde hver purring en tydelig effekt på antallet svar, og tredje og siste purring hadde samme effekt på svargivingen som andre purring, noe som er uvanlig.

Undersøkelsen ble gjennomført elektronisk over internett. Hver respondent fikk tilsendt en unik lenke til undersøkelsen via e-postadresser tilgjengeliggjort fra utdanningsinstitusjonene. Programvaren Confirmit ble brukt for utsendelse av undersøkelsesinvitasjon og for datainnsamling.

2016-utgaven av Kandidatundersøkelsen skiller seg fra tidligere undersøkelser ved at all kommunikasjon med respondentene ble gjennomført elektronisk. I forrige utgave, som ble publisert i 2011, fikk kandidatene postal invitasjon til undersøkelsen med gjennomføring over internett.

Nytt av året var også at UiB-kandidatene fikk muligheten til å lese og svare på en engelsk utgave av spørreundersøkelsen. 5 prosent av UiB-kandidatene benyttet seg av denne muligheten.

UTVALG OG SVARPROSENT

Med utgangspunkt i nettoutvalget og alle medregnede respondenter endte undersøkelsen opp med en svarprosent på 40 prosent. Svarprosenten var omtrent lik mellom kandidater fra UiB og HiB, og noe lavere for NHH.

Vi presenterer flere forskjellige svarprosent, basert på brutto- og nettoutvalg, og hvorvidt respondentene fullførte undersøkelsen eller ikke. Bakgrunnen presenteres nærmere under.

Tabell 1: Undersøkelsens brutto- og nettoutvalg

	UiB	HiB	NHH	Totalt
Bruttoutvalg	2564	1501	669	4734
Nettoutvalg	2501	1487	664	4652

Skillet mellom bruttoutvalg og nettoutvalg skyldes at enkelte respondenter, totalt 82 stykker, hadde ikke-fungerende e-postadresser. Den vanligste årsaken til dette er at institusjonene har registrert en e-postadresse som kandidaten har hatt i et tidligere arbeidsforhold. Svarprosentene er beregnet med utgangspunkt i nettoutvalget. En utfordring for web-baserte spørreundersøkelser er at mange personer slutter å bruke e-postadressen sin uten å stenge den. I disse situasjonen registreres respondenten som mottaker av undersøkelsen, selv om de ikke reelt sett har mottatt invitasjonen.

Denne problemstillingen er ny av året. I 2011-utgaven av Kandidatundersøkelsen ble invitasjonen til undersøkelsen sendt ut via post. Bruttoutvalget den gang var 4204 kandidater. I prosessen med påføring av adresse fikk man ikke matchet navn og adresse på 641 kandidater, og man gikk derfor ut til et nettoutvalg på 3563 kandidater. Svarprosenten i 2011 var 37,4 prosent med utgangspunkt i nettoutvalget, og 31,7 prosent med utgangspunkt i bruttoutvalget.

Tabell 2: Antall svar på undersøkelsen

	UiB	HiB	NHH	Totalt
Fortsatt under utdanning	314	103	4	421
Fullførte skjema	674	468	208	1350
Ufullførte skjema	62	29	7	98
Totalt	1050	600	219	1869
Totalt, uten ufullførte skjema	988	571	212	1771

Antallet svar i undersøkelsen varierer avhengig av hvorvidt man inkluderer ufullførte svar, det vil si at kandidaten har startet, men ikke fullført undersøkelsen. I tallene over er respondenter som kun har åpnet skjemaet, men ikke svart på noen spørsmål ekskludert. Vi har også skilt ut respondenter som fortsatt er under utdanning. Dette var det første spørsmålet i undersøkelsen, og de som oppgav at de fortsatt var under utdanning mottok ikke flere spørsmål.

Tabell 3: Hva er din utdannings-/studiesituasjon?

	Andel	N
Jeg er fortsatt under utdanning/har fortsatt å studere	23 %	421
Jeg har avsluttet mine studier	77 %	1448

Rundt en fjerdedel av respondentene oppgav å være under utdanning. Disse har blitt regnet med i svarprosenten. Ettersom respondentene som oppgav at de hadde fortsatt å studere ikke ble stilt flere spørsmål, vil analysene i rapporten ha lavere N enn hva svarprosenten skulle tilsi.

Tabell 4: Undersøkelsens svarprosent

		UiB	HiB	NHH	Totalt
Bruttoutvalg	Totalt	41,0 %	40,0 %	32,7 %	39,5 %
	Totalt, uten ufullførte	38,5 %	38,0 %	31,7 %	37,4 %
Nettoutvalg	Totalt	42,0 %	40,3 %	33,0 %	40,2 %
	Totalt, uten ufullførte	39,5 %	38,4 %	31,9 %	38,1 %

Den totale svarprosenten ble altså 40,2 prosent, med utgangspunkt i nettoutvalget og inkludert respondenter som svarte på deler av skjemaet. Selv med den strengeste definisjonen (bruttoutvalg/kun fullførte spørreskjema) lagt til grunn hadde undersøkelsen en svarprosent på 37,4 prosent. Nesten 6 prosentpoeng høyere enn i 2011.

Dette kapittelet gjennomgår resultatene fra Kandidatundersøkelsen for alle kandidatene fra Bergen, uavhengig av institusjonsbakgrunn.

For å sette kontekst for undersøkelsen starter imidlertid kapittelet med en gjennomgang av respondentsammensetningen i undersøkelsen, med utgangspunkt i kandidatenes kjønn, alder, høyeste gjennomførte akademiske grad og fordelingen av respondenter på institusjon og fakultet (eller tilsvarende). Videre ser vi nærmere på utviklingen i arbeidsmarkedet de siste 10 årene.

Etter dette presenteres analyser og resultater basert på spørreundersøkelsen. Denne gjennomgangen starter med kandidatenes arbeidslivstilknytning, med et spesielt fokus på arbeidsledighetsgrad, heltids- og deltidsarbeid samt kandidatenes vurdering av hvorvidt de har en relevant jobb eller ikke. Vi ser også på fordelingen mellom ulike sektorer og bransjer, samt kandidatenes viktigste funksjoner i nåværende arbeidsforhold. Avslutningsvis presenteres tall for gjennomsnittlig inntekt hos bergenskandidatene.

Etter dette ser vi nærmere på overgangen fra studier til arbeidslivet. Sentrale spørsmål for denne delen er hva som blir vektlagt i valget av arbeidsplass, hvor lang tid det har tatt å få relevant arbeid, hvor mange jobbsøknader kandidatene har sendt og hvilke kanaler de benyttet i jakten på sin første jobb. Vi diskuterer også spørsmål knyttet til arbeidslivsmobilitet.

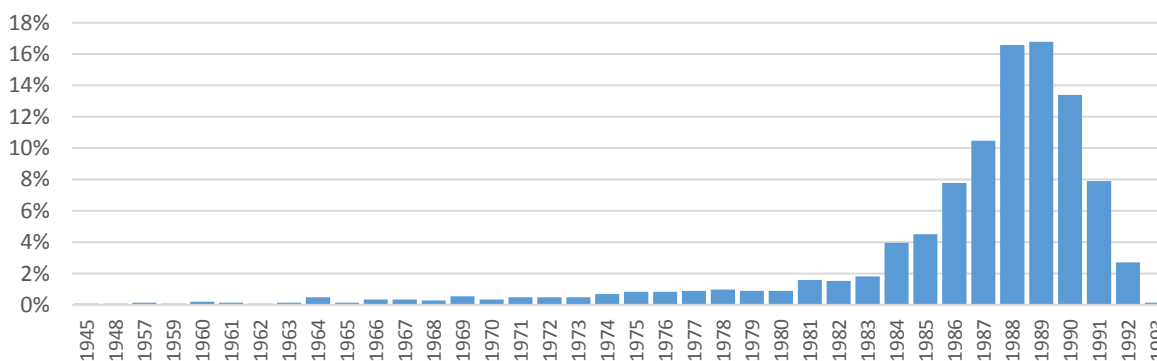
I forlengelsen av arbeidslivsmobilitet presenterer vi tall for geografisk mobilitet, med et spesielt fokus på hjerneflukt og hjernegevinst for Hordaland fylke.

Avslutningsvis presenterer vi kandidatenes vurderinger av studietiden. Hvilke egenskaper opplever kandidatene at studiene har gitt dem? Hva skulle de ønske at de hadde hatt mer av i studiene. Vi ser også nærmere på hvor aktive kandidatene har vært ved siden av studiene, eksempelvis om de jobbet eller ikke, om de har gjennomført utenlandsopphold som en del av studiene og om de hadde praksis tilknyttet studieløpet.

Merk for øvrig at denne strukturen stort sett er den samme for de institusjonsspesifikke kapitlene som følger etter dette.

OM KANDIDATENE I UNDERSØKELSEN

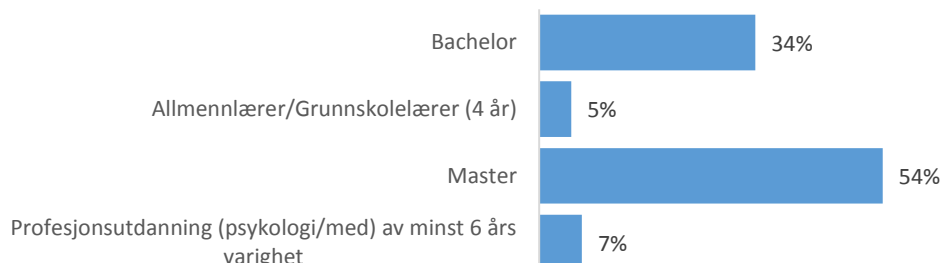
Figur 2: Hvilket år er du født?

Majoriteten av kandidatene i denne undersøkelsen (57 prosent) er født mellom 1987 og 1990, til sammen har en tredjedel av kandidatene fødselsår i 1988 eller 1989. Den eldste respondenten er født i 1945, og to respondenter er født i 1993.

Flertallet av respondentene i undersøkelsen er kvinner (62 prosent), mens 38 prosent er menn.

Figur 3: Hva er din høyeste akademiske grad?

Over halvparten av respondentene har mastergrad som sin høyeste gjennomført akademiske grad. En tredjedel har bachelorgrad.

Tabell 5: Hvor tok du utdanningen din?

	Andel	N
UiB – Det humanistiske fakultet	8 %	108
UiB – Det juridiske fakultet	8 %	115
UiB – Det matematisk–naturvitenskapelig fakultet	9 %	125
UiB – Det medisinsk – odontologiske fakultet	9 %	130
UiB – Det psykologiske fakultet	6 %	90
UiB – Det samfunnsvitenskapelige fakultet	11 %	159
UiB Totalt	51 %	727
HiB – Avdeling for helse- og sosialfag	12 %	169
HiB – Avdeling for ingeniør- og økonomifag	12 %	175
HiB – Avdeling for lærerutdanning	11 %	151
HiB Totalt	35 %	495
NHH - Økonomi og administrasjon	13 %	189
NHH - Regnskap og revisjon	2 %	26
NHH Totalt	15 %	215

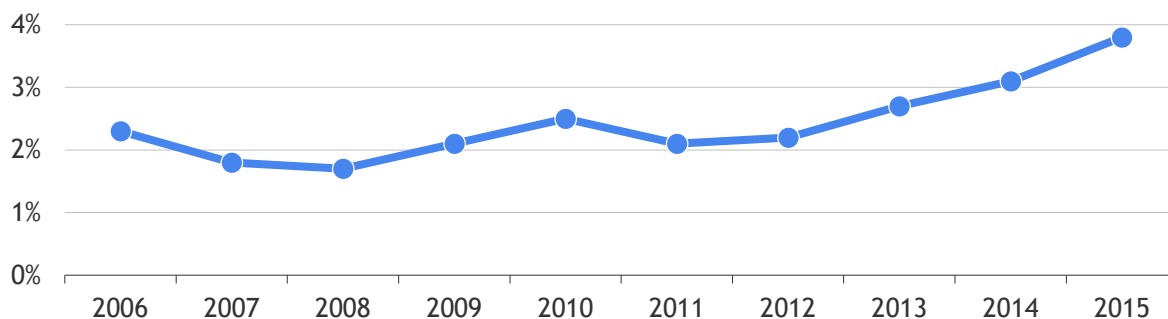
Tabellen over viser sammensetning av respondenter med utgangspunkt i institusjonstilhørighet, og hvor kandidatene har tatt utdannelsen sin innenfor utdanningsinstitusjonen. Det er verdt å merke seg at rundt halvparten av kandidatene har sin bakgrunn fra Universitetet i Bergen.

ARBEIDSMARKEDET

En viktig kontekst for analysene i denne rapporten, og spesielt de som er tilknyttet kandidatenes tilpasning til arbeidsmarkedet, er den generelle økonomiske situasjonen. De siste ti årene er det spesielt to hendelser som har påvirket norsk økonomi. Først hadde vi finanskrisen i 2008/2009, som også sammenfalt med et betydelig fall i oljeprisen. Kandidatundersøkelsen 2011 besto av kandidater uteksaminert i løpet av 2009. For Norge sin del var imidlertid effektene av finanskrisen, i hvert fall på lengre sikt, ikke dramatiske. I løpet av 2009 steg også oljeprisen, og på tidspunktet Kandidatundersøkelsen 2011 ble gjennomført var den økonomiske situasjonen forholdsvis stabilisert.

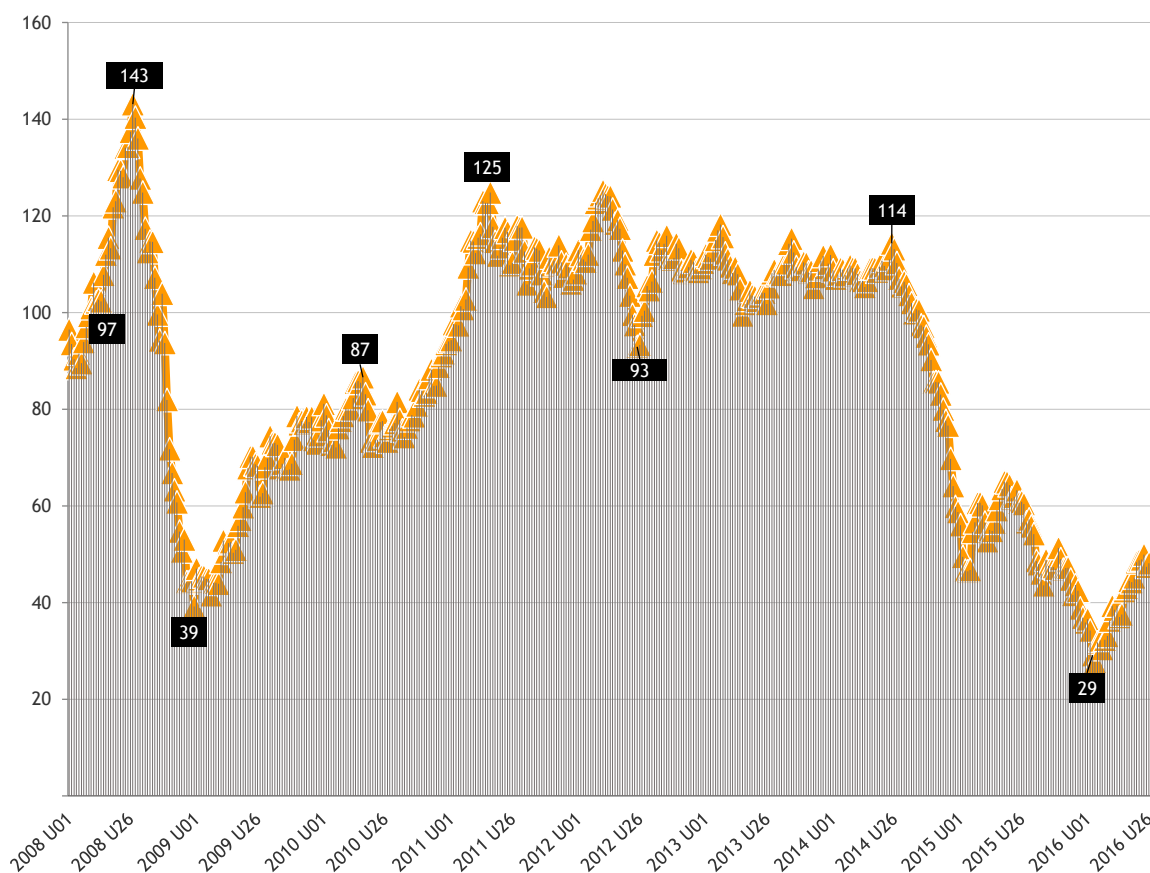
Den andre hendelsen, som er spesielt viktig for denne undersøkelsen, er fallet i oljepris som startet i andre halvdel av 2014 – når respondentene i denne undersøkelsen gikk ut i arbeidsmarkedet for fullt. I denne seksjonen av rapporten presenteres generelle nøkkeltall relevante for arbeidsmarkedet over tid, og knyttes til kandidatene som svarte på denne undersøkelsen.

Figur 4: Utviklingen på arbeidsmarkedet for høyere utdannede, aldersgruppen 25-39 år, 2006-2015

Figuren over viser arbeidsledighetsprosenten for høyere utdannede i aldersgruppen 25 til 39 år. Det finnes dessverre ikke gode tall for nyutdannede med slikt utdanningsnivå. Den generelle tendensen er imidlertid at unge personer med høyere utdanning har hatt nesten en fordobling i arbeidsledighetsgrad, fra 2,1 prosent i 2011 til 3,8 prosent i 2016.

Figur 5: Oljepris 2008-2013, US Dollar per fat Brent Blend Nordsjøolje¹

¹ U.S. Energy Information Administration: <https://www.eia.gov/dnav/pet/hist/LeafHandler.ashx?n=pet&s=rbrte&f=w> [Lastet ned 01.07.2016]

Økningen i arbeidsledighetsnivået må sees i kontekst av fallet i oljepris som startet i andre halvdel av 2014. Fra en oljepris på 114 dollar fatet falt prisen til i underkant av 30 dollar fatet i begynnelsen av 2016. Dette har ført til en forholdsvis begrenset årlig vekst i fastlandsøkonomien de siste årene (1,0 prosent i 2015, den svakeste veksten siden 2009) og faktisk en nedgang i siste kvartal for 2015.²

Petroleumsvirksomheten har naturlig nok blitt spesielt rammet av denne nedgangen, og mellom august 2014 og juni 2015 mistet over 20 000 personer i denne næringen jobben grunnet nedskjæringer.³ Etter dette har situasjonen vært mer stabil, men med forholdsvis store kvartalsvise variasjoner i veksten. Perioder med nedgang og usikkerhet er naturlig nok spesielt problematisk for nyutdannede med begrenset erfaring og fartstid.

Vi vil i denne rapporten se at disse makroøkonomiske forholdene påvirker situasjonen spesielt for kandidater med bakgrunn fra tekniske og naturvitenskapelige fag. De aller fleste får fortsatt arbeid, men det er en tydelig tendens til at flere i disse utdanningsgruppene må ta arbeid som oppfattes som ikke-relevant i forhold til utdanningen.

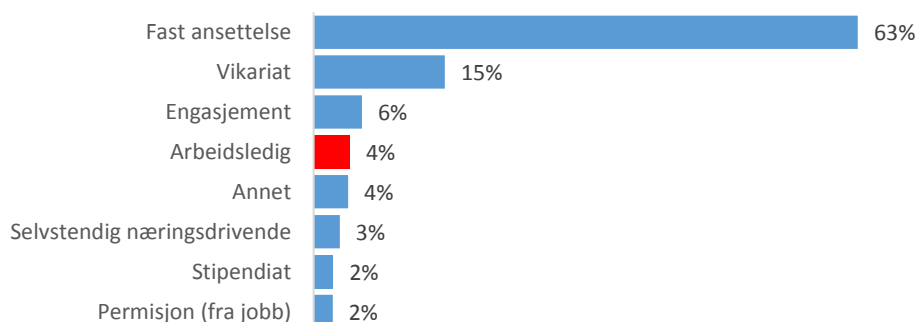
KANDIDATENES ARBEIDSLIVSTILKNYTNING

TILPASNING TIL ARBEIDSLIVET

Tilpasning til arbeidslivet er et begrep som sier noe om kandidatens overordnede situasjon og tilknytning til arbeidsmarkedet. Begrepet tar utgangspunkt i en idealsituasjon der arbeidstakeren har en jobb å gå til, arbeider fulltid dersom det er det vedkommende ønsker og utfører et arbeid som oppleves relevant i forhold til egen utdanningsbakgrunn. Dersom en av disse faktorene ikke er oppfylt anses kandidatene å være «utenfor idealsituasjon».

I dette delkapittelet gjennomgår vi de ulike faktorene som regnes inn under tilpasningsbegrepet. Avslutningsvis ser vi på andelen som er utenfor idealsituasjonene, og viser hvordan dette har endret seg over tid.

Figur 6: Hva er din hovedbeskjeftigelse?

For de aller fleste er den viktigste faktoren med tanke på tilpasning til arbeidslivet å ha en jobb å gå til. 4 prosent av kandidatene var arbeidsledige på undersøkelsestidspunktet. Dette er noe høyere enn i

² [Lastet ned 01.07.2016]

³ <http://www.dn.no/nyheter/energi/2015/06/17/1457/Norsk-Olje-og-Gass/22122-oljefjobber-borte-disse-selskapene-har-kuttet> [lastet ned 01.07.2016]

tidligere utgaver av Kandidatundersøkelsen. Som vi så i diskusjonen av arbeidsmarkedet generelt er det tøffere tider for høyere utdannede nå enn for 6-7 år siden. Andelen på 4 prosent er samtidig betydelig høyere enn hva vi generelt ser for gruppen av høyt utdannede. Dette har nok sammenheng med at kandidatene i denne undersøkelsen fortsatt er forholdsvis nyutdannede, med kortere fartstid på arbeidsmarkedet.

Det er positivt at det fortsatt er mange som to år etter uteksaminasjon er i en situasjon hvor de er fast ansatt. Det er imidlertid betydelige forskjeller i graden av fast ansettelse avhengig av hvilken sektor kandidatene arbeider i. Mens 78 prosent av kandidatene som arbeider i privat sektor har fast ansettelse, er andelen for offentlig sektor og organisasjonssektoren henholdsvis 54 og 48 prosent.

De aller fleste kandidater oppgir at de jobber heltid, totalt 89 prosent mot 11 prosent som jobber deltid. Kandidatene som oppgav at de jobbet deltid fikk et oppfølgingsspørsmål om deltidsarbeidet var frivillig eller ikke.

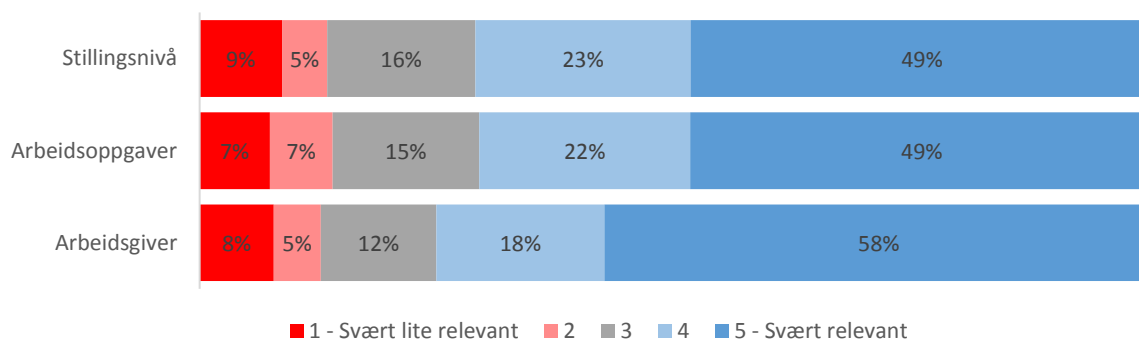
Tabell 6: Vil du si det er frivillig eller ufrivillig at du jobber deltid?

	Andel	N
Frivillig	45 %	69
Ufrivillig	55 %	85

Som vi ser er det litt over halvparten av de deltidsarbeidende som ufrivillig arbeider deltid. Dette utgjør litt over 6 prosent av alle kandidatene. Andelen kandidater som ufrivillig arbeider deltid er altså noen prosentpoeng høyere enn andelen som er arbeidsledig.

Kandidatene *med* arbeid ble bedt om å vurdere hvor relevant deres nåværende jobbsituasjon er i forhold til den utdanningen de har gjennomført. Det er viktig å understreke at «relevant arbeid» ikke er et begrep som lar seg måle objektivt. Hvorvidt arbeidet oppleves som relevant eller ikke, må vurderes subjektivt av den enkelte, og samme type arbeid og arbeidsoppgave kan oppfattes å ha ulik grad av relevans for to forskjellige personer, også personer med samme utdanningsbakgrunn. Dette i motsetning til begrepene arbeidsledighet og ufrivillig deltid.

Figur 7: Hvor relevant vurderer du din nåværende jobbsituasjon i forhold til utdanningen? Når det gjelder:

Rundt halvparten av kandidatene vurderer stillingsnivå, arbeidsoppgaver og arbeidsgiver som svært relevant. Det er samtidig rundt 14 prosent som vurderer jobbsituasjonen som mindre relevant på alle parameterne.

Tabell 7: Alt i alt, hvordan opplever du din nåværende jobbsituasjon?

	Andel	N
Har ikke relevant jobb	15 %	208
Har relevant jobb	85 %	1185

Når kandidatene blir bedt om å gi en samlet vurdering av jobbets relevans, er det fortsatt rundt 15 prosent som faller ned på at de ikke har relevant jobb. I de etterfølgende delene av rapporten, hvor vi ser nærmere på disse tallene innenfor hver enkelt institusjon, vil vi se at det er store variasjoner mellom kandidatene avhengig av hvilke fakulteter/avdelinger de har tatt sin utdanning innenfor.

Tabell 8: Alt i alt, hvordan opplever du din nåværende jobbsituasjon? Fordelt på høyeste fullførte grad

Grad	Har ikke relevant jobb	Har relevant jobb	N
Bachelor	21 %	79 %	473
Allmennlærer/Grunnskolelærer (4 år)	4 %	96 %	72
Master	14 %	86 %	752
Profesjonsutdanning (6 år)	0 %	100 %	95

Uavhengig av institusjonstilhørighet ser vi at gradsnivå påvirker hvorvidt man har relevant jobb eller ikke. Alle kandidatene som har gjennomført 6-årig profesjonsutdannelse har relevant jobb, sammen med 96 prosent av kandidater med allmennlærer/grunnskolelærerutdanning. Til sammenligning gjelder det 86 prosent av masterkandidatene og 79 prosent av bachelorkandidatene.

En annen faktor som synes å påvirke muligheten for å få relevant arbeid, er aktiviteter utenom studiene. Tabell 9 under viser sammenhengen mellom antallet aktiviteter kandidatene gjennomførte i studietiden og andelen med relevant arbeid.⁴

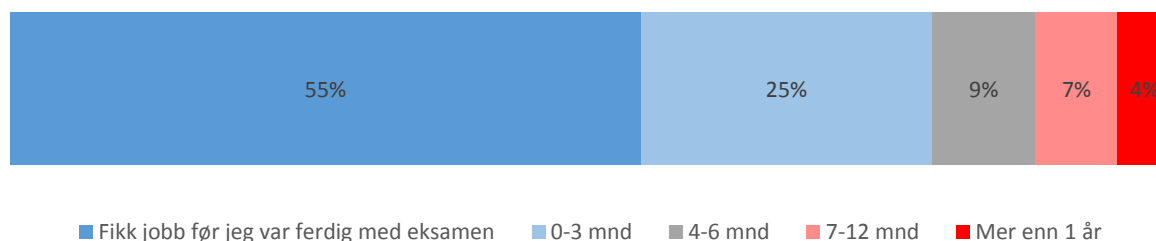
Tabell 9: Jobbsituasjon fordelt på deltagelse i aktiviteter

Antall aktiviteter	Har ikke relevant jobb	Har relevant jobb	N
0	45 %	55 %	31
1	28 %	72 %	223
2	17 %	83 %	349
3	12 %	88 %	317
4	7 %	93 %	165
5	7 %	93 %	60
6	0 %	100 %	10

Indeksen går fra null til seks, hvor null betyr at kandidaten ikke har deltatt i noen aktiviteter, mens seks indikerer at kandidaten har deltatt i alle aktivitetene. Mens 55 prosent av kandidatene som har ikke har deltatt i noen aktiviteter, har relevant jobb, er tilsvarende andel for dem som har engasjert seg i alle seks aktiviteter, 100 prosent. Andelen med relevant arbeid stiger med 17 prosentpoeng når man sammenligner kandidater som ikke deltok i noen aktiviteter med kandidater som deltok i én aktivitet i studietiden. Dette indikerer at det å engasjere seg utenfor studiene kan påvirke sannsynligheten for å oppnå relevant arbeid i positiv retning.

⁴ Aktivitetene som utgjør indeksen er: 1) Jobbet utenom studiene, 2) hadde verv i en organisasjon, 3) drev med frivillig arbeid, 4) tok deler av sin utdanning i utlandet, 5) hadde praksis som en del av studiet, 6) utviklet problemstillingen for bachelor- eller masteroppgaven i samarbeid med en virksomhet utenfor egen institusjon

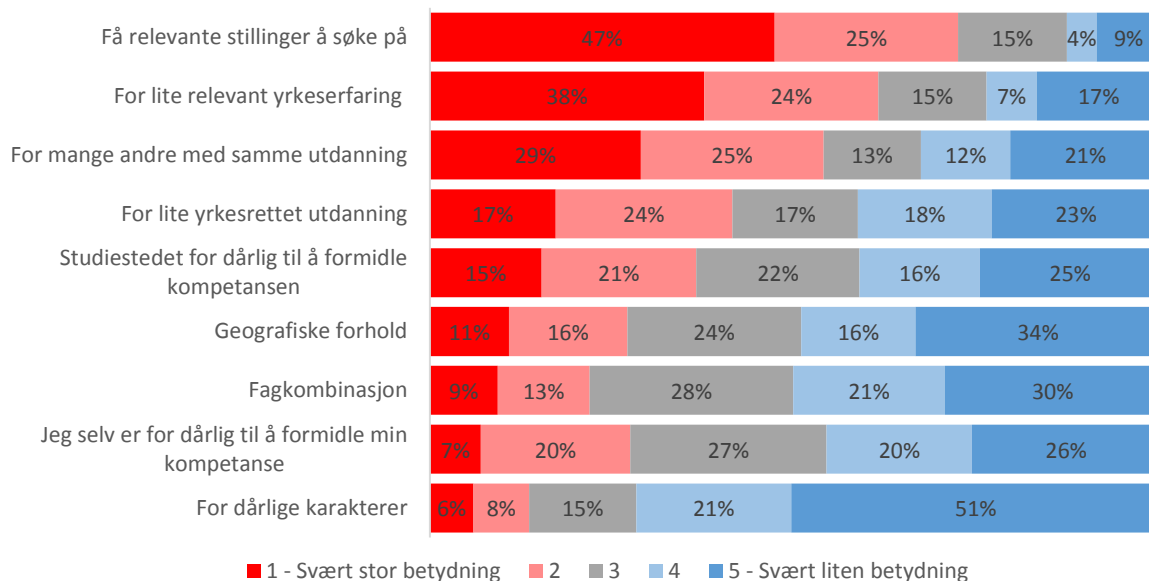
Figur 8: For deg som har relevant arbeid: Hvor lang tid tok det fra du avla din siste eksamen til du fikk tilbud om din første relevante jobb?

Kandidatene med relevant jobb fikk spørsmål om hvor lang tid det hadde tatt dem å få relevant jobb. Litt over halvparten fikk det før de var ferdig med siste eksamen, og ytterligere 25 prosent var i relevant jobb innen 3 måneder etter uteksaminasjon.

Disse tallene indikerer at det er et tydelig skille mellom kandidatene. Det er et mindretall på 15 prosent som ikke har relevant jobb, samtidig som det er en stor gruppe som ikke bare har relevant jobb, men som også oppnår en slik status før eller kort tid etter uteksaminasjon. Som vi har sett synes også engasjement ut over normalt studieløp (ref. tabell 9) å påvirke sannsynligheten for relevant arbeid.

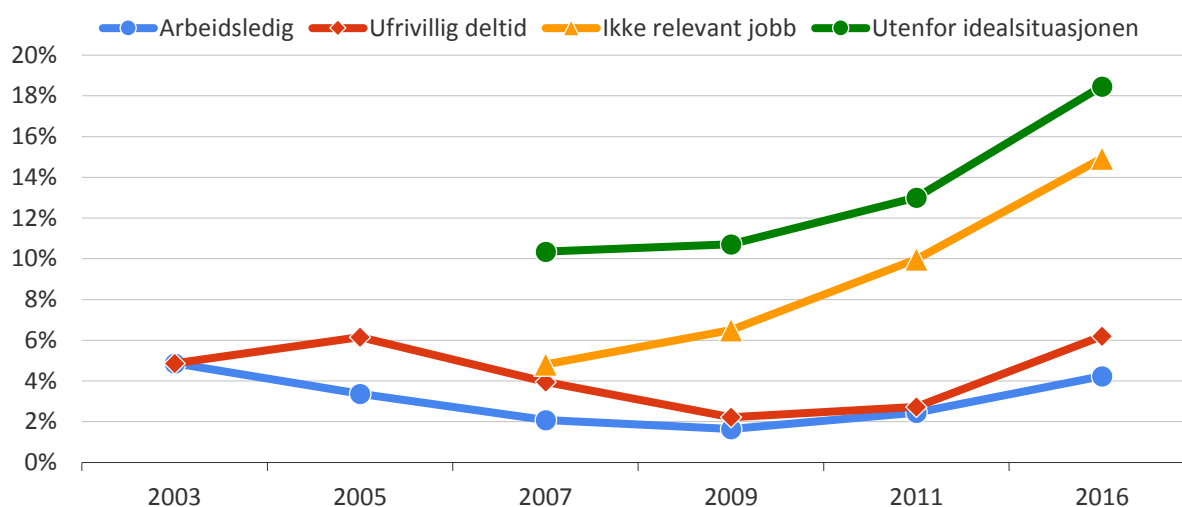
Figur 9: For deg som ikke har relevant arbeid i nåværende arbeidssituasjon: Hvor stor betydning mener du følgende forhold har hatt for at du ikke har relevant jobb?

Kandidatene uten relevant jobb ble bedt om å vurdere betydningen av ulike forhold. Nesten halvparten mener at manglende tilbud av relevante stillinger i arbeidsmarkedet har hatt svært stor betydning. Det er også mange som fremhever at de har for lite relevant yrkeserfaring.

Det er få som mener at de selv er for dårlige til å formidle sin egen kompetanse, og for dårlige karakterer trekkes i liten grad frem som en forklaringsfaktor. Over halvparten mener at karakterer har hatt svært lite betydning for at de ikke har fått relevant arbeid.

Figur 10: Tilpasning til arbeidsmarkedet. Tidsserie 2003-2016

I figur 10 vises tilpasningsgrad over tid siden Kandidatundersøkelsen startet opp i 2003. Figuren består av fire tidsserier: arbeidsledighet, andel som arbeider ufrivillig deltid, andel som ikke har relevant jobb, og andel som totalt sett er utenfor idealsituasjonen. Det er viktig å påpeke at når vi ser på den samlede prosentandelen som er utenfor idealsituasjonen, veier andelen som opplever å ha en ikke-relevant stilling like mye som andelen arbeidsledige og andelen som jobber ufrivillig deltid. Samtidig må det å ha et arbeid som ikke oppleves relevant, kunne regnes som mindre problematisk enn å være helt uten arbeid.

Merk ellers at NHH først ble en del av undersøkelsen i 2005, og at spørsmålet om relevant arbeid endret seg mellom 2009 og 2011. I 2007 og 2009 ble kandidatene spurt om de hadde hatt relevant arbeid siden uteksaminasjon, mens de i 2011 ble spurt om nåværende stilling opplevdes som relevant.

Hvert år siden 2009 har det vært en økning i andelen som er arbeidsledige, i ufrivillig deltid, i ikke-relevant jobb og totalt sett utenfor idealsituasjonen.

SEKTOR OG BRANSJETILKNYTNING

Tabell 10: Innen hvilken sektor er din nåværende stilling?

	Andel	N
Offentlig sektor	49 %	674
Privat sektor	48 %	649
Organisasjon (LO, Røde Kors, partipolitisk org. eller annet)	3 %	38

Kandidatene er forholdsvis jevnt fordelt mellom offentlig og privat sektor, men det er noen få prosentpoeng flere som arbeider i det offentlige. Nesten 3 prosent har fått arbeid i organisasjoner. Kandidater med grunnskolelærerutdanning eller 6-årig profesjonsutdanning arbeider i hovedsak i det offentlige, men det er liten forskjell mellom bachelor- og masterkandidater.

Tabell 11: Innen hvilken sektor er din nåværende stilling? Fordelt på kjønn

	Mann	Kvinne
Offentlig sektor	36 %	58 %
Privat sektor	60 %	40 %
Organisasjon (LO, Røde Kors, partipolitisk org. eller annet)	3 %	3 %
N	527	833

Mellom kjønnene er det store forskjeller. Mens nesten 58 prosent av kvinnene arbeider i offentlig sektor, gjelder dette kun 36 prosent av mennene. Disse overordnede tallene påvirkes imidlertid i stor grad av strukturelle forskjeller i hvilke utdanninger menn og kvinner tar. Mange kvinner tar helse- og omsorgsfag som i overveiende grad fører frem til jobber i det offentlige, mens mange menn tar ingeniørfag, som i de aller fleste tilfeller fører til jobb i privat sektor.

Tabell 12: Innen hvilket område er din nåværende jobb?

	Andel	N
Helse, sosial, omsorg	25 %	335
Grunnskole, videregående skole	11 %	154
Konsulent / rådgivning	8 %	112
Offentlig administrasjon	7 %	101
Annet	7 %	96
Høyere utdanning/forskningsinstitusjon	6 %	81
Olje/gass/energi	5 %	67
Revisjon	5 %	65
Barnehage	4 %	54
Bygg/anlegg	4 %	49
IKT/tele	3 %	43
Bank/ forsikring/ finans	3 %	43
Media, kultur	3 %	37
Handel, reiseliv	2 %	30
Industri/produksjon	2 %	28
Annen privat tjenesteyting	2 %	25
Transport/logistikk	1 %	16
Fiskeri/havbruk/annen primærnæring	1 %	13
Shipping	1 %	9

Det klart vanligste arbeidsområdet er innenfor helse, sosial og omsorg. En fjerdedel av kandidatene arbeider i denne bransjen. Litt over 11 prosent arbeider innen skoleverket.

KANDIDATENS VIKTIGSTE FUNKSJONER/OPPGAVER

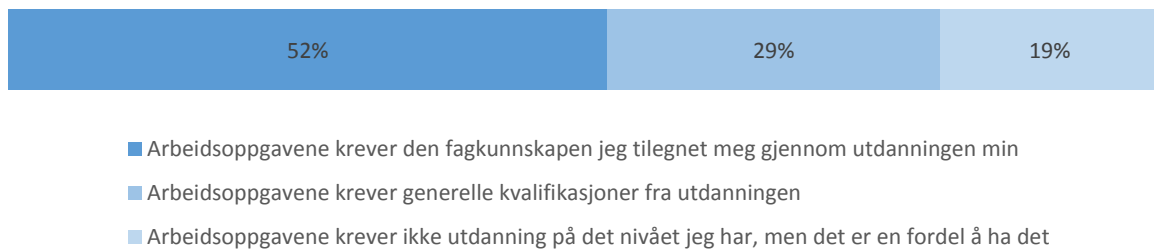
Hvilke funksjoner eller arbeidsoppgaver de nyutdannede bergenskandidatene har er naturlig nok avhengig av kandidatenes utdanningsbakgrunn, som vi kommer nærmere inn på i seksjonene av rapporten som bryter tallene ned på utdanningsinstitusjon. Det generelle bildet, på tvers av institusjon, finner vi i figur 11.

Figur 11: Hva mener du er de viktigste funksjonene/oppgavene i jobben din?

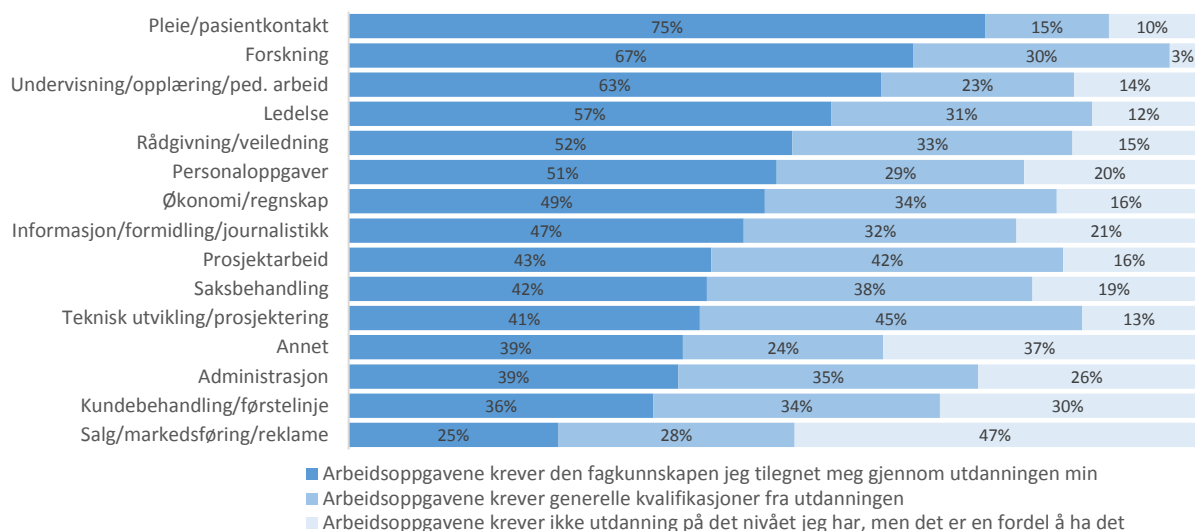
Vi ser at rådgivning og veiledning er den vanligste arbeidsoppgaven, og det er også mange som arbeider med prosjektarbeid. En fjerdedel av kandidatene har undervisning/opplæring/pedagogisk arbeid som viktig funksjon. Dette gjelder primært de av kandidatene som arbeider i skoleverket eller i barnehage, men også rundt halvparten av dem med jobb innen høyere utdanning/forskningsinstitusjoner.

Figur 12: Hvordan opplever du sammenhengen mellom utdanningen din og din nåværende jobb?

Rundt halvparten av kandidatene opplever at arbeidsoppgavene krever den fagkunnskapen de har tilegnet seg gjennom utdanningen. En femtedel opplever at arbeidsoppgavene ikke krever utdanning på det nivået de har. Dette er omtrent på linje med svargivingen vi så i figur 7, om arbeidsoppgavenes relevans.

Figur 13: Hvordan opplever du sammenhengen mellom utdanningen din og din nåværende jobb? Fordelt på de viktigste funksjonene/oppgavene i jobben.

Det er store forskjeller i sammenhengen mellom kandidatens utdanning og jobb, avhengig av hva de viktigste funksjonene/oppgavene i jobben deres er. Tre fjerdedeler av kandidatene som arbeider med pleie/pasientkontakt opplever at arbeidsoppgavene krever den fagkunnskapen de tilegnet seg gjennom utdanningen. Kandidater som arbeider med salg og markedsføring opplever i minst grad at det er sammenheng mellom utdanning og jobb. Nesten halvparten opplever at arbeidsoppgavene ikke krever utdanning på det nivået de har.

ÅRSLØNN

Kandidatene ble bedt om å oppgi sin ordinære brutto årslønn før skatt i sin nåværende stilling, ikke inkludert bonus, goder eller andre ekstraintekter. Tabellen under er basert på heltidsansatte. Vi presenterer både (aritmetisk) gjennomsnittsinntekt, medianinntekt og standardavvik. Høye standardavvik indikerer at forskjellene mellom kandidatene er høye.

Tabell 13: Kandidatens årslønn

Gjennomsnitt	Median	Standardavvik	N
489 458	451 200	380 470	1177

Den gjennomsnittlige bergenskandidat hadde i 2016, omtrent to år etter uteksaminasjon, en inntekt på nesten 490 000 kroner. Medianinntekten er en god del lavere. Sett sammen med det forholdsvis høye standardavviket, indikerer dette at inntektsforskjellene mellom kandidatene er stor.

FRA STUDIER TIL JOBB – SØKEPROSESSEN OG ARBEIDSLIVSMOBILITET

Vi retter nå oppmerksomheten mot overgangen fra studier til jobb, og da spesielt hvordan kandidatene har forholdt seg til prosessen med å søke etter jobb. Vi har tidligere sett at mange kandidater oppnådde *relevant* jobb allerede før de tok siste eksamen, noe som tilsier at mange starter prosessen med å få jobb mens de allerede er studenter.

Tabell 14: Når begynte du å søke jobb?

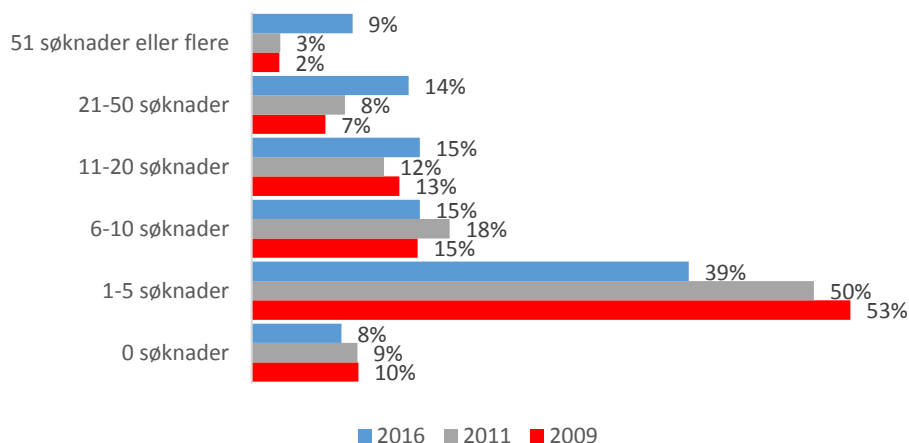
	Andel	N
Før siste semester	18 %	251
I løpet av siste semester	50 %	703
0-3 måneder etter avsluttet utdanning	14 %	205
Mer enn 4 måneder etter avsluttet utdanning	3 %	49
Fikk jobb uten å søke	12 %	169
Ikke sikker/Husker ikke	3 %	38

Majoriteten av kandidatene, 68 prosent, startet søkeprosessen enten før eller i løpet av siste semester. Det er også en betydelig andel, i alt 12 prosent, som fikk jobb uten å måtte søke. En relativt lav andel, 17 prosent, venter med søkeprosessen til etter uteksaminasjon. Kandidatene prioriterer altså å lete etter jobb, selv om de er i innspurten av utdanningsløpet sitt.

Tabell 15: Omtrent hvor mange jobbsøknader har du sendt?

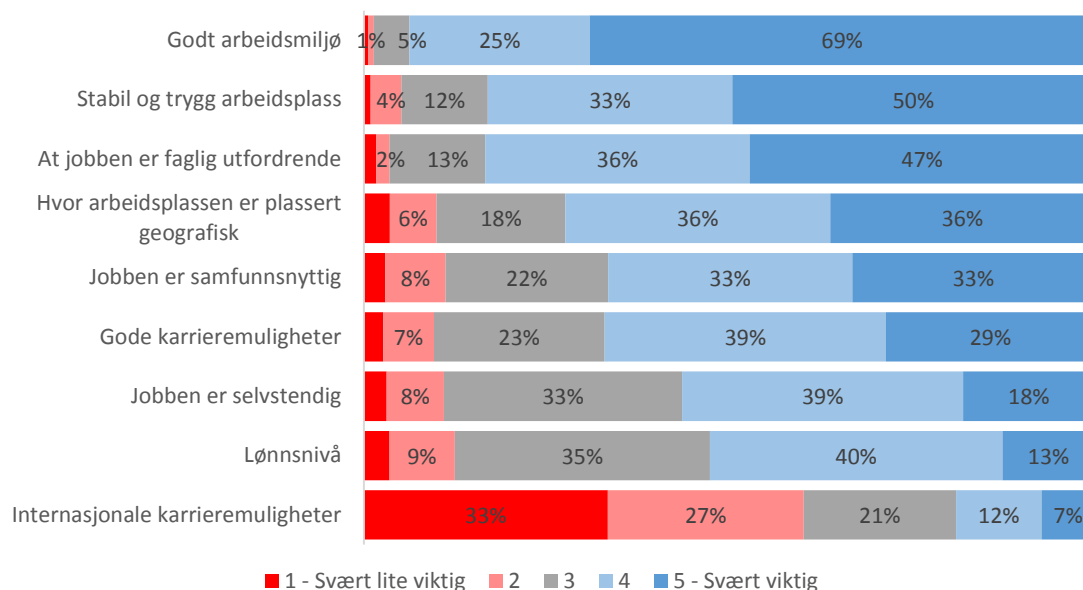
	Andel	N
0	8 %	108
1-5 søknader	39 %	558
6-10 søknader	15 %	217
11-20 søknader	15 %	207
21-50 søknader	14 %	202
51 søknader eller flere	9 %	127

At det kan være en fordel å starte tidlig med jobbletingen blir tydelig når man ser på hvor mange jobbsøknader kandidatene har vært nødt til å sende. 9 prosent av de spurte oppgir å ha sendt mer enn 50 jobbsøknader, og ytterligere 14 prosent har sendt mellom 21 og 50 søknader. Dette er betydelig høyere andeler enn hva vi har sett i tidligere kandidatundersøkelser.

Figur 14: Antallet sendte jobbsøknader – 2009, 2011 og 2016

Mens det blant kandidatene som ble spurt i 2009 og 2011 var mellom 9 og 11 prosent som sendte 21 søknader eller mer, gjaldt dette 23 prosent av kandidatene i 2016. Dette er en god indikator på at jobbmarkedet har blitt tøffere, og at det krever en større innsats for mange kandidater for å oppnå jobb.

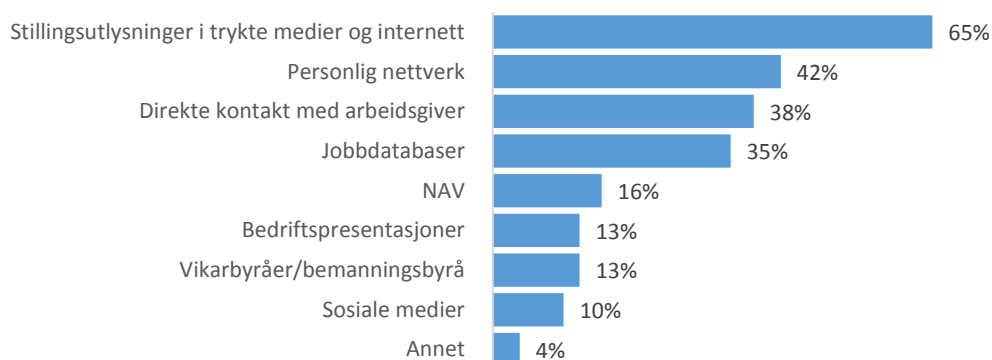
Figur 15: Hvor viktig er følgende faktorer for deg når du søker jobb?

Hvilke faktorer vektlegger kandidatene når de skal søke jobb? Figur 15 viser tydelig at et godt arbeidsmiljø er det viktigste. Nesten 70 prosent mener at denne faktoren er svært viktig. Det er også mange som søker seg mot en stabil og trygg arbeidsplass: Halvparten av de spurte vurderer denne faktoren som svært viktig. Dette er 16 prosentpoeng høyere enn i Kandidatundersøkelsen fra 2011, noe som nok må sees i sammenheng med et noe mer utrygt arbeidsliv nå enn den gang.

Det er forholdsvis få som vektlegger internasjonale karrieremuligheter, en tredjedel av kandidatene beskriver dette som svært lite viktig. Det er også interessant å merke seg at lønnsnivå rangerer nest sist blant disse ulike faktorene.

Figur 16: Hvilke kanaler brukte du for å finne din første jobb?

Stillingsutlysninger i trykte medier og på internett er den klart mest brukte kanalen for å finne sin første jobb, men det er også ganske mange som bruker sitt personlige nettverk, tar direkte kontakt med arbeidsgiver, eller følger med på jobbdatabaser.

MOBILITET

Forrige seksjon av rapporten handlet om prosessen frem mot første jobb, men hvor lenge blir kandidatene i denne jobben, og hvor mange jobber har de totalt hatt på de rundt to årene som har gått siden uteksaminasjon i løpet av 2014?

Tabell 16: Hvor mange jobber har du hatt etter avsluttet studie, inkludert den du har nå?

	Andel	N
1	61 %	847
2	29 %	405
3 eller flere	10 %	139

Majoriteten av kandidatene var på det tidspunktet de ble spurt fortsatt ansatt i sin første jobb, litt under en tredjedel har hatt to jobber, mens 10 prosent har hatt tre eller flere jobber siden uteksaminasjon.

Tabell 17: For deg som har hatt to eller flere jobber etter avsluttede studier. Hvor lenge var du ansatt i din første stilling?

	Andel	N
< 2 måneder	8 %	40
2-6 måneder	32 %	162
7-12 måneder	29 %	147
> 12 måneder	32 %	161

Av de som har hatt mer enn to jobber etter avsluttede studier, var 40 prosent ansatt i mindre enn seks måneder før de byttet jobb. En tredjedel var ansatt i mer enn ett år.

Tabell 18: Hva var årsaken til at du sluttet i din første stilling?

	Andel	N
Fikk ny jobb	47 %	236
Vikariatet/engasjementet tok slutt	41 %	207
Ble sagt opp	2 %	8
Sa selv opp	11 %	54

Den vanligste årsaken til at kandidatene sluttet i sin første stilling er at de fikk ny jobb, men det er også mange som oppgir at arbeidsforholdet ble avsluttet fordi vikariat-/engasjementstiden gikk ut.

HJERNEFLUKT OG HJERNEGEVINST

Et av hovedargumentene for å opprettholde en desentralisert universitets- og høyskolesektor er å forsyne nærarbeidsmarkedet med arbeidskraft (Stambøl 2013). I denne sammenhengen spiller utdanningsinstitusjonene en todelt rolle. For det første bidrar de til å holde på studenter fra Hordaland i fylket gjennom studietiden, for det andre tiltrekker de seg studenter utenfra fylket (og landet). Begge disse faktorene bidrar til å øke tilbudet av høykompetent arbeidskraft for arbeidsgivere i Hordaland.

Tabell 19: Hjemsted før studier og hjemsted nå

	Hjemstedet før studier	Hjemsted nå	Nettogevinst
Akershus	4,7 %	2,6 %	-2,2 %
Hordaland	40,9 %	50,5 %	9,6 %
Oslo	6,1 %	16,4 %	10,3 %
Rogaland	11,4 %	8,6 %	-2,8 %
Sogn og Fjordane	7,7 %	4,2 %	-3,5 %
Østfold	1,7 %	0,4 %	-1,3 %
Hedmark	1,2 %	0,6 %	-0,7 %
Oppland	1,2 %	0,8 %	-0,4 %
Buskerud	2,9 %	1,8 %	-1,1 %
Vestfold	2,7 %	0,9 %	-1,8 %
Telemark	1,3 %	0,7 %	-0,6 %
Aust-Agder	0,6 %	0,2 %	-0,4 %
Vest-Agder	1,8 %	1,0 %	-0,9 %
Møre og Romsdal	5,3 %	2,4 %	-2,9 %
Sør-Trøndelag	2,8 %	1,5 %	-1,3 %
Nord-Trøndelag	0,8 %	0,4 %	-0,4 %
Nordland	1,0 %	1,0 %	-0,1 %
Troms	1,5 %	1,1 %	-0,4 %
Finnmark	0,4 %	0,7 %	0,3 %
Utenfor Norge	3,8 %	4,4 %	0,6 %

Tabell 19 viser den fylkesvise fordelingen av hjemsted før studier og hjemsted nå. Hjemsted før studier er interessant fordi den viser hvor utdanningsinstitusjonene i Bergen rekrutterer studenter fra. Den største gruppen kommer naturlig nok fra Hordaland, 40 prosent av kandidatene hadde dette som hjemstedsfylke før studiene. Det er også en stor andel studenter fra Rogaland. Samlet sett bodde 65 prosent av kandidatene i et av de fire vestlandsfylkene før de begynte å studere ved UiB, HiB eller NHH.

Litt over 50 prosent av kandidatene oppgir at de nå bor i Hordaland. Det vil si at dette fylket har hatt en netto tilvekst på nesten 10 prosentpoeng. Samme grad av tilvekst finner vi for Oslo. Alle andre fylker (med unntak av Finnmark)⁵ har et netto tap. Det vil si at utdanningsinstitusjonene i Bergen bidrar til å trekke akademisk arbeidskraft bort fra andre deler av landet. 80 prosent av dem som arbeider i Hordaland fylke bor i Bergen kommune.

⁵ Merk at antallet respondenter som bodde i Finnmark før studier var 6 personer, og antallet respondenter som bor i Finnmark nå er 10 personer.

Tabell 20: Hjemstedsfylke før studier og bosted i Hordaland nå

Hjemstedsfylke før studier	Bor i Hordaland nå	
	Andel	Antall
Akershus	21,9%	14
Hordaland	84,0%	467
Oslo	11,6%	10
Rogaland	28,6%	44
Sogn og Fjordane	43,0%	46
Østfold	28,6%	6
Hedmark	16,7%	3
Oppland	11,1%	2
Buskerud	35,0%	14
Vestfold	32,4%	12
Telemark	36,8%	7
Aust-Agder	25,0%	2
Vest-Agder	29,2%	7
Møre og Romsdal	33,8%	25
Sør-Trøndelag	30,8%	12
Nord-Trøndelag	18,2%	2
Nordland	7,1%	1
Troms	19,0%	4
Finnmark	50,0%	3
Utenfor Norge	18,0%	9

Tabellen over viser hvor stor andel av kandidater fra ulike fylker som i dag bor i Hordaland. En klar majoritet, 84 prosent, av kandidatene som før studier bodde i Hordaland bor fortsatt i Hordaland. Det er også mange av kandidatene med bakgrunn fra Sogn og Fjordane som forblir i Hordaland. Av fylkene med høy N skiller kandidatene fra Oslo seg ut. Kun 11,6 prosent av disse bor fortsatt i Hordaland to år etter uteksaminasjon. For denne gruppen er det tydelig at oppholdet som student i Bergen er av en midlertidig art.

Tabell 21: Har du fått arbeid på det geografiske stedet du ønsket?

	Andel	N
Ja	86 %	1175
Nei	14 %	197

De aller fleste kandidatene har fått arbeid på det geografiske stedet de ønsket. Dette indikerer at flyttestrømmen inn og ut av Hordaland, før og etter studiene, i stor grad er motivert av geografisk preferanse fremfor nødvendighet.

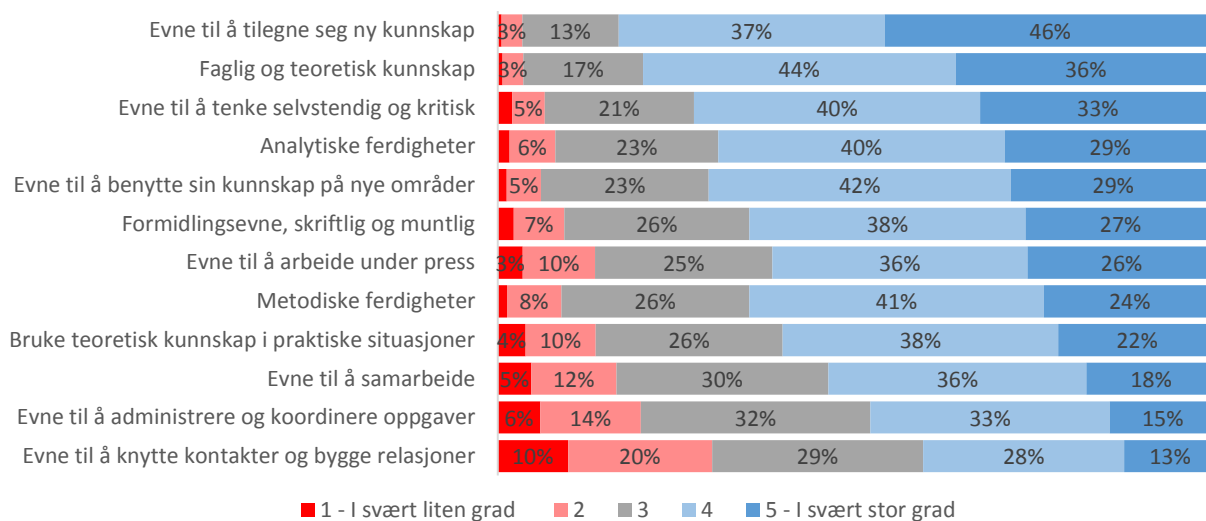
STUDIETIDEN

Avslutningsvis tar vi et skritt tilbake til kandidatenes studietid. Vi ser på kandidatenes vurderinger av studiet, hvilke ferdigheter de opplever å ha tilegnet seg i løpet av studietiden og hva de skulle ønsket å ha mer av i studiet. Avslutningsvis ser vi på hvilke aktiviteter de har deltatt i under studiet.

VURDERING AV STUDIET

Kandidatene har vurdert i hvilken grad studiene har gitt dem ulike ferdigheter som antas å være viktige for å lykkes i arbeidslivet. Svorskalaen gikk fra 1 til 5, hvor 1 betyr «i svært liten grad», mens 5 betyr «i svært stor grad»

Figur 17: I hvilken grad mener du at studiene har gitt deg følgende ferdigheter?

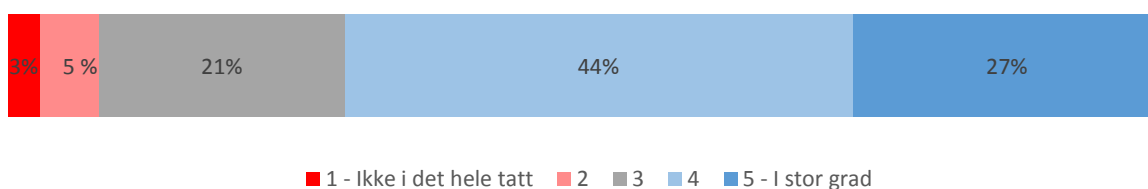

Kandidatene opplever i stor grad at studiene har gitt dem evnen til å tilegne seg ny kunnskap. Nesten halvparten svarte at studiene i svært stor grad har gitt dem denne ferdigheten. Det er også mange som opplever at studiene har gitt dem faglig og teoretisk kunnskap samt evnen til å tenke selvstendig og kritisk.

En tydelig tendens i figur 17 er at kandidatene i mindre grad opplever at de gjennom studiet har tilegnet seg mer praktiske arbeidslivsrettede ferdigheter, som evne til å knytte kontakter, administrere oppgaver og samarbeidsevner.

Fra tidligere undersøkelser rettet mot arbeidsgivere vet vi at evnen til å samarbeide vektlegges sterkt i ansettelsesprosesser.⁶ Et poeng flere arbeidsgivere trekker frem er viktigheten av at kandidatene legger av seg den individualistiske prestasjonstankegangen de ofte er vant med fra studietiden. Samtidig er også evnen til å tenke selvstendig og kritisk viktig for mange arbeidsgivere. Et mål for utdanningsinstitusjonene bør være å bygge utdanningsløp som kombinerer selvstendig kritisk tenkning med et økt fokus på samarbeidsevner.

Figur 18: I hvilken grad opplever du at utdanningen din har gitt deg tilstrekkelige kunnskaper/ferdigheter til å mestre jobben du har?

Totalt sett opplever imidlertid kandidatene at utdanningen har gitt dem tilstrekkelige kunnskaper og ferdigheter til å mestre jobben sin. 71 prosent valgte verdi 4 eller 5 på dette spørsmålet, og kun tre prosent svarte at utdanningen ikke har gitt dem nødvendige ferdigheter i det hele tatt.

⁶ Ryssevick, Jostein, Malin Dahle, Ingrid Cecilia Holthe og Asle Høgestøl (2011). Kompetanse 2020, Universitetsutdanningenes synlighet og relevans og samfunnets behov. ideas2evidence-rapport 2011:4

Tabell 22: Hva skulle du ønske du hadde mer av i studiet?

	Andel	N
Praksis	70 %	1352
Prosjektarbeid	26 %	1352
Utveksling	15 %	1352
Savner ikke noe spesielt	15 %	1352
Teori	11 %	1352
Annet	9 %	1352

70 prosent av de spurte ønsker seg mer praksis i løpet av studiet. På dette spørsmålet skiller enkelte utdanningsgrupper seg ut, det er spesielt NHH-kandidater fra økonomi- og administrasjonsutdanningen som kunne tenkt seg mer praksis. Denne gruppen har ikke et opplegg for praksis slik det er i dag.

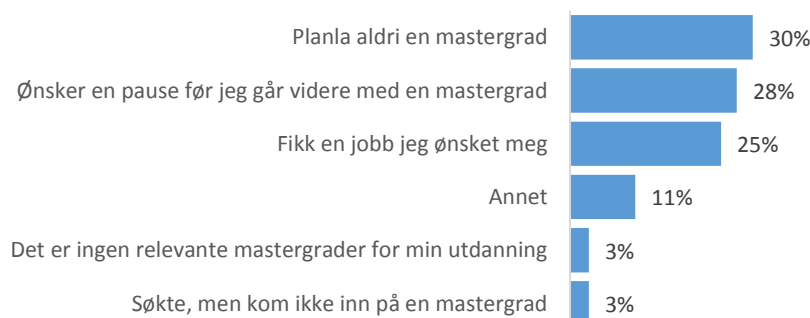
Figur 19: Ville du valgt samme studium dersom du skulle begynne å studere i dag?

Majoriteten av kandidatene ville valgt samme studium dersom de skulle begynne å studere i dag. 15 prosent ville ikke valgt samme studium.

Tabell 23: Ville du valgt samme studium dersom du skulle begynne å studere i dag? Fordelt på jobbens relevans

	Ja	Ja, men med en annen fagkombinasjon	Nei	Ikke sikker	N
Har ikke relevant jobb	18 %	14 %	41 %	26 %	208
Har relevant jobb	60 %	13 %	9 %	18 %	1 185

Som vi har sett på en rekke tidligere analyser påvirker jobbens relevans kandidatenes svargivning også på dette spørsmålet. 40 prosent av kandidatene som *ikke* har relevant jobb ville valgt et annet studium dersom de skulle begynt studiene på nytt.

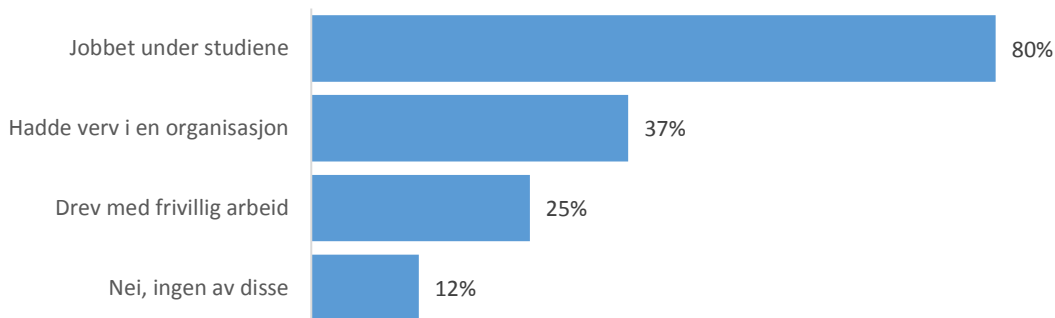
Figur 20: For deg som sluttet å studere etter oppnådd bachelorgrad, allmennlærer eller grunnskolelærer: Hva er den viktigste årsaken til at du ikke har tatt en høyere grad?

Kandidatene som avsluttet studiene før mastergrad ble spurt om hvorfor de ikke tok høyere grad. Den vanligste årsaken er at man aldri planla en mastergrad i utgangspunktet, men det er også mange som angir at de ønsket en pause før de eventuelt går videre med studiene igjen. En fjerdedel avsluttet studiene fordi de fikk en jobb de ønsket seg.

AKTIVITETER VED SIDEN AV STUDIENE

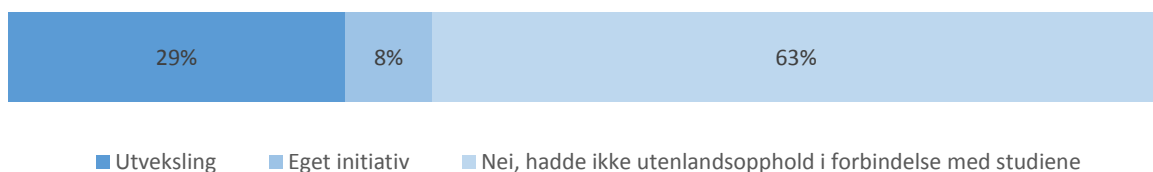
I diskusjonen rundt tilpasning til arbeidslivet viste vi at det å delta i aktiviteter ved siden av studiene, enten det er å jobbe eller å ha verv, delta i praksis eller ta deler av utdannelsen i utlandet, synes å ha en positiv påvirkning på muligheten for å få relevant arbeid. I denne seksjonen av rapporten ser vi nærmere på de forskjellige formene for aktivitet.

Figur 21: Jobbet du eller deltok du i noen av følgende aktiviteter ved siden av studiene?

En klar majoritet av kandidatene jobbet ved siden av studiene. Det er også et betydelig mindretall som hadde verv i organisasjon eller drev med frivillig arbeid. Kun 12 prosent deltok ikke i noen av disse aktivitetene.

Figur 22: Tok du deler av din utdanning i utlandet, enten som del av et utvekslingsprogram eller etter eget initiativ?

Det er en uttalt ambisjon fra norske myndigheter at studenter i høyere utdanning skal ta utenlandsopphold i løpet av studiene. Bologna-målet er at minimum 20 prosent av studentene skal ha et utenlandsopphold i løpet av studiene. Av 44 000 studenter som tok en grad i Norge i 2015, hadde 14,8 prosent vært på utveksling, i tillegg var det 6,5 prosent som tok en hel grad i utlandet.⁷

Som vi ser av figur 22 synes bergenskandidatene å overoppfylle dette målet. 29 prosent oppgav at de var på utvekslingsopphold i løpet av studiene, mens ytterligere 8 prosent svarte at de hadde gjennomført utenlandsopphold på eget initiativ.

⁷ Kunnskapsdepartementet: Tilstandsrapport for høyere utdanning 2016

Tabell 24: Var problemstilling for bachelor- eller masteroppgave utviklet i samarbeid med en virksomhet utenfor egen institusjon?

	Andel	N
Ja	26 %	373
Nei	74 %	1036

En annen form for aktivitet er hvorvidt problemstillingen for bachelor- eller masteroppgaven blir utviklet i samarbeid med virksomheter utenfor utdanningsinstitusjonen. Rundt en fjerdedel av kandidatene gjorde dette. Av disse var det litt over en femtedel som i stor eller svært stor grad opplever at samarbeidet bidro til at de fikk en konkret jobb.

Figur 23: I hvilken grad bidro dette samarbeidet til at du fikk en konkret jobb (i bedriften eller annen bedrift)?

Tabell 25: Har du hatt praksis som en del av studiet?

	Andel	N
Ja	44 %	644
Nei	55 %	574

Vi så tidligere at mange ønsket seg mer praksis som en del av studieløpet sitt. Som vi ser av tabell 25 er det samtidig en ganske stor andel av kandidatene som *har* hatt praksis i løpet av studiet. Disse tallene blir imidlertid sterkt påvirket av kandidater med bakgrunn fra medisinsk-odontologisk og psykologisk fakultet ved Universitetet i Bergen, samt kandidater som har tatt sin utdanning ved avdeling for helse- og sosialfag eller lærerutdanning ved Høgskolen i Bergen. Holder vi disse kandidatgruppene utenfor er det kun 17 prosent av kandidatene som hadde praksis som en del av studiet.

NHH har i utgangspunktet ikke praksis som en del av sitt studieløp⁸, og kandidatene fra denne institusjonen ble derfor ikke stilt dette spørsmålet. I tabell 25 er *alle* NHH-kandidater manuelt lagt inn på svaralternativ «nei» for å få et riktig bilde av den generelle situasjonen for bergenskandidatene. Uten NHH-kandidatene blir fordelingen 53 prosent på ja og 47 prosent på nei.

⁸ Merk: Enkelte NHH-studenter (studenter med profilen Energy, Natural Resources and the Environment samt studenter som har Gründerskolen eller CEMS som del av graden sin) vil kunne ha mulighet for å få godkjent «internship» som del av graden sin.

KAPITTEL 4 - FRA STUDIER TIL JOBB I BERGENSREGIONEN – KANDIDATER FRA UNIVERSITET I BERGEN

Universitetet i Bergen ble opprettet i 1946 og er dermed Norges nest eldste universitet. Røttene til institusjonen strekker seg imidlertid tilbake til opprettelsen av Bergen Museum i 1825. Med litt over 16 000 registrerte studenter i 2015 er det Norges tredje største universitet. Universitetet har totalt 52 institutt og sentre fordelt på 6 forskjellige fakultet.

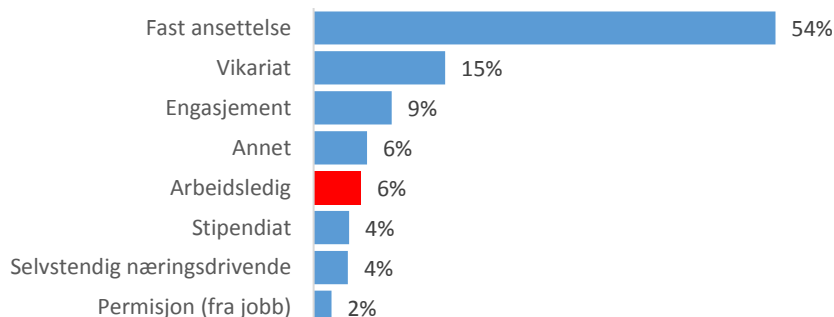
Som et klassisk allmennuniversitet er bredden i utdanningstilbudet stort og inkluderer både profesjonsstudier som medisin- og psykologiutdannelse samt en rekke utdanninger som ikke fører frem til et spesifikt yrke ved uteksaminasjon. Dette gjør at variasjonen mellom kandidatene på en rekke spørsmål i denne undersøkelsen er stor, avhengig av fakultetstilhørighet. Av denne grunn presenterer denne rapporten gjennomgående tall for alle fakultetene i tillegg til samlede tall for hele institusjonen sett under ett.

Oppbygningen av kapittelet følger strukturen fra det foregående kapittelet, men fordi enkelte spørsmål i undersøkelsen ble stilt eksklusivt til UiB-kandidater inkluderes en rekke analyser som ikke var en del av forrige kapittel.

KANDIDATENES ARBEIDSLIVSTILKNYTNING

TILPASNING TIL ARBEIDSLIVET

Figur 24: Hva er din hovedbeskjeftigelse?

Litt over halvparten av UiB-kandidatene har fast ansettelse, mens 6 prosent er arbeidsledige. 4 prosent angir å være stipendiater, noe som er langt høyere enn hos HiB og NHH.

Tabell 26: Hva er din hovedbeskjeftigelse? Fordelt på fakultet

	Fast ansettelse	Vikariat	Engasjement	Stipendiat	Permisjon	Selvstendig næringsdrivende	Arbeidsledig	Annet	N
HF	54 %	19 %	6 %	0 %	1 %	6 %	6 %	8 %	108
Jur.	72 %	9 %	12 %	0 %	3 %	0 %	0 %	3 %	115
Mat. Nat	50 %	10 %	8 %	13 %	0 %	2 %	13 %	4 %	125
Med-Odont	43 %	19 %	6 %	5 %	5 %	9 %	2 %	12 %	129
Psyk.	60 %	17 %	7 %	4 %	1 %	3 %	4 %	3 %	90
SV	49 %	18 %	13 %	2 %	2 %	3 %	7 %	6 %	159

Andelen arbeidsledige varierer imidlertid med fakultetstilhørighet. Ingen av kandidatene med bakgrunn fra Det juridiske fakultet er arbeidsledige, mens hele 13 prosent av kandidatene fra Matematisk-Naturvitenskapelig fakultet er uten jobb. Det er en forholdsvis lav andel av kandidatene

fra Medisinsk-Odontologisk fakultet som har fast jobb, 43 prosent, mens 9 prosent i denne gruppen er selvstendig næringsdrivende og 12 prosent har svart «annet». De fleste i sistnevnte gruppe er kandidater som er tilknyttet turnusvirksomhet.

Tabell 27: Jobber du heltid eller deltid?

	Heltid	Deltid	N
Det humanistiske fakultet	69,4%	30,6%	98
Det juridiske fakultet	98,2%	1,8%	110
Det matematisk–naturvitenskaplig fakultet	84,2%	15,8%	114
Det medisinsk – odontologiske fakultet	92,7%	7,3%	124
Det psykologiske fakultet	86,4%	13,6%	88
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	82,7%	17,3%	150
UiB Totalt	85,8%	14,2%	684

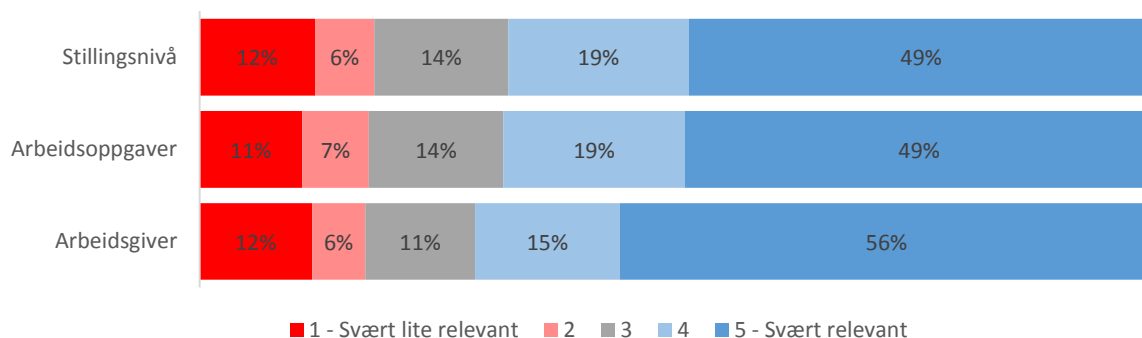
For UiB sett under ett er det 86 prosent som arbeider heltid. Også her er det imidlertid forskjeller mellom fakultetene. Nesten en tredjedel av kandidatene fra Det humanistiske fakultet arbeider deltid, mens bare 2 prosent av kandidatene fra Det juridiske fakultet gjør det samme.

Tabell 28: Vil du si det er frivillig eller ufrivillig at du jobber deltid?

	Frivillig	Ufrivillig	N
Det humanistiske fakultet	37,9%	62,1%	29
Det juridiske fakultet	100,0%	0,0%	2
Det matematisk–naturvitenskaplig fakultet	23,5%	76,5%	17
Det medisinsk – odontologiske fakultet	55,6%	44,4%	9
Det psykologiske fakultet	66,7%	33,3%	12
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	30,8%	69,2%	26
UiB Totalt	40,0%	60,0%	95

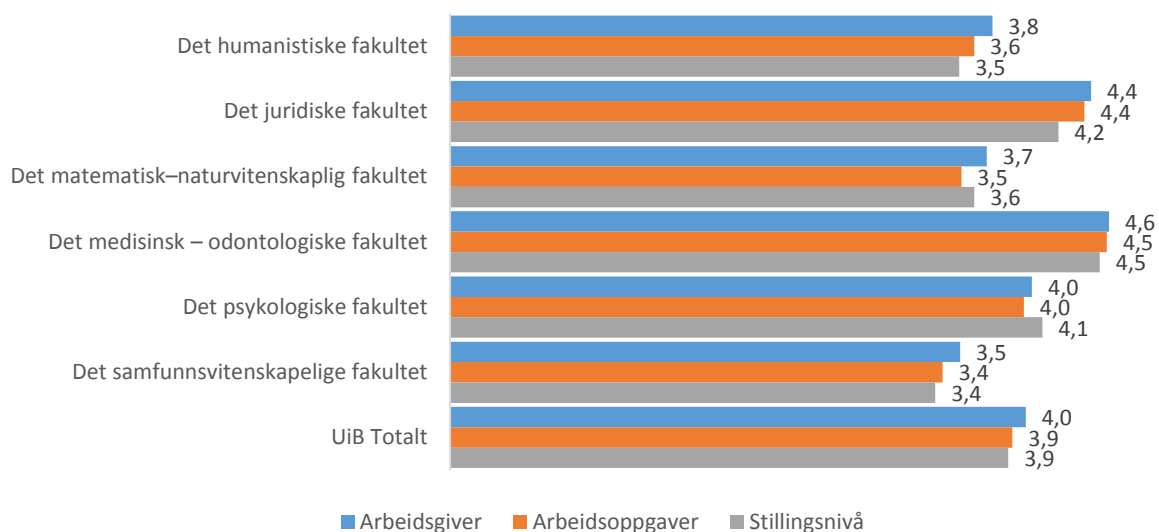
Som vi ser er det å arbeide deltid stort sett ufrivillig, spesielt for kandidater med bakgrunn fra Det matematisk-naturvitenskapelig fakultet. Vi så i forrige tabell at 16 prosent av disse kandidatene arbeidet deltid, og for tre fjerdedeler er dette ufrivillig.

Figur 25: Hvor relevant vurderer du din nåværende jobbsituasjon i forhold til utdanningen? Når det gjelder:

Rundt halvparten av UiB-kandidatene vurderer både stillingsnivå, arbeidsoppgaver og arbeidsgiver som svært relevant. På alle parameterne er det litt over 10 prosent som vurderer sin situasjon som svært lite relevant.

Figur 26: Hvor relevant vurderer du din nåværende jobbsituasjon i forhold til utdanningen? Fordelt på fakultet. Gjennomsnittsverdier, skala fra 1-5.

Når kandidatenes vurdering av relevans blir brutt ned på fakultetsnivå ser vi et tydelig skille mellom «profesjons»-fakultetene og de øvrige. Klart mest fornøyd er kandidatene med bakgrunn fra Det medisinsk-odontologiske fakultet. På en skala som går fra 1-5, hvor 5 er «svært relevant», får for eksempel arbeidsgiver en gjennomsnittsverdi på 4,6. De laveste vurderingene finner vi hos kandidatene med bakgrunn fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet.

Tabell 29: Alt i alt, hvordan opplever du din nåværende jobbsituasjon?

	Har ikke relevant jobb	Har relevant jobb	N
Det humanistiske fakultet	28 %	72 %	103
Det juridiske fakultet	8 %	92 %	110
Det matematisk–naturvitenskapelig fakultet	31 %	69 %	121
Det medisinsk – odontologiske fakultet	8 %	92 %	125
Det psykologiske fakultet	15 %	85 %	88
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	28 %	72 %	153
UiB Totalt	20 %	80 %	700

Denne tendensen gjør seg også gjeldende når kandidatene blir bedt om å vurdere jobbsituasjonens relevans alt i alt. 92 prosent av kandidatene fra Det juridiske fakultet og Det medisinsk-odontologiske fakultet mener at de har en relevant jobb. Blant kandidatene fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet svarer litt over to tredjedeler det samme.

Tabell 30: Alt i alt, hvordan opplever du din nåværende jobbsituasjon? Fordelt på høyeste fullførte grad

	Har ikke relevant jobb	Har relevant jobb	N
Bachelor	48 %	52 %	114
Master	17 %	83 %	489
Profesjonsutdanning (psykologi/med) av minst 6 års varighet	0 %	100 %	94

Gradsnivå påvirker imidlertid sannsynligheten for å få relevant arbeid i langt større grad enn fakultetstilhørighet. Mens kun halvparten av bachelorkandidatene har relevant arbeid, er det 83 prosent av masterkandidatene som har relevant arbeid, og alle med profesjonsutdannelse.

Tabell 31: Jobbsituasjon fordelt på deltagelse i aktiviteter. Fordelt på fakultet.

	HF	Jur.	Mat. Nat	Med-Odont	Psyk.	SV
0	0 %	50 %	50 %	0 %	0 %	50 %
1	62 %	87 %	48 %	83 %	50 %	60 %
2	69 %	82 %	82 %	78 %	82 %	65 %
3	78 %	100 %	77 %	100 %	89 %	78 %
4	79 %	95 %	100 %	100 %	95 %	95 %
5	86 %	100 %	67 %	100 %	91 %	88 %
6	100 %	100 %	.	100 %	100 %	100 %
N	102	109	120	114	88	153

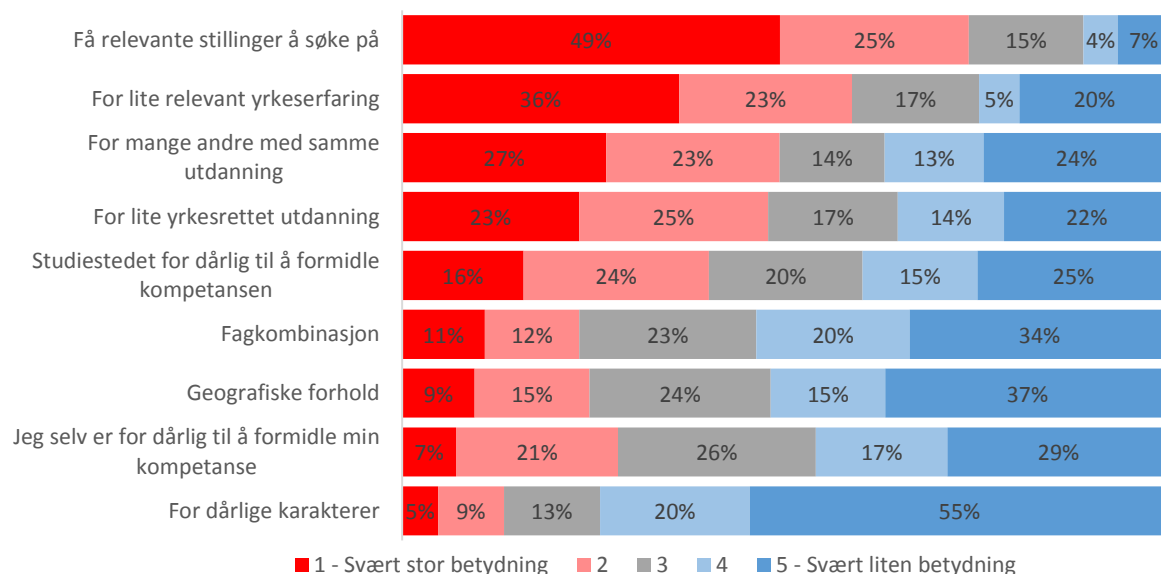
I forrige kapittel viste vi hvordan aktivitetsnivå ved siden av studiene synes å påvirke muligheten for å få relevant arbeid. Når vi bryter disse tallene ned på de enkelte fakultetene ved Universitetet i Bergen opprettholdes denne tendensen, men vi merker oss at dette særlig gjelder kandidater med humanistisk eller samfunnsvitenskapelig bakgrunn.

Tabell 32: For deg som har relevant arbeid: Hvor lang tid tok det fra du avla din siste eksamen til du fikk tilbud om din første relevante jobb?

	Fikk jobb før jeg var ferdig med eksamen	0-3 mnd	4-6 mnd	7-12 mnd	Mer enn 1 år	N
Det humanistiske fakultet	41 %	35 %	9 %	9 %	5 %	74
Det juridiske fakultet	44 %	29 %	14 %	11 %	3 %	101
Det matematisk-naturvitenskapelig fakultet	43 %	27 %	10 %	16 %	4 %	81
Det medisinsk – odontologiske fakultet	77 %	11 %	4 %	4 %	3 %	115
Det psykologiske fakultet	61 %	20 %	9 %	4 %	5 %	74
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	32 %	27 %	17 %	17 %	7 %	109
UiB Totalt	50 %	24 %	11 %	10 %	5 %	554

Kandidatene ble spurt om hvor lang tid det tok å få relevant arbeid. Halvparten av UiB-kandidatene fikk dette allerede før de var ferdige med siste eksamen, og ytterligere 24 prosent fikk det innen 3 måneder etter uteksaminasjon. Prosessen med å få relevant arbeid tar lengst tid for samfunnsviterne: 41 prosent måtte vente mer enn 4 måneder etter uteksaminasjon før de fikk relevant arbeid.

Figur 27: For deg som ikke har relevant arbeid i nåværende arbeidssituasjon: Hvor stor betydning mener du følgende forhold har hatt for at du ikke har relevant jobb?

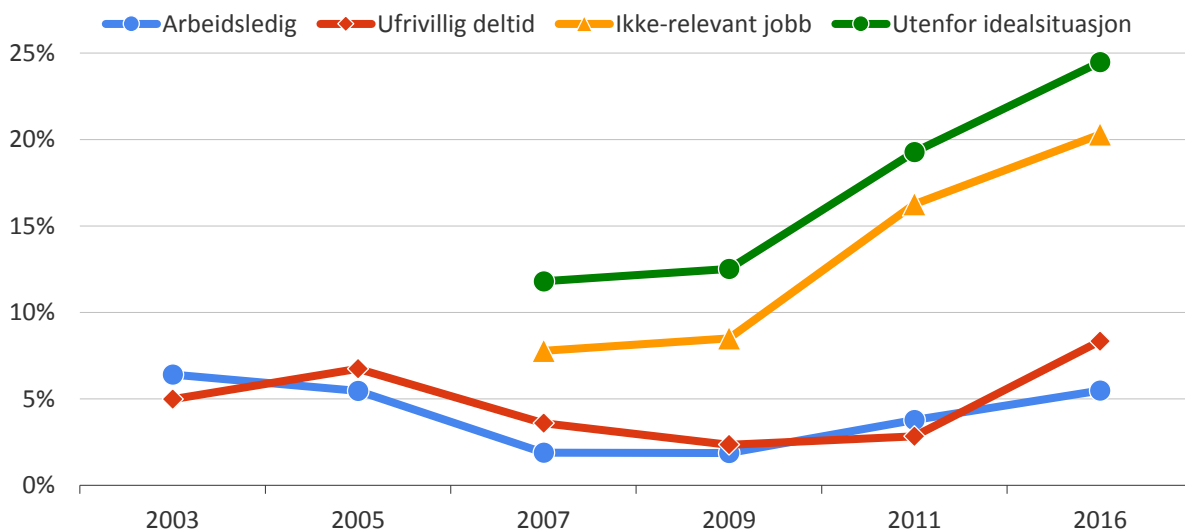
Når det gjelder årsaker til at kandidatene ikke har fått relevant arbeid, mener rundt halvparten av kandidatene at tilbudet av relevante stillinger å søke på har hatt svært stor betydning. Det er også mange som trekker frem at de har for lite relevant yrkeserfaring. Vi ser også at de i liten grad vurderer eget karakternivå som et problem.

Tabell 33: For deg som ikke har relevant arbeid i nåværende arbeidssituasjon: Hvor stor betydning mener du følgende forhold har hatt for at du ikke har relevant jobb? Fordelt på fakultet. Gjennomsnittsverdier, skala fra 1-5 (1=Svært stor betydning, 5=Svært liten betydning)

	For lite relevant yrkeserfaring	For dårlige karakterer	For lite yrkesrettet utdanning	For mange andre med samme utdanning	Få relevante stillinger å søke på	Geografiske forhold	Fagkombinasjon	Studiestedet for dårlig til å formidle kompetansen	Jeg selv er for dårlig til å formidle min kompetanse
HF	2,8	4,1	2,7	2,6	1,6	3,6	3,6	3,2	3,2
Jur.	2,2	2,8	4,6	1,9	2,6	3,6	4,6	4,8	4,0
Mat. Nat	2,5	4,2	2,6	3,0	1,7	3,6	3,4	3,2	3,7
Med-Odont	3,2	4,7	3,6	3,4	1,8	2,3	3,5	2,9	3,8
Psyk.	2,1	4,6	3,4	3,7	1,8	4,2	3,6	2,8	3,3
SV	2,3	4,0	2,5	2,7	2,3	3,6	3,4	2,7	3,1
UiB	2,5	4,1	2,9	2,9	1,9	3,6	3,5	3,1	3,4
Totalt									

Merk at i tabellen over indikerer lave verdier at en årsak vurderes å ha stor betydning. Fra tabellen vil vi særlig fremheve to hovedpoeng. For det første ser vi at kandidatene med bakgrunn fra Det juridiske fakultet i langt større grad enn kandidater fra andre fakulteter trekker frem dårlige karakterer som en forklaring på at de ikke har fått relevant jobb. For det andre ser vi at geografiske forhold er et større problem for kandidater med bakgrunn fra medisinsk-odontologisk fakultet enn for de andre kandidatene. Muligens har dette sammenheng med måten turnusstillinger blir fordelt på.

Figur 28: Tilpasning til arbeidsmarkedet. Tidsserie 2003-2016

Figur 28 viser tilpasningen til arbeidsmarkedet for UiB-kandidater over tid. Som vi ser har det siden 2009 vært en negativ utvikling for UiB-kandidatene på alle parametere. Det er imidlertid spesielt andelen uten relevant jobb som har økt, noe som også forklarer mesteparten av økningen i andel kandidater utenfor idealsituasjonen. Som tidligere nevnt kan deler av økningen mellom 2009 og 2011 skyldes en endring i spørsmålsstillingen på arbeidsrelevansspørsmålet (ref. figur 10). Uavhengig av dette ser vi imidlertid en økning også mellom 2011 og 2016. I disse undersøkelsen var spørsmålsstillingen lik. Et interessant poeng er at mesteparten av denne utviklingen skyldes et stadig

vanskeligere arbeidsmarked for kandidater fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. Mens andelen kandidater i denne gruppen uten relevant arbeid var kun 4 prosent i 2009, så økte andelen til 21 prosent i 2011 og videre til 31 prosent i 2016.

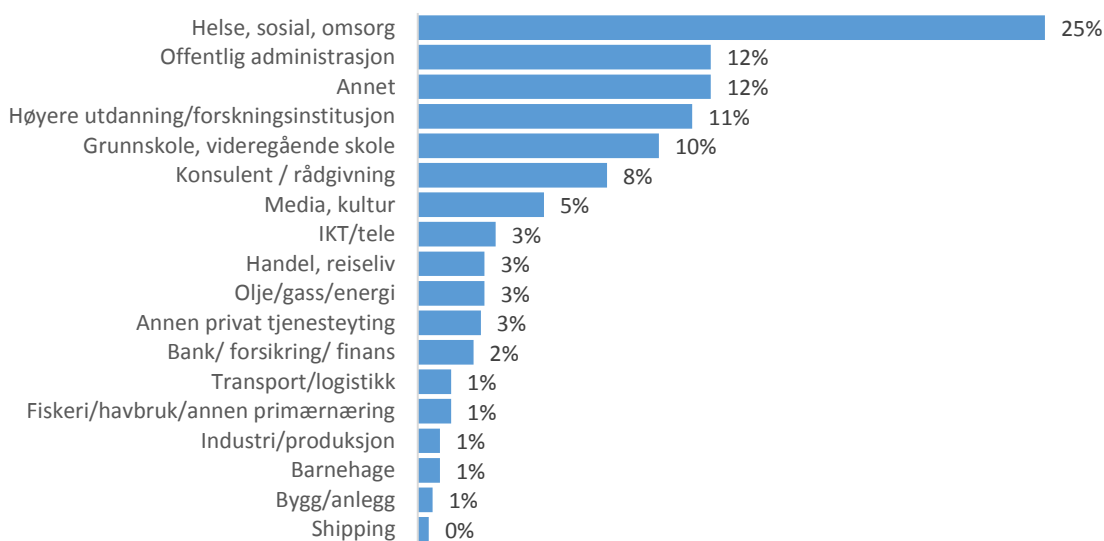
SEKTOR OG BRANSJETILKNYTNING

Tabell 34: Innen hvilken sektor er din nåværende stilling?

	Offentlig sektor	Privat sektor	Organisasjon	N
Det humanistiske fakultet	62 %	30 %	8 %	98
Det juridiske fakultet	43 %	54 %	4 %	110
Det matematisk-naturvitenskapelig fakultet	41 %	58 %	2 %	111
Det medisinsk – odontologiske fakultet	77 %	22 %	1 %	124
Det psykologiske fakultet	71 %	27 %	2 %	86
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	52 %	38 %	10 %	149
UiB Totalt	57 %	38 %	5 %	678

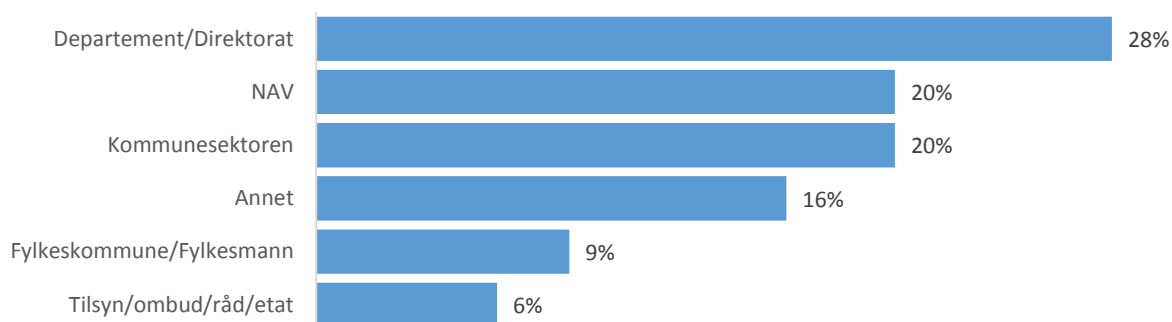
Majoriteten av UiB-kandidatene arbeider i offentlig sektor, men det er stor variasjon avhengig av fakultetstilhørighet. Mens 77 prosent av kandidatene fra Det medisinsk-odontologisk fakultet arbeider i det offentlige, er det kun 40 prosent av kandidatene fra Det matematisk-naturvitenskapelig fakultet som gjør det samme. Humanister og samfunnsvitere skiller seg ut ved at forholdsvis høye andeler arbeider i organisasjoner.

Figur 29: Innen hvilket område er din nåværende jobb?

Det vanligste området for kandidatene å arbeide innenfor er helse, sosial og omsorgs-feltet. Dette skyldes i stor grad kandidater med bakgrunn fra Det medisinsk-odontologiske og Det psykologiske fakultet. Det er også mange som arbeider innen offentlig administrasjon og innen høyere utdanning/forskningsinstitusjoner.

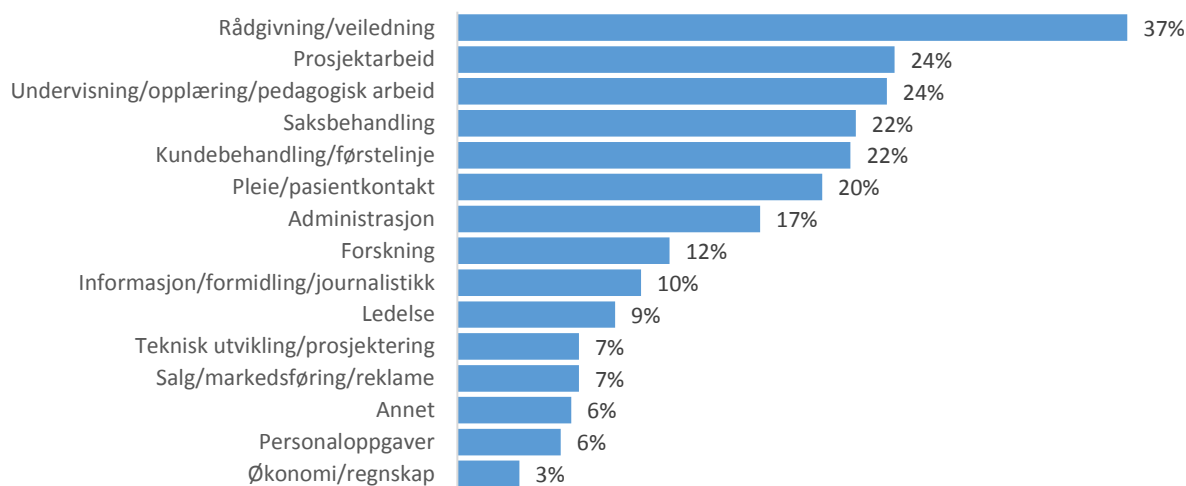
Figur 30: Spesifisert arbeidssted for kandidater med jobb i offentlig administrasjon

Kandidatene som svarte at de arbeidet med offentlig administrasjon ble bedt om å spesifisere nærmere hvor de faktisk arbeidet. 28 prosent i denne gruppen arbeider i et departement eller direktorat, mens 20 prosent arbeider i henholdsvis NAV og kommunesektoren.

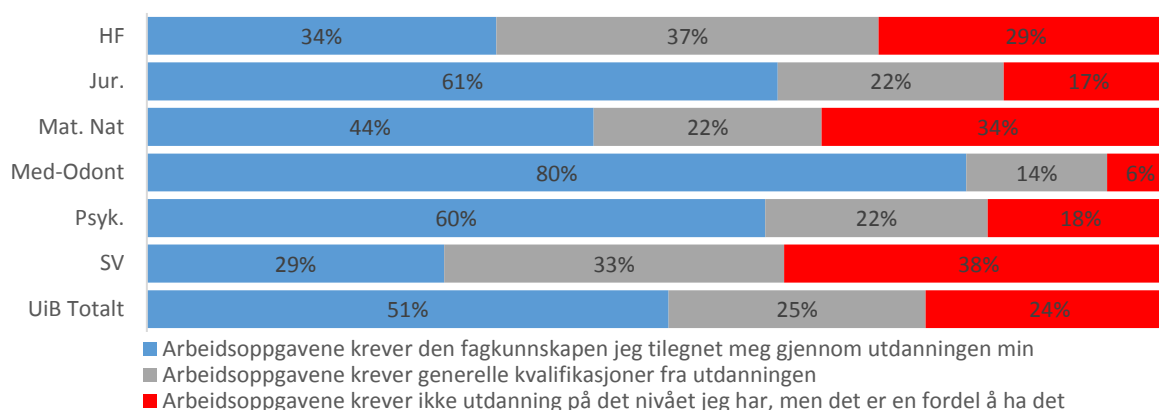
KANDIDATENS VIKTIGSTE FUNKSJONER/OPPGAVER

Figur 31: Hva mener du er de viktigste funksjonene/oppgavene i jobben din?

Rådgiving/veiledning er en vanlig arbeidsoppgave for UiB-kandidatene. 37 prosent vurderer dette som en av de viktigste funksjonene i sin stilling.

Figur 32: Hvordan opplever du sammenhengen mellom utdanningen din og din nåværende jobb?

Rundt halvparten av UiB-kandidatene mener at stillingen krever den fagkunnskapen de har tilegnet seg gjennom utdanningen. Som vi har sett tidligere er det imidlertid også her klare forskjeller avhengig av fakultetsbakgrunn. Mens hele 80 prosent av kandidatene fra Det medisinsk-odontologiske fakultet opplever at fagkunnskapen fra utdanningen er nødvendig for å kunne utføre arbeidsoppgavene, er samme andel blant de samfunnsvitenskapelige kandidatene kun 29 prosent. Vi ser også her et skille mellom profesjonsutdannelsene og de øvrige fakultetene.

ÅRSLØNN

Kandidatene ble bedt om å oppgi sin ordinære brutto årslønn før skatt i sin nåværende stilling, ikke inkludert bonus, goder eller andre ekstrainntekter. Tabellen under er basert på heltidsansatte. Vi presenterer både (aritmetisk) gjennomsnittsinntekt, medianinntekt og standardavvik. Høye standardavvik indikerer høye inntektsforskjeller mellom kandidatene.

Tabell 35: Kandidatenes årslønn

	Gjennomsnitt	Median	Standardavvik	N
Det humanistiske fakultet	430 304	450 000	124 867	67
Det juridiske fakultet	475 039	462 500	61 864	106
Det matematisk– naturvitenskapelig fakultet	478 623	440 000	540 308	93
Det medisinsk – odontologiske fakultet	585 156	508 000	540 440	115
Det psykologiske fakultet	459 677	480 000	99 753	75
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	455 452	425 000	381 752	120
UiB Totalt	486 318	461 300	375 753	576

Gjennomsnittskandidaten fra UiB tjener 486 318 kroner. Den høyeste gjennomsnittlige inntekten finner man hos kandidater fra Det medisinsk-odontologiske fakultet. Standardavviket er imidlertid høyt, noe som indikerer at det er store forskjeller mellom respondentene.

Tabell 36: Når begynte du å søke jobb?

	Før siste semester	I løpet av siste semester	0-3 måneder etter avsluttet utdanning	Mer enn 4 måneder etter avsluttet utdanning	Fikk jobb uten å søke	Ikke sikker	N
HF	19 %	40 %	16 %	5 %	13 %	8 %	106
Jur.	10 %	55 %	23 %	4 %	8 %	1 %	115
Mat. Nat	25 %	33 %	18 %	10 %	11 %	3 %	122
Med-Odont.	11 %	63 %	6 %	2 %	17 %	2 %	127
Psyk.	11 %	62 %	7 %	2 %	10 %	8 %	89
SV	10 %	45 %	29 %	3 %	11 %	2 %	153
UiB Totalt	14 %	49 %	17 %	4 %	12 %	4 %	712

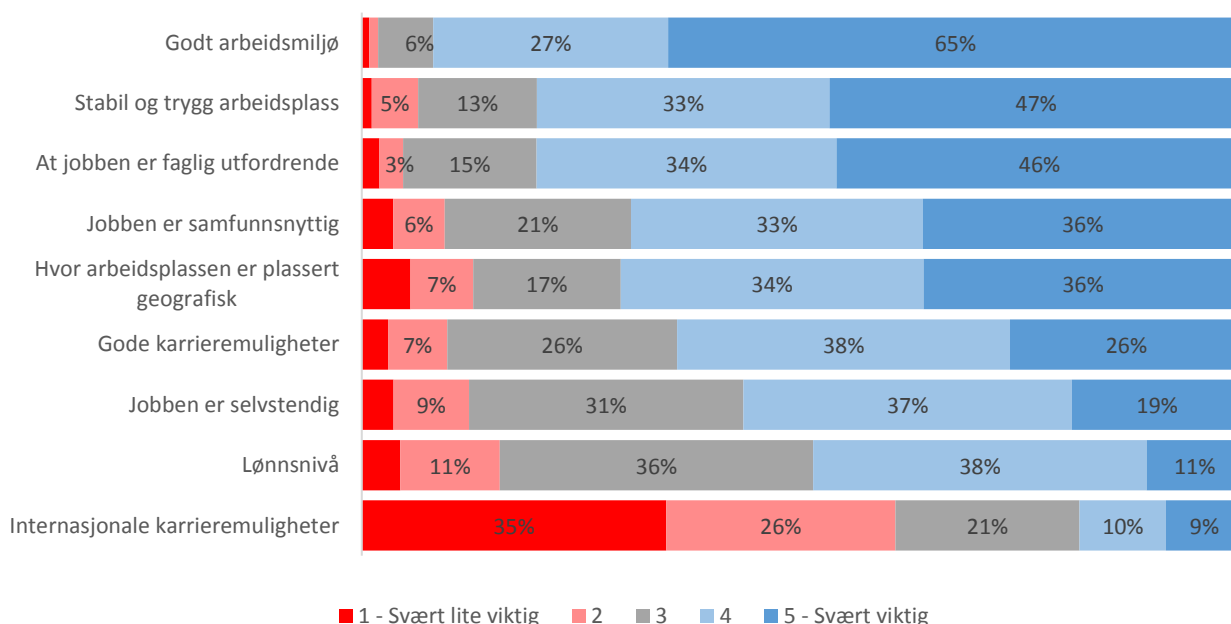
Vi har tidligere i dette kapittelet sett at kandidater fra Det samfunnsvitenskapelige, Det humanistiske og Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har større utfordringer på arbeidsmarkedet enn kandidater fra de øvrige fakultetene på de fleste parametere. Som vi ser av tabell 36 over synes det imidlertid ikke å stå på innsatsen, i hvert fall ikke for humanistene og naturviterne. Høye andeler i disse gruppene startet prosessen med å søke jobb allerede før siste semester. Samfunnsviterne kommer noe senere i gang: 32 prosent begynte først å søke jobb etter at utdanningen var avsluttet. Dette er den høyeste andelen blant alle fakultetene.

Tabell 37: Omtrent hvor mange jobbsøknader har du sendt?

	0	1-5 søknader	6-10 søknader	11-20 søknader	21-50 søknader	51 søknader eller flere	N
HF	10%	31%	13%	16%	16%	14%	107
Jur.	9%	35%	11%	12%	24%	9%	114
Mat. Nat	9%	33%	11%	18%	11%	19%	123
Med-Odont.	9%	44%	16%	15%	11%	6%	127
Psyk.	1%	42%	21%	12%	13%	10%	90
SV	5%	19%	16%	24%	18%	18%	154
UiB Totalt	7%	33%	15%	17%	15%	13%	715

Det er også mange kandidater som sender et høyt antall jobbsøknader. Blant kandidatene fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet og Det samfunnsvitenskapelige fakultet har rundt en femtedel sendt mer enn 51 søknader.

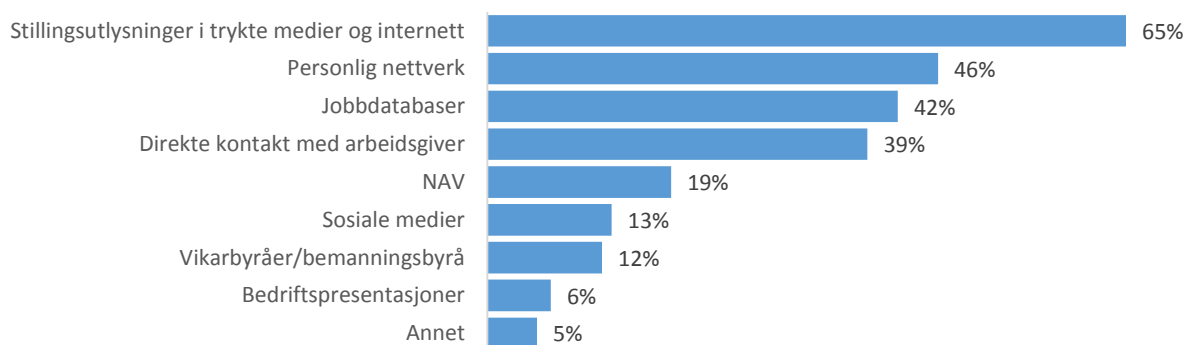
Figur 33: Hvor viktig er følgende faktorer for deg når du søker jobb?

Godt arbeidsmiljø er den klart viktigste faktoren for UiB-kandidatene når de søker jobb, 65 prosent vurderer dette som svært viktig. At arbeidsplassen er trygg og stabil, og at man møter faglige utfordringer vektlegges også sterkt. Internasjonale karrieremuligheter er for de fleste et lite viktig kriterium, kun 9 prosent vurderer dette som svært viktig.

På de fleste av disse faktorene er det liten variasjon med hensyn til fakultetsbakgrunn, og vi presenterer derfor ikke tall brutt ned på fakultet i en egen tabell. Vi merker oss imidlertid at humanistene er mindre opptatt av karrieremuligheter enn andre utdanningsgrupper, og at jobbens samfunnsnyttighet er spesielt viktig for kandidater med bakgrunn fra Det medisinsk-odontologiske fakultet.

Figur 34: Hvilke kanaler brukte du for å finne din første jobb?

Stillingsutlysninger i trykte medier og internett er den mest brukte kanalen for å finne sin første jobb. Nesten halvparten utnytter også sine personlige nettverk i jobbsøkingfasen.

Tabell 38: Hvilke kanaler brukte du for å finne din første jobb? Fordelt på fakultet.

	HF	Jur.	Mat. Nat	Med-Odont.	Psyk.	SV
Stillingsutlysninger i trykte medier og internett	63%	70%	61%	56%	67%	73%
Jobbdatabaser	37%	44%	37%	42%	45%	46%
Personlig nettverk	58%	29%	48%	46%	52%	45%
Sosiale medier	18%	11%	16%	5%	7%	17%
Direkte kontakt med arbeidsgiver	43%	37%	40%	41%	45%	30%
Vikarbyråer/bemanningsbyrå	17%	11%	13%	2%	4%	19%
NAV	26%	19%	18%	10%	15%	23%
Bedriftspresentasjoner	4%	8%	17%	1%	7%	3%
Annet	4%	2%	6%	6%	9%	5%
N	106	110	123	126	89	155

Personlig nettverk er spesielt viktig for humanistene, 58 prosent i denne gruppen benyttet seg av nettverket sitt i jakten på sin første jobb. Regulære stillingsutlysninger er spesielt viktig for samfunnsviterne, mens bedriftspresentasjoner er en langt viktigere kanal for kandidater fra Det matematisk-naturvitenskapelig fakultet enn for de andre kandidatene.

MOBILITET

Tabell 39: Hvor mange jobber har du hatt etter avsluttet studie, inkludert den du har nå?

	1	2	3 eller flere	N
Det humanistiske fakultet	51 %	24 %	25 %	104
Det juridiske fakultet	70 %	25 %	5 %	110
Det matematisk–naturvitenskapelig fakultet	60 %	31 %	9 %	118
Det medisinsk – odontologiske fakultet	51 %	36 %	13 %	126
Det psykologiske fakultet	57 %	34 %	9 %	89
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	44 %	42 %	13 %	151
UiB Totalt	55 %	33 %	12 %	698

Majoriteten av UiB-kandidatene har kun hatt én jobb etter avsluttet studie, og det er kun et lite mindretall, 12 prosent, som har hatt tre eller flere jobber. Humanistene skiller seg imidlertid ut. I denne gruppen har en fjerdedel hatt tre jobber eller flere.

Tabell 40: For deg som har hatt to eller flere jobber etter avsluttede studier. Hvor lenge var du ansatt i din første stilling?

	< 2 måneder	2-6 måneder	7-12 måneder	> 12 måneder	N
Det humanistiske fakultet	13 %	28 %	30 %	28 %	46
Det juridiske fakultet	0 %	39 %	27 %	33 %	33
Det matematisk–naturvitenskapelig fakultet	12 %	40 %	14 %	33 %	42
Det medisinsk – odontologiske fakultet	7 %	14 %	27 %	53 %	59
Det psykologiske fakultet	9 %	20 %	31 %	40 %	35
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	10 %	42 %	22 %	26 %	78
UiB Totalt	9 %	31 %	25 %	35 %	293

Kandidatene med to eller flere jobber etter avsluttet studie ble spurt om hvor lenge de var ansatt i sin første jobb. Det er relativt få som var ansatt i under to måneder, og fordelingen mellom de øvrige kategoriene er forholdsvis jevn.

Tabell 41: Hva var årsaken til at du sluttet i din første stilling?

	Fikk ny jobb	Vikariatet/engasjementet tok slutt	Ble sagt opp	Sa selv opp	N
Det humanistiske fakultet	50 %	38 %	0 %	12 %	42
Det juridiske fakultet	55 %	30 %	3 %	12 %	33
Det matematisk–naturvitenskapelig fakultet	48 %	40 %	10 %	2 %	42
Det medisinsk – odontologiske fakultet	22 %	66 %	0 %	12 %	58
Det psykologiske fakultet	51 %	31 %	0 %	17 %	35
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	49 %	45 %	1 %	5 %	78
UiB Totalt	44 %	44 %	2 %	9 %	288

De vanligste årsakene til at man slutter i sin første stilling er enten at man fikk en ny jobb, eller at vikariatet/engasjementet tok slutt. Blant kandidater fra Det medisinsk-odontologiske fakultet er det mange i sistnevnte gruppe, muligens fordi turnusperioden har gått ut. Det er sjelden at UiB-kandidatene blir sagt opp, med et unntak for kandidater fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. Man kan anta at dette i stor grad skyldes nedbemanninger i oljeindustrien de siste årene.

Tabell 42: Hjemsted før studier og hjemsted nå

	Hjemsted før studier	Arbeider nå	Avvik
Akershus	5,3 %	2,5 %	-2,9 %
Hordaland	36,4 %	45,4 %	9,0 %
Oslo	6,0 %	15,2 %	9,2 %
Rogaland	13,9 %	10,4 %	-3,5 %
Sogn og Fjordane	7,7 %	5,9 %	-1,8 %
Østfold	1,6 %	0,4 %	-1,2 %
Hedmark	1,6 %	0,9 %	-0,8 %
Oppland	1,2 %	1,0 %	-0,2 %
Buskerud	2,6 %	1,8 %	-0,8 %
Vestfold	3,3 %	0,9 %	-2,4 %
Telemark	1,4 %	0,7 %	-0,6 %
Aust-Agder	0,1 %	0,0 %	-0,1 %
Vest-Agder	1,6 %	1,0 %	-0,6 %
Møre og Romsdal	5,2 %	2,3 %	-2,9 %
Sør-Trøndelag	3,0 %	1,5 %	-1,6 %
Nord-Trøndelag	1,0 %	0,3 %	-0,7 %
Nordland	0,7 %	1,3 %	0,6 %
Troms	1,0 %	1,2 %	0,2 %
Finnmark	0,3 %	0,9 %	0,6 %
Utenfor Norge	6,0 %	6,4 %	0,4 %

Den viktigste rekrutteringsarenaen for Universitetet i Bergen er Vestlandet, 63 prosent av kandidatene bodde i et av de fire vestlandsfylkene før de begynte å studere. 36 prosent bodde i Hordaland før studiene, mot 45 prosent i dag, noe som gir en netto tilvekst på 9 prosent. Dette er på linje med Oslo, som også har en netto tilvekst på 9 prosent.

Tabell 43: Har du fått arbeid på det geografiske stedet du ønsket?

	Ja	Nei	N
Det humanistiske fakultet	85 %	15 %	99
Det juridiske fakultet	90 %	10 %	110
Det matematisk–naturvitenskaplig fakultet	79 %	21 %	114
Det medisinsk – odontologiske fakultet	79 %	21 %	125
Det psykologiske fakultet	84 %	16 %	88
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	80 %	20 %	151
UiB Totalt	83 %	17 %	687

På tvers av fakultetene har den klare majoriteten fått seg arbeid der de ønsket, og i størst grad kandidater fra Det juridiske fakultet. Som vi har poengtert tidligere i rapporten indikerer dette at inn- og utflyttingen til og fra Hordaland i stor grad er ønsket av kandidatene selv.

STUDIETIDEN

STUDIEVALG

I 2016-utgaven av Kandidatundersøkelsen ble kandidater fra Universitetet i Bergen stilt et sett med spørsmål knyttet til valg av studier og valg som ble tatt under studietiden. Førstnevnte gruppe av spørsmål ble stilt profesjonsstudenter. I denne sammenhengen er profesjonsstudent definert som kandidater med enten 6-årig profesjonsutdannelse innen medisin eller psykologi, integrert masterprogram i odontologi eller mastergrad i rettsvitenskap fra det juridiske fakultet. Sistnevnte gruppe av spørsmål ble stilt de resterende kandidatene som ikke tok profesjonsutdannelse.

Tabell 44: Hva var bestemmende for ditt valg av profesjonsstudium?

	Jobb/yrkesmuligheter etterpå	Lønn	Status	Få brukt gode karakterer	Venner/familie er i samme yrke/profesjon	Annet	N
Jur.	89 %	32 %	26 %	19 %	6 %	17 %	115
Med-Odont	88 %	42 %	26 %	25 %	14 %	32 %	73
Psyk.	82 %	33 %	18 %	5 %	18 %	49 %	39
Totalt	87 %	36 %	25 %	18 %	11 %	27 %	228

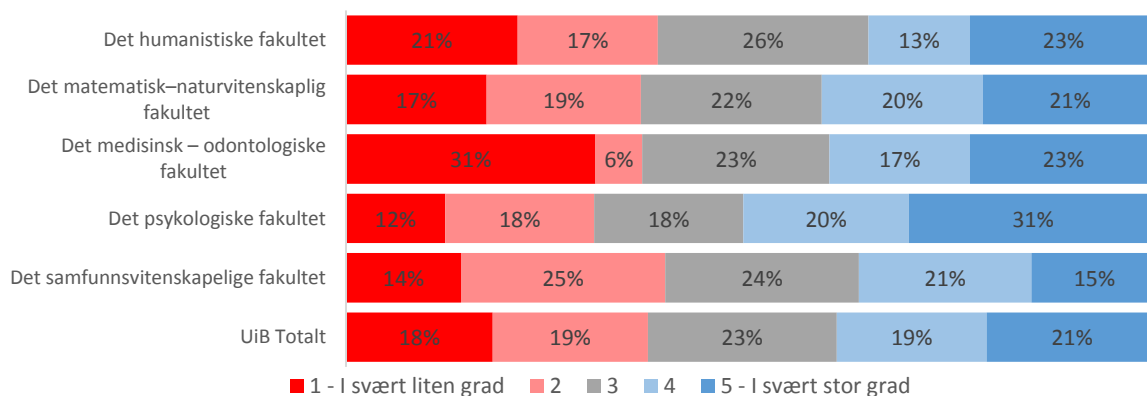
Profesjonskandidatene ble spurt om hva som var bestemmende for deres valg av profesjonsstudium. Den klart viktigste årsaken var jobb/yrkesmuligheter etterpå. Litt over en tredjedel fremhever lønn som bestemmende, og en fjerdedel trekker frem status.

Tabell 45: Hva var målet med valgt profesjon? Å arbeide:

	I det offentlige	I privat praksis	I privat sektor forøvrig	Annet	Ingen bestemt mening	N
Det juridiske fakultet	22 %	18 %	11 %	2 %	47 %	115
Det medisinsk – odontologiske fakultet	42 %	19 %	0 %	4 %	34 %	73
Det psykologiske fakultet	38 %	3 %	0 %	13 %	46 %	39
Totalt	32 %	16 %	6 %	4 %	43 %	228

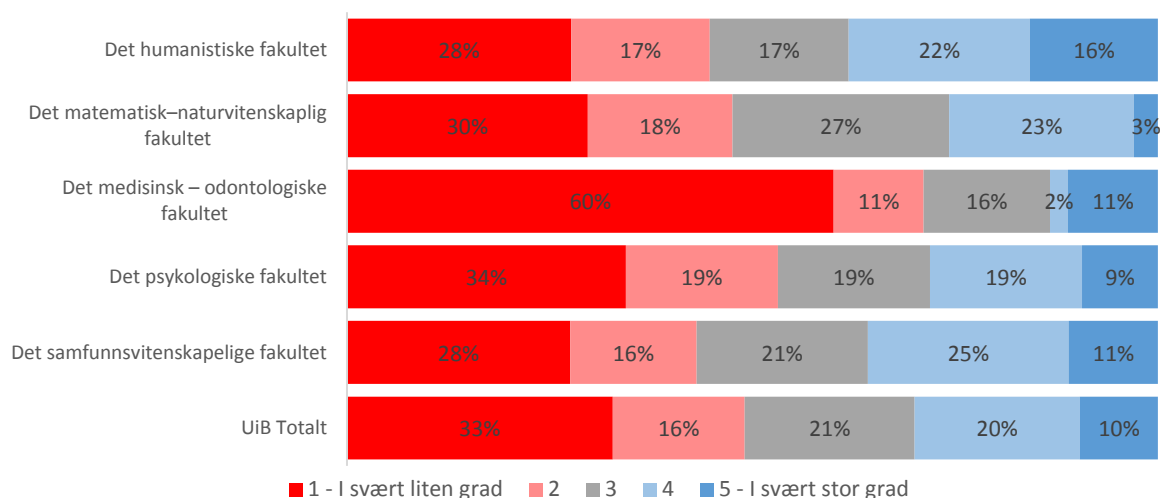
Profesjonskandidatene svarte også på om målet med profesjonen var å jobbe i det offentlige, det private osv. Flest kandidater svarte at de ikke hadde noen mening, og rundt en tredjedel svarte at målet var å arbeide i det offentlige. 16 prosent hadde det å opprette privat praksis som mål, men her skiller psykologikandidatene seg ut – kun 3 prosent i denne gruppen hadde dette som mål.

Ikke-profesjonskandidater ble stilt et sett av spørsmål tilknyttet studietiden, og da spesielt om bachelorgraden.

Figur 35: Jeg satte sammen bachelorgraden med tanke på fremtidige jobbmuligheter. Ikke-profesjonskandidater.

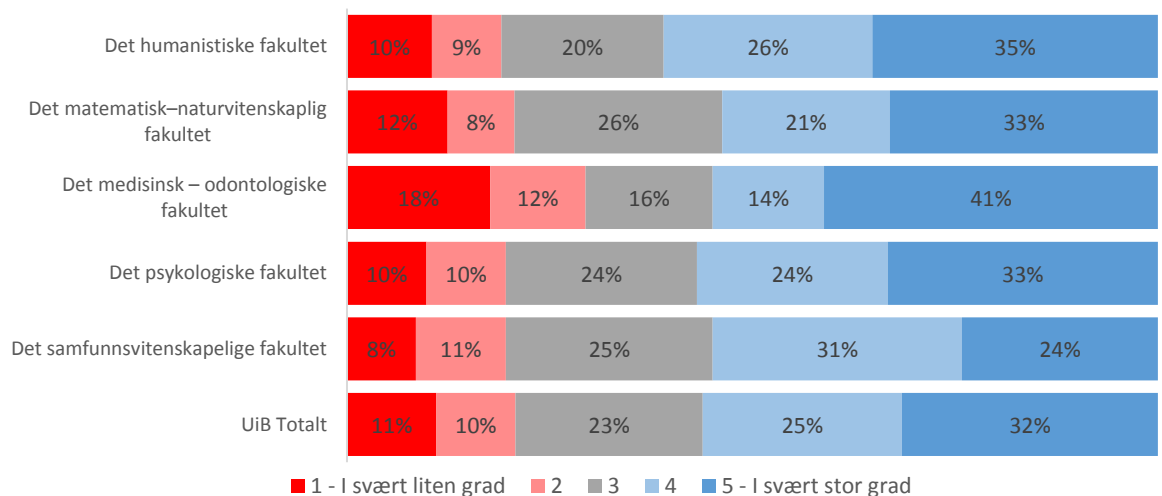
Blant UiB-kandidatene generelt var det omtrent en like høy andel som satte sammen bachelorgraden med tanke på fremtidige jobbmuligheter som ikke gjorde det. Å tenke på fremtidige jobbmuligheter i sammensetningen av bachelorgraden er vanligst for kandidater fra Det psykologiske fakultet.

Figur 36: Fagkombinasjonen i bachelorgraden fikk konsekvenser for problemstillingen på masteroppgaven

Fagkombinasjonen i bachelorgraden har åpenbart en relativt begrenset påvirkning på masteroppgavens problemstilling. Kun 10 prosent av UiB-kandidatene vurderer denne sammenhengen som svært stor.

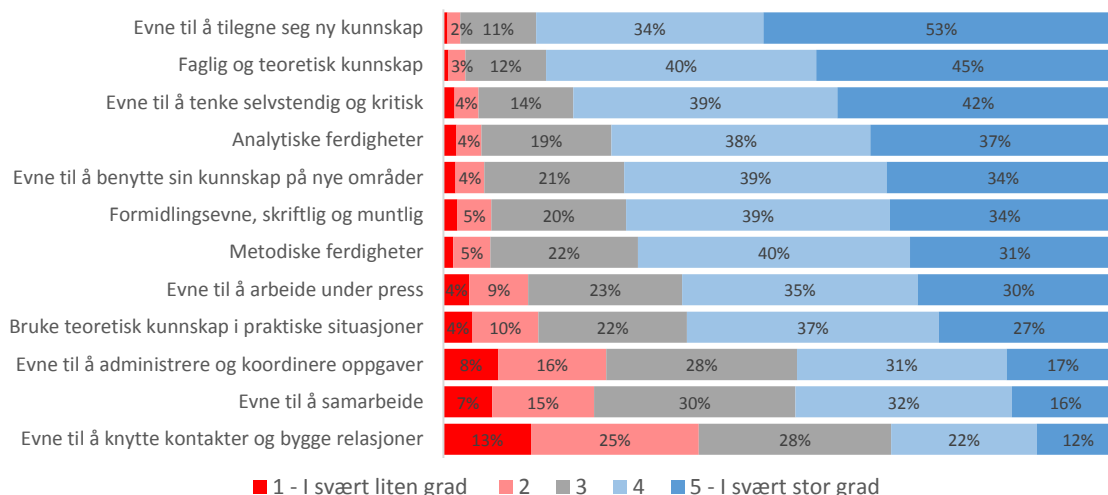
Figur 37: Valgene jeg tok i løpet av studiene har fått konsekvenser for jobb etterpå

Over halvparten av UiB-kandidatene mener at valgene de tok i løpet av studiene har fått konsekvenser for jobb etterpå. Spesielt gjelder dette for kandidater fra Det humanistiske fakultet. Det er interessant å se dette i sammenheng med resultatene i figur 35, som viser at humanistene i liten grad setter sammen bachelorgraden med tanke på fremtidige jobbmuligheter. I tabell 48 som kommer senere ser vi også at en stor andel av humanistene ville valgt samme studium på nytt, men med en annen fagkombinasjon. Dette er et interessant poeng, spesielt fordi vi tidligere har sett at kandidater fra Det humanistiske fakultet er en av kandidatgruppene som i minst grad har relevant arbeid, eller opplever at jobben de har krever den fagkunnskapen de har tilegnet seg gjennom utdanningen. Samlet sett indikerer dette at humanistkandidatene i mindre grad enn andre grupper setter sammen utdanningsløpet sitt med tanke på arbeidsmarkedet, men at de i retrospekt opplever at dette er noe de burde ha gjort.

VURDERING AV STUDIET

Figur 38: I hvilken grad mener du at studiene har gitt deg følgende ferdigheter?

I kandidatenes vurdering av hvilke egenskaper de har tilegnet seg i løpet av studietiden er det en tydelig tendens til at faglige egenskaper vurderes høyt, mens mer praktiske og arbeidslivsrettede egenskaper vurderes lavere. Den klare majoriteten opplever at de i stor eller svært stor grad har fått evnen til å tilegne seg ny kunnskap, mens kun en fjerdedel opplever at de har lært å knytte kontakter og bygge relasjoner.

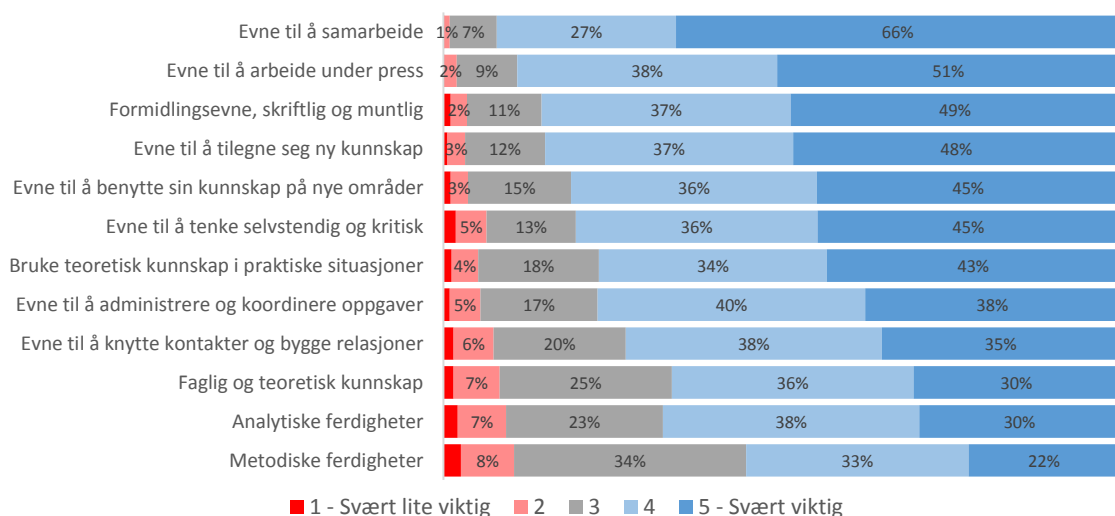
Tabell 46: I hvilken grad mener du at studiene har gitt deg følgende ferdigheter? Fordelt på fakultet. Gjennomsnittsverdier, skala fra 1-5.

	HF	Jur.	Mat. Nat	Med-Odont	Psyk.	SV	UiB Totalt
Evne til å tilegne seg ny kunnskap	4,3	4,5	4,4	4,3	4,4	4,3	4,4
Faglig og teoretisk kunnskap	4,4	4,4	4,1	4,5	4,2	4,0	4,3
Evne til å tenke selvstendig og kritisk	4,2	4,2	4,0	4,1	4,3	4,2	4,2
Analytiske ferdigheter	4,1	4,1	4,0	3,8	4,0	4,2	4,0
Evne til å benytte sin kunnskap på nye områder	3,9	4,3	3,8	4,0	4,0	3,9	4,0
Formidlingsevne, skriftlig og muntlig	4,2	4,2	3,8	3,7	4,0	4,1	4,0
Metodiske ferdigheter	3,9	4,3	3,8	3,9	3,7	4,0	3,9
Evne til å arbeide under press	3,9	3,9	3,8	3,8	3,6	3,7	3,8
Evne til å bruke teoretisk kunnskap i praktiske situasjoner	3,7	3,8	3,6	4,1	3,7	3,5	3,7
Evne til å samarbeide	3,2	3,1	3,4	3,6	3,8	3,1	3,3
Evne til å administrere og koordinere oppgaver	3,4	3,1	3,2	3,4	3,4	3,4	3,3
Evne til å knytte kontakter og bygge relasjoner	2,8	2,7	2,9	3,1	3,3	2,9	3,0

Uavhengig av fakultetsbakgrunn mener kandidatene i stor grad at de gjennom studiene har fått evnen til å tilegne seg ny kunnskap. Kandidatene vurderer evnen til å tenke selvstendig og evnen til å arbeide under press forholdsvis likt.

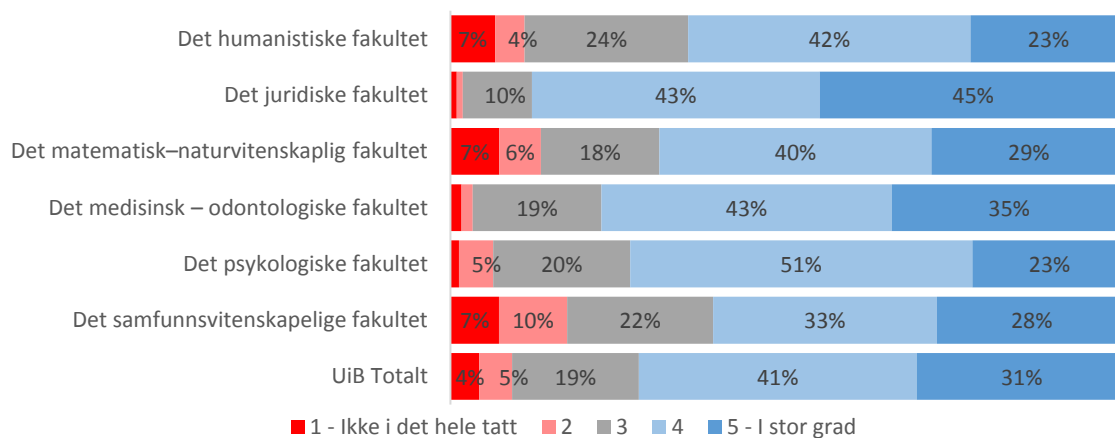
Bryter man vurderingene ned på fakultetsnivå ser vi imidlertid tydelige variasjoner på enkelte av ferdighetene. Det største utslaget ser vi på vurderingene av evnen til å samarbeide. Mens kandidater fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet har et gjennomsnitt på 3,8, er tilsvarende verdi hos kandidater fra Det samfunnsvitenskapelige og Det juridiske fakultet 3,1. Også på evnen til å bruke teoretisk kunnskap i praktiske situasjoner, metodiske ferdigheter og evnen til å knytte kontakter og bygge relasjoner er det tydelige forskjeller mellom kandidatene avhengig av fakultetsbakgrunn.

Figur 39: Hvilke av følgende ferdigheter tror du blir vurdert som viktig eller mindre viktig i arbeidslivet ved ansettelse?

Når kandidatene blir bedt om å vurdere hva de selv tror er viktige ferdigheter i arbeidslivet ved ansettelse kommer evnen til å samarbeide ut som den høyest rangerte egenskapen. Som tidligere nevnt i rapporten stemmer dette med hva arbeidsgivere selv sier.

Figur 40: I hvilken grad opplever du at utdanningen din har gitt deg tilstrekkelige kunnskaper/ferdigheter til å mestre jobben du har?

Majoriteten av kandidatene opplever at utdanningen har gitt dem de ferdighetene de trenger for å mestre jobben sin. Spesielt gjelder dette kandidater fra Det juridiske fakultet. Kandidater med samfunnsvitenskapelig bakgrunn er mest usikre på hvorvidt utdanningen har gitt de nødvendige ferdighetene.

Tabell 47: Hva skulle du ønske du hadde mer av i studiet?

	Teori	Praksis	Utveksling	Prosjektarbeid	Savner ikke noe spesielt	Annet:	N
HF	10 %	55 %	23 %	24 %	22 %	11 %	97
Jur.	1 %	91 %	13 %	15 %	6 %	1 %	110
Mat. Nat	12 %	67 %	17 %	28 %	15 %	5 %	110
Med-Odont.	6 %	65 %	17 %	15 %	19 %	12 %	122
Psyk.	6 %	77 %	9 %	22 %	15 %	3 %	86
SV	7 %	68 %	16 %	42 %	17 %	7 %	149
UiB Totalt	7 %	70 %	16 %	25 %	16 %	7 %	674

Kandidatene har et tydelig ønske om mer praksis i løpet av studiet sitt. Spesielt gjelder dette juristene, hvor ni av ti svarer dette. Rundt en fjerdedel av UiB-kandidatene skulle ønske at de hadde mer prosjektarbeid i studiet, mens dette gjelder 42 prosent av samfunnsviterne. Det er relativt få som ønsker seg mer teori, totalt 7 prosent.

Tabell 48: Ville du valgt samme studium dersom du skulle begynne å studere i dag?

	Ja	Ja, men med en annen fagkombinasjon	Nei	Ikke sikker	N
HF	38 %	29 %	19 %	15 %	108
Jur.	72 %	3 %	6 %	18 %	115
Mat. Nat	34 %	21 %	24 %	21 %	125
Med-Odont.	65 %	2 %	15 %	18 %	130
Psyk.	67 %	10 %	8 %	16 %	90
SV	33 %	21 %	18 %	28 %	159
UiB Totalt	50 %	15 %	15 %	20 %	727

Uavhengig av fakultetsbakgrunn ville en majoritet av de spurte valgt samme studium på nytt, eventuelt med en annen fagkombinasjon, dersom de skulle begynne å studere i dag. Andelen som svarer nei eller at de ikke er sikre varierer imidlertid betydelig. Juristene er mest sikre på at de har valgt rett utdanningsløp, mens kandidater med bakgrunn fra Det matematisk-naturvitenskapelige eller Det samfunnsvitenskapelige fakultet er mest usikre. Rundt 45 prosent av kandidatene fra disse fakultetene svarte «nei» eller «ikke sikker» på dette spørsmålet.

Tabell 49: Vurderte du å slutte før fullførte studier?

	Ja	Nei	N
Det humanistiske fakultet	18 %	82 %	108
Det juridiske fakultet	21 %	79 %	115
Det matematisk–naturvitenskapelig fakultet	22 %	78 %	124
Det medisinsk – odontologiske fakultet	25 %	75 %	127
Det psykologiske fakultet	10 %	90 %	90
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	17 %	83 %	157
UiB Totalt	19 %	81 %	721

Kandidatene ble også spurt om de vurderte å slutte før fullførte studier. Samlet sett svarer rundt en femtedel at dette er noe de på et tidspunkt vurderte. Dette er betydelig lavere enn andelen som ville valgt et annet studium, eller er usikre på om de ville valgt samme studium, dersom de kunne valgt på nytt. Dette kan være en indikasjon på at usikkerheten rundt studievalg, slik den fremkommer av tabell 48, i større grad skyldes forholdet ved arbeidsmarkedet enn studiene i seg selv. Vi merker oss også at det fakultetet hvor flest vurderte å slutte før fullførte studier er Det medisinsk-odontologiske fakultet.

Tabell 50: Hvis du vurderte å slutte før fullførte studier, hvorfor?

	Private forhold	Manglende faglig oppfølging	Krevende studie	Vurderte å begynne på annet studium	Annet	N
Det humanistiske fakultet	37 %	26 %	16 %	42 %	21 %	19
Det juridiske fakultet	8 %	4 %	54 %	50 %	25 %	24
Det matematisk–naturvitenskapelig fakultet	33 %	15 %	26 %	41 %	19 %	27
Det medisinsk – odontologiske fakultet	25 %	9 %	50 %	31 %	25 %	32
Det psykologiske fakultet	56 %	11 %	22 %	22 %	0 %	9
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	33 %	19 %	19 %	41 %	26 %	27
UiB Totalt	29 %	14 %	33 %	39 %	22 %	138

Når vi så ser på årsaken til hvorfor noen kandidater vurderte å slutte før fullførte studier, skiller kandidater fra Det juridiske fakultet og Det medisinsk-odontologiske fakultet seg ut. Rundt halvparten oppgir krevende studie som årsak til at de vurderte å slutte. For UiB sett under ett er den vanligste årsaken at man vurderte å begynne på et annet studium.

Tabell 51: For deg som sluttet å studere etter oppnådd bachelorgrad, allmennlærer eller grunnskolelærer: Hva er den viktigste årsaken til at du ikke har tatt en høyere grad?

	HF	Mat. Nat	Med-Odont.	Psyk.	SV	UiB Totalt
Planla ikke en høyere akademisk grad	24 %	16 %	25 %	20 %	28 %	24 %
Det eksisterer ikke noen høyere grad i min utdanning	0 %	0 %	38 %	0 %	0 %	3 %
Kom ikke inn på mastergrad eller lignende	0 %	21 %	0 %	7 %	7 %	7 %
Fikk en jobb jeg ønsket meg	8 %	32 %	13 %	7 %	21 %	17 %
Ønsker en pause før jeg går videre med en høyere grad	44 %	11 %	13 %	7 %	26 %	24 %
Annet	24 %	21 %	13 %	60 %	19 %	25 %
N	25	19	8	15	43	110

16 prosent av UiB-kandidatene avsluttet utdanningen sin etter oppnådd bachelorgrad. Denne gruppen ble spurt om hvorfor de ikke tok høyere grad. En fjerdedel svarte at de ikke planla å ta høyere akademiske grad, og en fjerdedel svarte at de ønsket en pause før de gikk videre med ytterligere studier. Det er også mange som svarte «annet» på dette spørsmålet. Kandidatene som svarte dette ble bedt om å spesifisere årsaken til at de ikke tok høyere grad. Årsakene som går igjen er enten at kandidatene fikk jobb (kandidatene burde med andre ord ha valgt dette som svaralternativ fremfor «annet»), eller at de mente studiet de hadde valgt ikke gav dem gode nok jobbmuligheter.

AKTIVITETER VED SIDEN AV STUDIENE

Tabell 52: Jobbet du eller deltok du i noen av følgende aktiviteter ved siden av studiene?

	Jobbet under studiene	Hadde verv i en organisasjon	Drev med frivillig arbeid	Nei, ingen av disse	N
Det humanistiske fakultet	86 %	43 %	38 %	7 %	108
Det juridiske fakultet	84 %	56 %	34 %	5 %	115
Det matematisk–naturvitenskapelig fakultet	65 %	37 %	20 %	20 %	124
Det medisinsk – odontologiske fakultet	86 %	43 %	25 %	9 %	127
Det psykologiske fakultet	88 %	41 %	30 %	9 %	90
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	80 %	41 %	37 %	10 %	157
UiB Totalt	81 %	43 %	31 %	10 %	721

Vi har tidligere sett at aktiviteter utenfor studiet, har en klar samvariasjon med mulighetene for å få relevant arbeid, i hvert fall for enkelte utdanningsgrupper. I tabellen over, og de etterfølgende tabellene, går vi nærmere inn på de forskjellige formene for aktivitet som utgjorde «aktivitetsindeksen».

Vi ser at majoriteten av kandidatene jobbet under studiene, men at denne andelen er betydelig lavere hos kandidater med bakgrunn fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. 43 prosent av de spurte hadde verv i en organisasjon, mens 31 prosent drev med frivillig arbeid under studietiden. Kun 10 prosent gjorde ingen av delene. Andelen som ikke deltok i noen av aktivitetene er høyest blant kandidater fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet.

Tabell 53: Tok du deler av din utdanning i utlandet, enten som del av et utvekslingsprogram eller etter eget initiativ?

	Utveksling	Eget initiativ	Nei, hadde ikke utenlandsopphold i forbindelse med studiene	N
HF	21 %	15 %	64 %	108
Jur.	48 %	5 %	46 %	114
Mat. Nat	20 %	13 %	67 %	124
Med-Odont.	31 %	5 %	64 %	126
Psyk.	42 %	17 %	41 %	90
SV	24 %	13 %	63 %	157
UiB Totalt	30 %	11 %	59 %	719

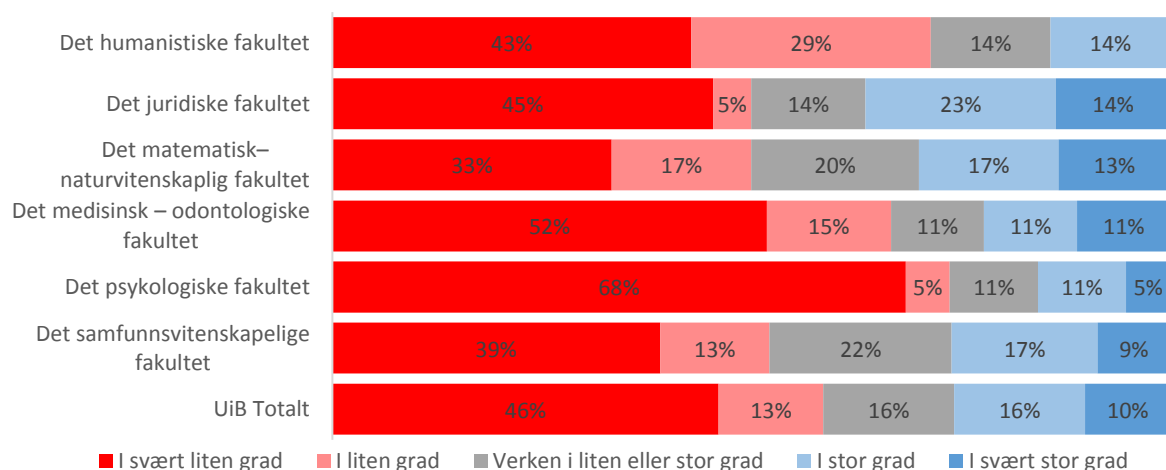
For UiB samlet sett er det 40 prosent som hadde utenlandsopphold i løpet av studiene. Mest vanlig er det blant kandidater med bakgrunn fra juridisk og psykologisk fakultet å ta en eller annen form for utenlandsopphold.

Tabell 54: Var problemstilling for bachelor- eller masteroppgave utviklet i samarbeid med en virksomhet utenfor egen institusjon?

	Ja	Nei	N
Det humanistiske fakultet	7 %	93 %	107
Det juridiske fakultet	21 %	79 %	114
Det matematisk–naturvitenskapelig fakultet	26 %	74 %	123
Det medisinsk – odontologiske fakultet	26 %	74 %	117
Det psykologiske fakultet	22 %	78 %	90
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	16 %	84 %	157
UiB Totalt	20 %	80 %	708

Det er forholdsvis få som utvikler problemstilling for bachelor- eller masteroppgave i samarbeid med en virksomhet utenfor egen institusjon, i alt 20 prosent. Vi merker oss at dette er betydelig mindre vanlig hos humanistene enn blant kandidater fra de andre fakultetene.

Figur 41: I hvilken grad bidro dette samarbeidet til at du fikk en konkret jobb (i bedriften eller annen bedrift)?

Rundt en fjerdedel mener at samarbeidet rundt problemstillingen i stor eller svært stor grad bidro til at de fikk en konkret jobb. Dette gjelder spesielt for kandidater fra Det juridiske fakultet og Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet.

Tabell 55: Har du hatt praksis som en del av studiet?

	Ja	Nei	N
Det humanistiske fakultet	40 %	60 %	108
Det juridiske fakultet	20 %	80 %	115
Det matematisk–naturvitenskaplig fakultet	16 %	84 %	124
Det medisinsk – odontologiske fakultet	83 %	17 %	127
Det psykologiske fakultet	78 %	22 %	90
Det samfunnsvitenskapelige fakultet	22 %	78 %	157
UiB Totalt	41 %	59 %	721

Vi så tidligere at mange kandidater ønsker seg mer praksis i studietiden. Spesielt gjaldt dette kandidater med bakgrunn fra Det juridiske fakultet. I denne gruppen er det også få som har hatt praksis i løpet av studiene. Totalt er det 40 prosent av UiB-kandidatene som hadde praksis som en del av studiene, men dette skyldes i stor grad kandidater fra medisinsk-odontologisk og psykologisk fakultet. Holder vi disse to kandidatgruppene utenfor er andelen UiB-kandidater som har hatt praksis 24 prosent.

KAPITTEL 5 - FRA STUDIER TIL JOBB I BERGENSREGIONEN – KANDIDATER FRA HØGSKOLEN I BERGEN

Høgskolen i Bergen ble etablert i 1994 og er blant landets største høgskoler. I 2015 hadde HiB i underkant av 8000 studenter og ca. 830 ansatte.

Den faglige aktiviteten ved høgskolen er organisert i tre avdelinger: Avdeling for helse- og sosialfag (AHS), Avdeling for ingeniør- og økonomifag (AIØ) og Avdeling for lærerutdanning (AL).

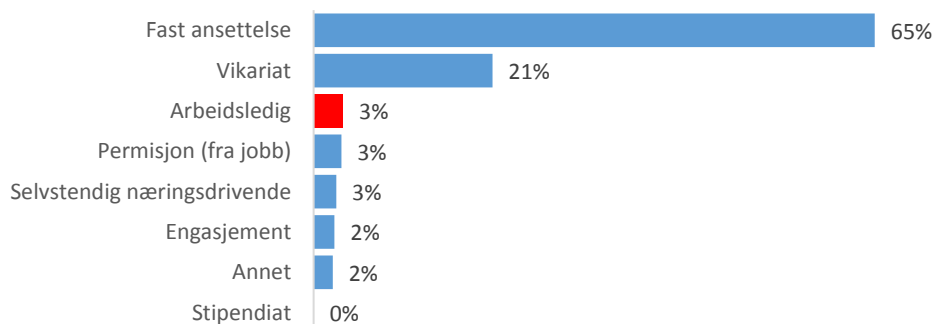
Fra og med 2017 fusjonerer Høgskolen i Bergen med Høgskolen Stord/Haugesund og Høgskolen i Sogn og Fjordane til Høgskolen på Vestlandet.

Høgskolen i Bergen tilbyr yrkesrettede utdanninger på bachelor- og mastnivå. I 2015 var det 30 bachelorprogram/grunnskolelærerutdanning og 18 masterprogram ved HiB. Det betyr at de fleste kandidatene fra HiB har en bachelorgrad eller grunnskolelærerutdanning. Sammenlignet med UiB og NHH, har HiB færre kandidater som fullfører en mastergrad.

KANDIDATENES ARBEIDSLIVSTILKNYTNING

TILPASNING TIL ARBEIDSLIVET

Figur 42: Hva er din hovedbeskjeftigelse?

65 prosent av kandidatene fra Høgskolen i Bergen har fast ansettelse. Arbeidsledighetsgraden er forholdsvis lav, 3 prosent, men det er en relativt høy andel kandidater som oppgir at de har vikariat.

Tabell 56: Hva er din hovedbeskjeftigelse? Fordelt på avdeling

	Fast ansettelse	Vikariat	Engasjement	Stipendiat	Permisjon (fra jobb)	Selvstendig næringsdrivende	Arbeidsledig	Annet	N
AHS	57 %	31 %	2 %	0 %	4 %	5 %	1 %	1 %	169
AIØ	77 %	5 %	4 %	0 %	3 %	1 %	9 %	2 %	175
AL	61 %	28 %	1 %	0 %	3 %	2 %	1 %	5 %	151

Brutt ned på avdelingsnivå ser vi at andelen i vikariat er langt høyere blant kandidater med lærerutdanning eller bakgrunn fra helse- og sosialfag, sammenlignet med kandidater fra ingeniør- og økonomifag. I sistnevnte gruppe er det 77 prosent som har fast ansettelse. Samtidig er arbeidsledighetsgraden betydelig høyere: 9 prosent av ingeniør- og økonomifagskandidatene står uten arbeid.

Tabell 57: Jobber du heltid eller deltid?

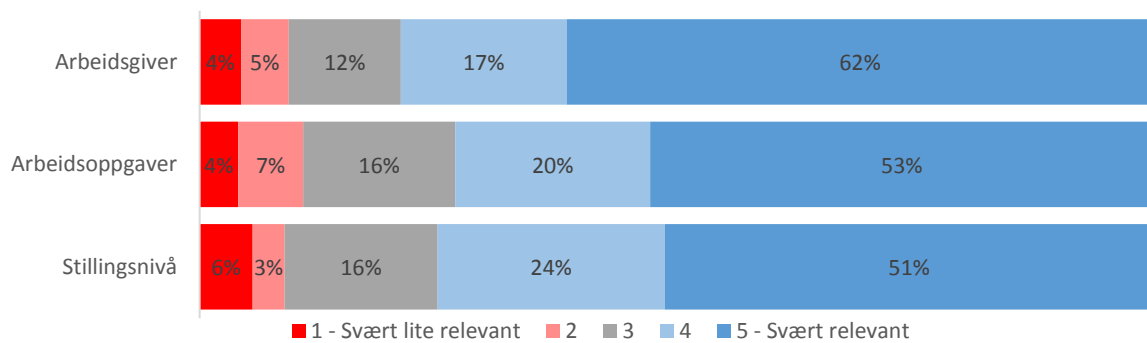
	Heltid	Deltid	N
Avdeling for helse- og sosialfag	80 %	20 %	163
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	95 %	5 %	166
Avdeling for lærerutdanning	91 %	9 %	146
HiB Totalt	88 %	12 %	475

Ni av ti HiB-kandidater arbeider heltid, men kandidater fra helse- og sosialfag skiller seg ut med en høyere andel deltidsarbeidende.

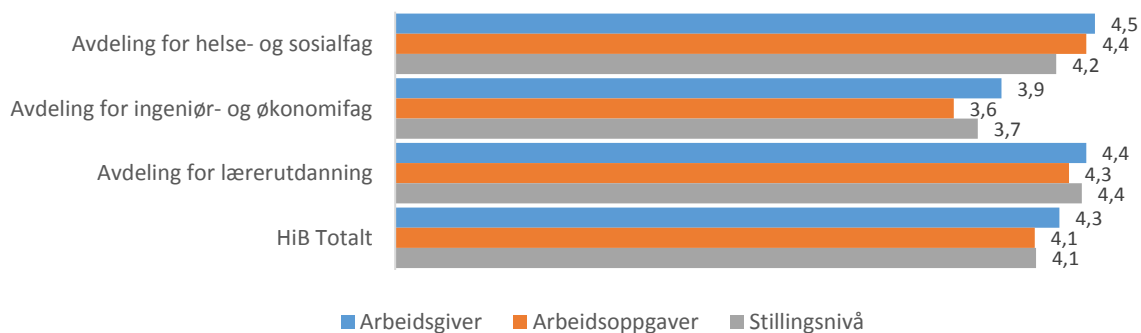
Tabell 58: Vil du si det er frivillig eller ufrivillig at du jobber deltid?

	Frivillig	Ufrivillig	N
Avdeling for helse- og sosialfag	58 %	42 %	33
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	44 %	56 %	9
Avdeling for lærerutdanning	46 %	54 %	13
HiB Totalt	53 %	47 %	55

Runde halvparten av kandidatene som arbeider deltid gjør det frivillig, og frivillighetsgraden er høyere hos kandidater med bakgrunn fra helse- og sosialfag

Figur 43: Hvor relevant vurderer du din nåværende jobbsituasjon i forhold til utdanningen? Når det gjelder:

Generelt opplever kandidatene jobbsituasjonen som relevant, men det er noe variasjon avhengig av avdelingstilhørighet. Figur 44 viser at kandidater fra AIØ vurderer jobbsituasjonens relevans klart lavere enn kandidater fra de to øvrige avdelingene.

Figur 44: Hvor relevant vurderer du din nåværende jobbsituasjon i forhold til utdanningen? Fordelt på avdeling. Gjennomsnittsverdier, skala fra 1-5.

Tabell 59: Alt i alt, hvordan opplever du din nåværende jobbsituasjon?

	Har ikke relevant jobb	Har relevant jobb	N
Avdeling for helse- og sosialfag	5 %	95 %	164
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	19 %	81 %	170
Avdeling for lærerutdanning	7 %	93 %	146
HiB Totalt	11 %	89 %	480

Samme tendens gjør seg gjeldende når kandidatene alt i alt vurderer sin nåværende jobbsituasjon. Mens henholdsvis 95 og 93 prosent av kandidatene fra AHS og AL mener at de har relevant jobb, er tilsvarende andel hos AIØ-kandidatene 81 prosent. Selv om det er et visst avvik mellom kandidatgruppene er det viktig å understreke at andelene som opplever at de har relevant arbeid må regnes som høyt for alle grupper.

Tabell 60: Jobbsituasjon fordelt på deltagelse i aktiviteter

Antall aktiviteter	Har ikke relevant jobb	Har relevant jobb	N
0	13 %	88 %	8
1	12 %	88 %	81
2	11 %	89 %	178
3	11 %	89 %	134
4	9 %	91 %	56
5	0 %	100 %	11
6	0 %	100 %	1

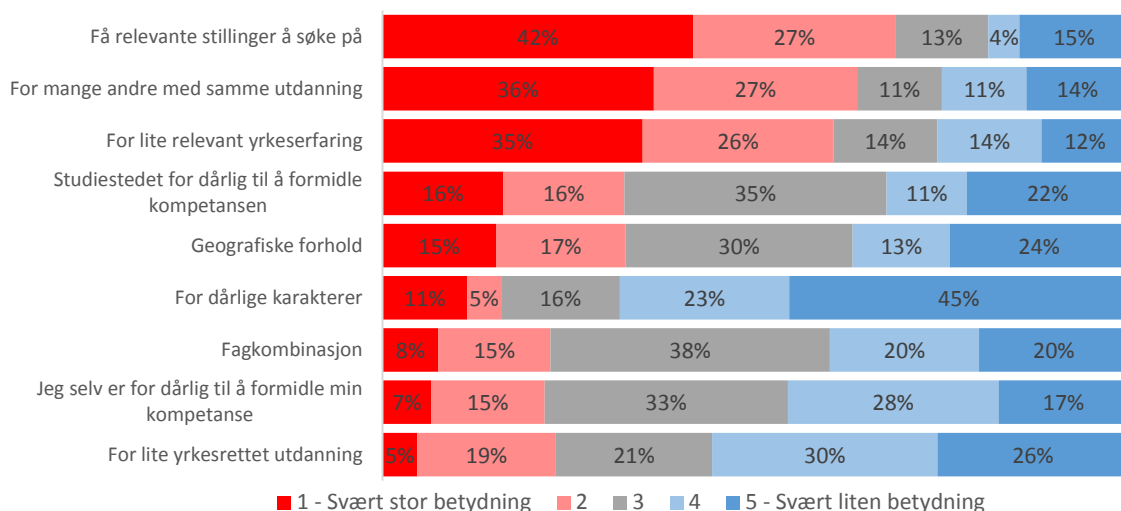
Også for HiB-kandidatene synes det som om deltagelse i aktiviteter utenfor studiene har en positiv sammenheng med sjansen for å få relevant jobb. Forskjellen mellom aktive og mindre aktive kandidater er imidlertid ikke så stor. Dette er naturlig med tanke på den høye andelen som har relevant arbeid.

Tabell 61: For deg som har relevant arbeid: Hvor lang tid tok det fra du avla din siste eksamen til du fikk tilbud om din første relevante jobb?

	Fikk jobb før jeg var ferdig med eksamen	0-3 mnd	4-6 mnd	7-12 mnd	Mer enn 1 år	N
Avdeling for helse- og sosialfag	53 %	30 %	8 %	4 %	5 %	154
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	60 %	26 %	8 %	4 %	2 %	137
Avdeling for lærerutdanning	52 %	40 %	5 %	1 %	1 %	136
HiB Totalt	55 %	32 %	7 %	3 %	3 %	427

Over halvparten av kandidatene med relevant jobb fikk dette allerede før de var ferdig med siste eksamen. Den høyeste andelen kandidater som fikk jobb allerede før de var ferdige med siste eksamen finner vi hos kandidater med bakgrunn fra AIØ. Det er også verdt å merke seg at hele 92 prosent av kandidatene fra AL med relevant arbeid fikk det innen 3 måneder etter siste avlagte eksamen.

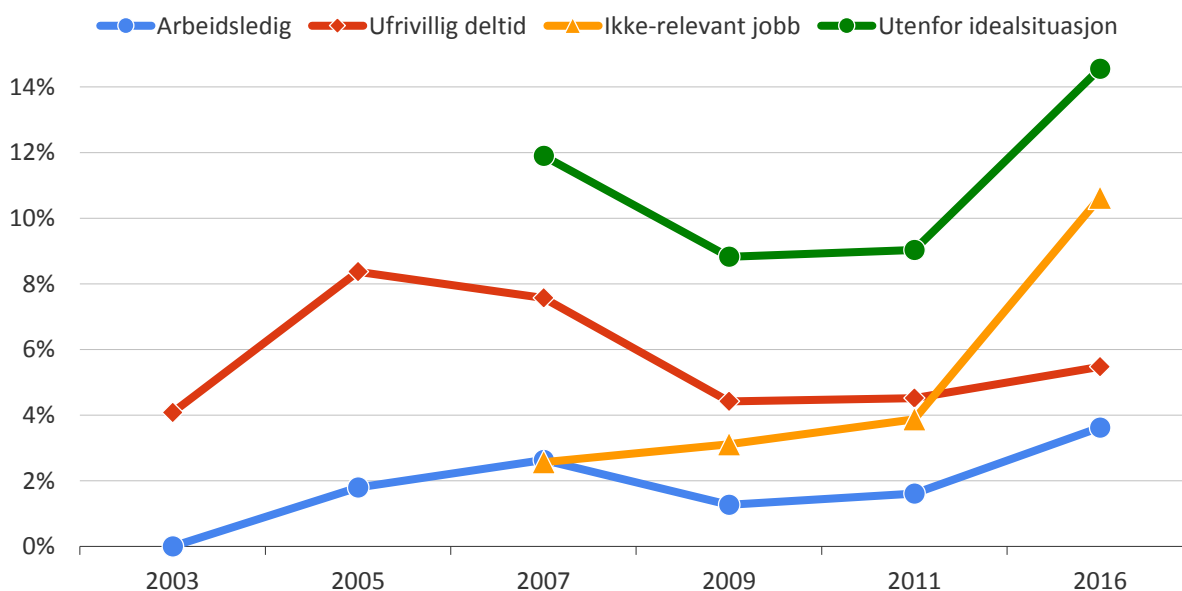
Figur 45: For deg som ikke har relevant arbeid i nåværende arbeidssituasjon: Hvor stor betydning mener du følgende forhold har hatt for at du ikke har relevant jobb?

Når kandidatene uten relevant arbeid blir bedt om å vurdere ulike årsaker til dette, er det mangelen på relevante stillinger som trekkes frem av flest. Det er også mange som fremhever at det er for mange andre med samme utdanning, og at de selv har for lite relevant yrkeserfaring. Dette indikerer at kandidatene selv opplever forholdet mellom tilbud og etterspørsel av relevante jobbmuligheter som hovedproblemet. Det er relativt få som mener at yrkesrettingen av utdanningen er forklaringen.

Fordi det er relativt få kandidater fra HiB som ikke har relevant arbeid, presenteres ikke disse analysene på avdelingsnivå.

Figur 46: Tilpasning til arbeidsmarkedet. Tidsserie 2003-2016

Når vi ser på HiB-kandidatenes tilpasning til arbeidsmarkedet over tid merker vi oss at mens utviklingen fra 2007 til 2009 var positiv, og den mellom 2009 og 2011 var forholdsvis stabil, er det en klar negativ utvikling mellom 2011 og 2016 på alle parametere – men spesielt på andelen uten relevant jobb. Denne andelen økte fra under 4 prosent i 2011 til over 10 prosent i 2016.

Det er spesielt kandidater med bakgrunn fra AIØ som har fått det vanskeligere i denne tidsperioden. Andelen i denne gruppen uten relevant arbeid var 4 prosent i 2011 og nesten 20 prosent i 2016.

SEKTOR OG BRANSJETILKNYTNING

Tabell 62: Innen hvilken sektor er din nåværende stilling?

	Offentlig sektor	Privat sektor	Organisasjon	N
Avdeling for helse- og sosialfag	82 %	16 %	2 %	164
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	21 %	78 %	1 %	163
Avdeling for lærerutdanning	62 %	38 %	0 %	145
HiB Totalt	55 %	44 %	1 %	472

Litt over halvparten av HiB-kandidatene arbeider i offentlig sektor. Forskjellene mellom avdelingene er imidlertid store. Mens over 80 prosent av kandidatene fra AHS arbeider i det offentlige, er tilsvarende andel hos AIØ-kandidatene kun 21 prosent. Det er få som arbeider i organisasjoner, på tvers av avdelingene.

Tabell 63: Innen hvilken sektor er din nåværende stilling? Fordelt på kjønn og avdeling

Avdeling for helse- og sosialfag		Offentlig sektor	Privat sektor	Organisasjon	N
		Mann	83 %	13 %	3 %
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	Kvinne	81 %	17 %	1 %	134
	Mann	20 %	80 %	1 %	122
Avdeling for lærerutdanning	Kvinne	27 %	73 %	0 %	41
	Mann	74 %	26 %	0 %	23
HiB Totalt	Kvinne	60 %	40 %	0 %	122
	Mann	38 %	61 %	1 %	175
	Kvinne	65 %	34 %	1 %	297

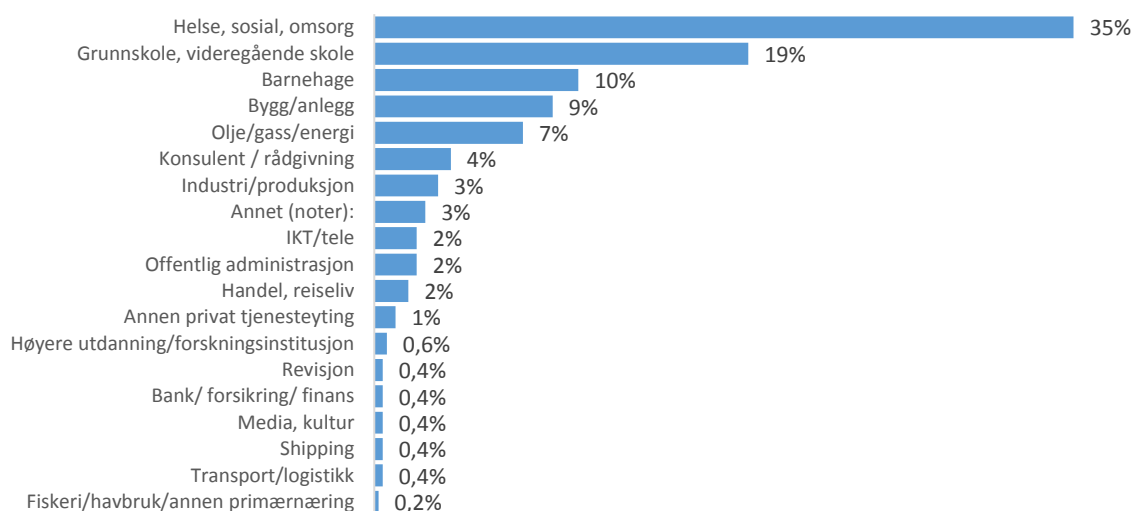
De overordnede tallene for HiB viser en klar kjønnsdimensjon i sektortilknytning. 65 prosent av de kvinnelige HiB-kandidatene arbeider i det offentlige, mot kun 38 prosent av mennene. Dette handler imidlertid i stor grad om utdanningsbakgrunn. Totaltallene preges av at antallet menn som tar ingeniør- og økonomifagutdannelse er høyt, og dette er en utdanningsgruppe som i overveiende grad får arbeid innenfor privat sektor.

Innenfor AHS er andelen menn og kvinner som jobber i det offentlige like stor, og for AL-kandidater er det faktisk en betydelig høyere andel menn enn kvinner som jobber i det offentlige.

Et interessant poeng er at vi i tidligere undersøkelser har sett en skjev kjønnsbalanse i sektortilknytning for helse- og sosialfag. I 2011 arbeidet 68 prosent av mennene med helse- og sosialfaglig bakgrunn i det offentlige, mens den tilsvarende andelen for kvinner var 90 prosent.⁹ I 2016 har kvinneandelen i offentlig sektor falt til 81 prosent, mens mannsandelen har økt til 83 prosent.

⁹ Høgestøl, Asle, Malin Dahle og Turid Vaage (2014): Fra studier til jobb i bergensregionen - tidsserierapport 2003-2011. ideas2evidence-rapport 02:2014

Figur 47: Innen hvilket område er din nåværende jobb?

35 prosent av kandidatene arbeider innen helse, sosial og omsorg, mens 19 prosent arbeider i skoleverket. 10 prosent arbeider i barnehage. Kandidatene fra AIØ er i større grad spredt utover flere bransjer.

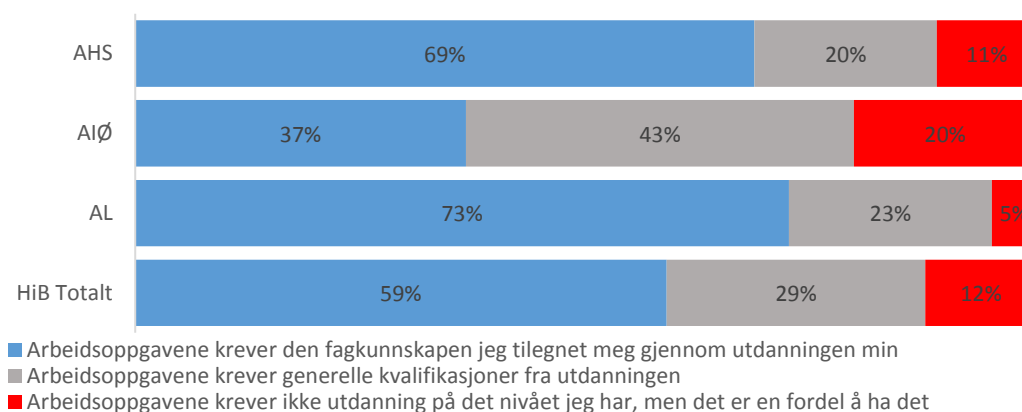
KANDIDATENS VIKTIGSTE FUNKSJONER/OPPGAVER

Tabell 64: Hva mener du er de viktigste funksjonene/oppgavene i jobben din?

	Helse- og sosialfag	Ingeniør- og økonomifag	Lærerutdanning	HiB Totalt
Saksbehandling	12 %	15 %	2 %	10 %
Ledelse	3 %	16 %	32 %	16 %
Administrasjon	15 %	22 %	6 %	15 %
Prosjektarbeid	9 %	52 %	8 %	24 %
Kundebehandling/førstelinje	16 %	28 %	8 %	18 %
Rådgivning/veiledning	34 %	22 %	18 %	25 %
Salg/markedsføring/reklame	2 %	8 %	3 %	4 %
Informasjon/formidling/journalistikk	2 %	3 %	3 %	3 %
Økonomi/regnskap	3 %	16 %	1 %	7 %
Undervisning/opplæring/pedagogisk arbeid	23 %	4 %	85 %	35 %
Forskning	2 %	3 %	3 %	3 %
Teknisk utvikling/prosjektering	1 %	44 %	1 %	16 %
Personaloppgaver	9 %	4 %	13 %	8 %
Pleie/pasientkontakt	78 %	1 %	4 %	29 %
Annet	6 %	5 %	6 %	6 %
N	164	166	145	475

Funksjonene/oppgavene de enkelte kandidatene utfører er naturlig nok avhengig av utdanningsbakgrunn. 85 prosent av kandidatene fra AL driver med undervisning, og 78 prosent av kandidatene med bakgrunn fra AHS oppgir pleie/pasientkontakt som en av de viktigste oppgavene. Kandidatene fra AIØ oppgir i stor grad prosjektarbeid og teknisk utvikling/prosjektering.

Figur 48: Hvordan opplever du sammenhengen mellom utdanningen din og din nåværende jobb?

Som på de tidligere spørsmålene relatert til jobbens relevans er kandidatene med bakgrunn fra AHS og AL mer fornøyde enn ingeniør- og økonomifagskandidatene. Rundt 70 prosent i de to førstnevnte gruppene opplever at arbeidsoppgavene krever den fagkunnskapen de tilegner seg gjennom utdanningen. Tilsvarende andel hos AIØ-kandidatene er 37 prosent, altså betydelig lavere. 20 prosent i denne gruppen oppgir at arbeidsoppgavene de har ikke krever utdanning på det nivået kandidatene besitter, noe som samsvarer med resultatene i tabell 59, som viste at 19 prosent av AIØ-kandidatene opplever ikke å ha en relevant jobb. Naturlig nok er det et betydelig overlapp mellom disse to gruppene. Den relativt store gruppen av AIØ-kandidater som mener at arbeidsoppgavene krever generelle kvalifikasjoner fra utdanningen (43 prosent) opplever altså at de har relevant jobb.

ÅRSLØNN

Kandidatene ble bedt om å oppgi sin ordinære brutto årslønn før skatt i sin nåværende stilling, ikke inkludert bonus, goder eller andre ekstrainntekter. Tabellen under er basert på heltidsansatte. Vi presenterer både (aritmetisk) gjennomsnittsinntekt, medianinntekt og standardavvik. Høye standardavvik indikerer høye inntektsforskjeller mellom kandidatene.

Tabell 65: Kandidatenes årslønn

	Gjennomsnitt	Median	Standardavvik	N
AHS	465 717	390 500	538 542	124
AIØ	501 665	474 500	357 620	150
AL	448 503	418 000	352 958	121
HiB Totalt	474 095	425 000	421 144	395

Den gjennomsnittlige HiB-kandidaten tjente 474 095 kroner i året, men kandidatene fra ingeniør- og økonomifag har en betydelig høyere gjennomsnittsinntekt enn de andre gruppene. Det er verdt å merke seg at standardavviket for alle utdanningsgruppene er svært høyt, noe som indikerer at det er store forskjeller i inntektsnivå mellom kandidatene.

Tabell 66: Når begynte du å søke jobb?

	Før siste semester	I løpet av siste semester	0-3 måneder etter avsluttet utdanning	Mer enn 4 måneder etter avsluttet utdanning	Fikk jobb uten å søke	Ikke sikker/Husker ikke	N
AHS	7 %	51 %	11 %	4 %	23 %	4 %	163
AIØ	16 %	56 %	13 %	2 %	12 %	2 %	173
AL	7 %	64 %	11 %	5 %	12 %	1 %	150
HiB Totalt	10 %	57 %	12 %	3 %	16 %	2 %	486

Majoriteten av HiB-kandidatene starter med jobbsøkingprosessen før eller i løpet av siste semester. Det er også en betydelig andel som fikk jobb uten å søke. Kun 15 prosent av kandidatene venter med søkingen til etter avsluttet utdanning.

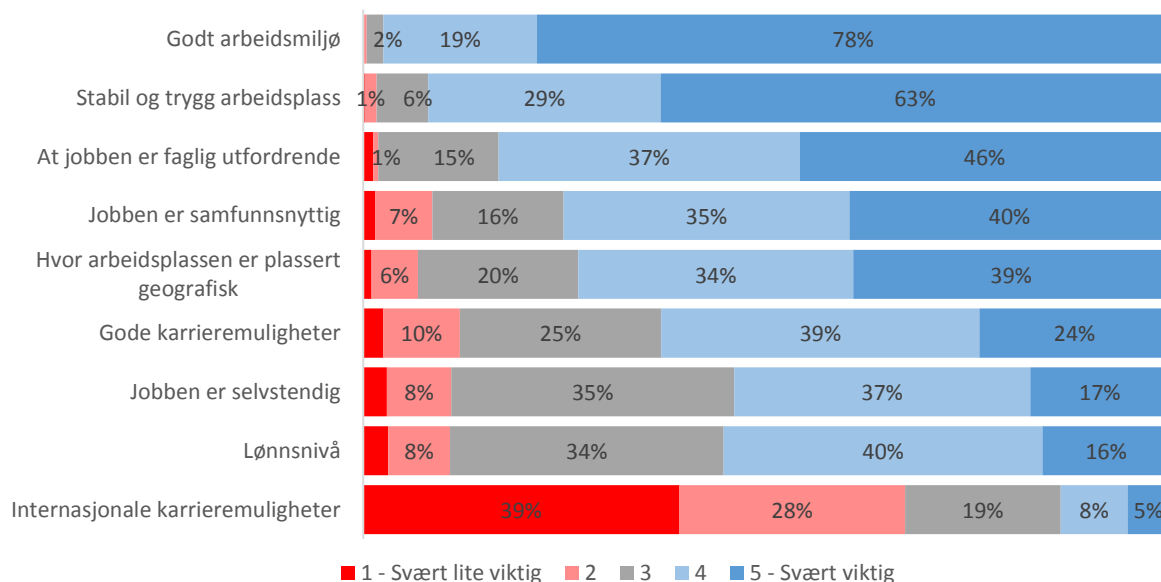
En klart høyere andel av kandidatene fra AIØ starter jobbsøkingprosessen allerede før siste semester. Det kan antas at dette har sammenheng med at jobbmarkedet for denne gruppen generelt er noe mer utfordrende enn for kandidater fra de andre avdelingene ved høgskolen.

Tabell 67: Omtrent hvor mange jobbsøknader har du sendt?

	0	1-5 søknader	6-10 søknader	11-20 søknader	21-50 søknader	51 søknader eller flere	N
AHS	13 %	49 %	10 %	13 %	12 %	2 %	164
AIØ	9 %	41 %	15 %	12 %	17 %	6 %	173
AL	8 %	52 %	17 %	14 %	8 %	1 %	151
HiB Totalt	10 %	47 %	14 %	13 %	13 %	3 %	488

Rundt halvparten av kandidatene har sendt mellom 1 og 5 jobbsøknader. Kandidatene med bakgrunn fra ingeniør- og økonomifag angir å ha sendt flere søknader enn de andre utdanningsgruppene.

Figur 49: Hvor viktig er følgende faktorer for deg når du søker jobb?

Godt arbeidsmiljø og arbeidsplassens stabilitet er de klart viktigste faktorene på tvers av avdelingene. Internasjonale karrieremuligheter vektlegges minst.

Tabell 68: Hvor viktig er følgende faktorer for deg når du søker jobb? Fordelt på avdeling. Gjennomsnittsverdier, skala fra 1-5.

	Avdeling for helse- og sosialfag	Avdeling for ingeniør- og økonomifag	Avdeling for lærerutdanning	HiB Totalt
At jobben er faglig utfordrende	4,3	4,3	4,2	4,3
Hvor arbeidsplassen er plassert geografisk	4,1	3,9	4,2	4,0
Lønnsnivå	3,5	3,6	3,6	3,6
Gode karrieremuligheter	3,6	4,0	3,6	3,7
Jobben er selvstendig	3,5	3,6	3,6	3,6
Stabil og trygg arbeidsplass	4,5	4,4	4,7	4,5
Jobben er samfunnsnyttig	4,3	3,5	4,5	4,0
Internasjonale karrieremuligheter	2,1	2,4	1,9	2,1
Godt arbeidsmiljø	4,8	4,6	4,9	4,8

Når vurderingene blir brutt ned på avdeling er det spesielt en faktor som skiller seg ut: Jobbens samfunnsnyttighet vurderes som betydelig mindre viktig av kandidater fra ingeniør- og økonomifag sammenlignet med kandidater fra de andre avdelingene. Samtidig vurderes jobbens karrieremuligheter som noe viktigere av disse kandidatene.

Tabell 69: Hvilke kanaler brukte du for å finne din første jobb?

	Avdeling for helse- og sosialfag	Avdeling for ingeniør- og økonomifag	Avdeling for lærerutdanning	HiB Totalt
Stillingsutlysninger i trykte medier og internett	55 %	58 %	67 %	60 %
Direkte kontakt med arbeidsgiver	40 %	45 %	33 %	40 %
Personlig nettverk	39 %	40 %	36 %	39 %
Jobbdatabaser	30 %	27 %	24 %	27 %
NAV	18 %	15 %	16 %	16 %
Vikarbyråer/bemanningsbyrå	2 %	25 %	4 %	11 %
Bedriftspresentasjoner	0 %	18 %	0 %	7 %
Sosiale medier	4 %	8 %	3 %	5 %
Annet	4 %	2 %	2 %	3 %
N	164	173	148	485

Kandidatene utnytter et bredt utvalg av kanaler for å få sin første jobb. Den vanligste fremgangsmåten er stillingsutlysninger, 60 prosent brukte denne kanalen. Rundt 40 prosent tok direkte kontakt med arbeidsgiver eller brukte sitt personlige nettverk. Vi finner et tydelig skille mellom de ulike avdelingene i bruken av vikarbyråer og bedriftspresentasjoner. Dette er forholdsvis vanlige kanaler for AIØ-kandidater, men brukes nesten ikke av kandidater fra AHS og AL.

MOBILITET

Tabell 70: Hvor mange jobber har du hatt etter avsluttet studium, inkludert den du har nå?

	1	2	3 eller flere	N
Avdeling for helse- og sosialfag	46 %	35 %	18 %	164
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	80 %	17 %	3 %	167
Avdeling for lærerutdanning	62 %	32 %	6 %	147
HiB Totalt	63 %	28 %	9 %	478

Kandidater fra helse- og sosialfag har betydelig høyere grad av mobilitet enn de to andre utdanningsgruppene. 46 prosent har kun hatt en jobb etter avsluttet studie, mot 80 prosent av kandidatene fra ingeniør- og økonomifag.

Tabell 71: For deg som har hatt to eller flere jobber etter avsluttede studier. Hvor lenge var du ansatt i din første stilling?

	< 2 måneder	2-6 måneder	7-12 måneder	> 12 måneder	N
Avdeling for helse- og sosialfag	7 %	43 %	30 %	20 %	82
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	10 %	29 %	39 %	23 %	31
Avdeling for lærerutdanning	4 %	13 %	46 %	37 %	54
HiB Totalt	7 %	31 %	37 %	26 %	167

Det er forholdsvis få som var under to måneder i sin første stilling. For øvrig er fordelingen mellom kategoriene relativt jevn. Det er imidlertid verdt å merke seg at kandidatene med helse- og sosialfag i større grad enn de øvrige utdanningsgruppene blir i sin første jobb mindre enn 6 måneder.

Tabell 72: Hva var årsaken til at du sluttet i din første stilling?

	Fikk ny jobb	Vikariatet/ engasjementet tok slutt	Ble sagt opp	Sa selv opp	N
Avdeling for helse- og sosialfag	45 %	41 %	0 %	14 %	83
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	52 %	39 %	3 %	6 %	31
Avdeling for lærerutdanning	42 %	40 %	0 %	17 %	52
HiB Totalt	45 %	40 %	1 %	14 %	166

Den vanligste årsaken til at kandidatene slutter i sin første stilling er at de har fått en ny jobb, men nesten like mange oppgir avsluttet vikariat/engasjement som årsak. Kandidater fra ingeniør- og økonomifag sier i mindre grad opp stillingen sin, noe som trolig har en sammenheng med det generelt tøffere arbeidsmarkedet for denne gruppen.

HJERNEFLUKT OG HJERNEGEVINST

Tabell 73: Hjemsted før studier og hjemsted nå

	Hjemsted før studier	Arbeider nå	Avvik
Akershus	2,0 %	2,1 %	0,1 %
Hordaland	55,6 %	69,6 %	13,9 %
Oslo	2,2 %	4,2 %	2,0 %
Rogaland	8,3 %	6,8 %	-1,5 %
Sogn og Fjordane	9,1 %	2,3 %	-6,7 %
Østfold	1,2 %	0,4 %	-0,8 %
Hedmark	0,8 %	0,2 %	-0,6 %
Oppland	0,6 %	0,8 %	0,2 %
Buskerud	2,6 %	2,3 %	-0,3 %
Vestfold	1,4 %	0,8 %	-0,6 %
Telemark	0,8 %	0,6 %	-0,2 %
Aust-Agder	1,2 %	0,4 %	-0,8 %
Vest-Agder	2,2 %	0,8 %	-1,4 %
Møre og Romsdal	6,3 %	3,0 %	-3,3 %
Sør-Trøndelag	1,0 %	0,8 %	-0,2 %
Nord-Trøndelag	0,6 %	0,4 %	-0,2 %
Nordland	0,8 %	0,6 %	-0,2 %
Troms	1,2 %	1,3 %	0,1 %
Finnmark	0,6 %	0,6 %	0,0 %
Utenfor Norge	1,4 %	1,7 %	0,3 %

Majoriteten av kandidatene fra HiB kommer opprinnelig fra Hordaland. Andelen som forblir i Hordaland etter endt studie er også høy, nesten 70 prosent. Dette indikerer at Høgskolen er en viktig faktor både for å holde på og å tiltrekke seg arbeidstagere med høyere utdanning i Hordaland.

Tabell 74: Har du fått arbeid på det geografiske stedet du ønsket?

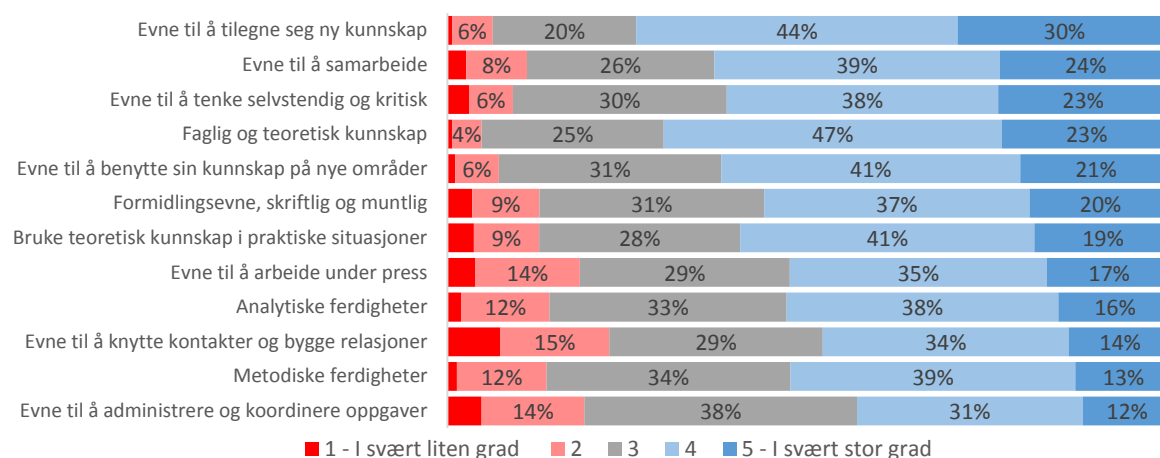
	Ja	Nei	N
Avdeling for helse- og sosialfag	85 %	15 %	163
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	84 %	16 %	166
Avdeling for lærerutdanning	93 %	7 %	145
HiB Totalt	87 %	13 %	474

De aller fleste kandidatene oppgir at de har fått arbeid på det geografiske stedet de ønsket seg. Spesielt gjelder dette for AL-kandidatene.

STUDIETIDEN

VURDERING AV STUDIET

Figur 50: I hvilken grad mener du at studiene har gitt deg følgende ferdigheter?

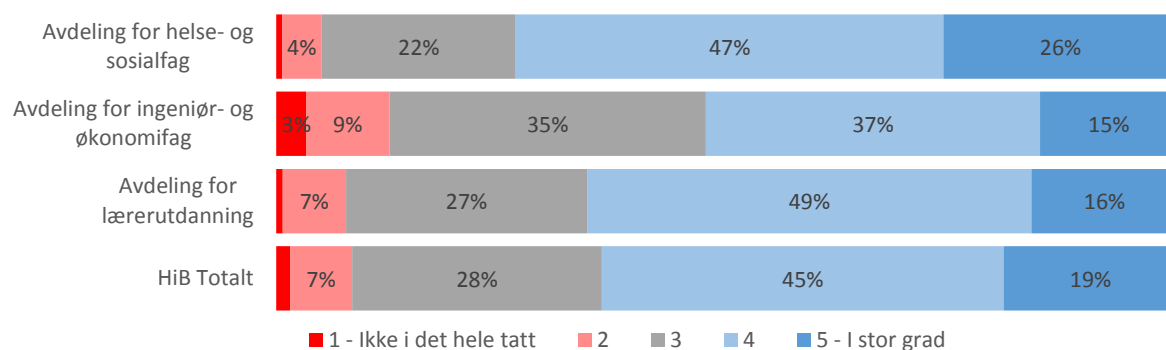
Kandidatene opplever i stor grad at studiene har gitt dem evnen til å tilegne seg ny kunnskap. Et interessant poeng er at mange opplever at studiene har gitt dem evnen til å samarbeide. Blant bergenskandidatene generelt så vi at dette var blant de lavest vurderte ferdighetene. Det kan indikere at utdanningsløpet ved Høgskolen i Bergen er strukturert på en måte som gjør at kandidatene i større grad opplever å få utviklet sine samarbeidsevner.

Tabell 75: I hvilken grad mener du at studiene har gitt deg følgende ferdigheter? Fordelt på avdeling. Gjennomsnittsverdier, skala fra 1-5.

	Avdeling for helse- og sosialfag	Avdeling for ingeniør- og økonomifag	Avdeling for lærerutdanning	HiB Totalt
Evne til å tilegne seg ny kunnskap	4,0	4,0	3,9	4,0
Faglig og teoretisk kunnskap	4,0	3,8	3,9	3,9
Evne til å benytte sin kunnskap på nye områder	3,9	3,6	3,8	3,7
Evne til å samarbeide	3,9	3,5	3,8	3,7
Evne til å tenke selvstendig og kritisk	3,8	3,5	3,9	3,7
Evne til å bruke teoretisk kunnskap i praktiske situasjoner	3,8	3,3	3,7	3,6
Formidlingsevne, skriftlig og muntlig	3,8	3,2	3,8	3,6
Analytiske ferdigheter	3,5	3,6	3,4	3,5
Metodiske ferdigheter	3,5	3,4	3,6	3,5
Evne til å arbeide under press	3,5	3,4	3,6	3,5
Evne til å knytte kontakter og bygge relasjoner	3,5	2,9	3,6	3,3
Evne til å administrere og koordinere oppgaver	3,3	3,3	3,4	3,3

På tvers av avdelingene er det verdt å merke seg at kandidater fra ingeniør- og økonomifag generelt har noe lavere vurderinger enn de andre avdelingene på de fleste ferdigheter. Særlig gjelder det evnen til å knytte kontakter og skriftlig/muntlig formidlingsevne.

Figur 51: I hvilken grad opplever du at utdanningen din har gitt deg tilstrekkelige kunnskaper/ferdigheter til å mestre jobben du har?

Majoriteten opplever at utdanningen alt i alt har gitt dem de ferdighetene de trenger for å mestre sin nåværende jobb. Spesielt fornøyde er kandidatene fra helse- og sosialfag, mens AIØ-kandidatene er noe mer misfornøyde enn de to andre kandidatgruppene.

Tabell 76: Hva skulle du ønske du hadde mer av i studiet?

	Avdeling for helse- og sosialfag	Avdeling for ingeniør- og økonomifag	Avdeling for lærerutdanning	HiB Totalt
Teori	30 %	6 %	22 %	19 %
Praksis	54 %	82 %	58 %	65 %
Utveksling	9 %	17 %	15 %	13 %
Prosjektarbeid	14 %	28 %	17 %	20 %
Savner ikke noe spesielt	20 %	11 %	13 %	15 %
Annet:	16 %	7 %	17 %	13 %
N	162	163	144	469

Også blant HiB-kandidatene er det en høy andel som kunne ønske seg mer praksis i studiet. Spesielt gjelder dette kandidater fra ingeniør- og økonomifag, en gruppe som i liten grad har praksis. Selv om nesten alle kandidater fra de øvrige avdelingene *har* praksis i studieløpet sitt (jf. tabell 82) er det over halvparten som kunne ønske seg mer av dette.

Tabell 77: Ville du valgt samme studium dersom du skulle begynne å studere i dag?

	Ja	Ja, men med en annen fagkombinasjon	Nei	Ikke sikker	N
Avdeling for helse- og sosialfag	59 %	1 %	15 %	26 %	169
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	53 %	9 %	18 %	19 %	175
Avdeling for lærerutdanning	54 %	17 %	12 %	18 %	151
HiB Totalt	55 %	8 %	15 %	21 %	495

Flertallet ville valgt samme studium dersom de skulle begynne å studere i dag. Det er imidlertid en betydelig andel, 36 prosent, som er usikre på om de ville valgt samme studium, eller er klar på at de ikke ville valgt det samme studiet på nytt.

Tabell 78: For deg som sluttet å studere etter oppnådd bachelorgrad, allmennlærer eller grunnskolelærer: Hva er den viktigste årsaken til at du ikke har tatt en høyere grad?

	Avdeling for helse- og sosialfag	Avdeling for ingeniør- og økonomifag	Avdeling for lærerutdanning	HiB Totalt
Planla aldri en mastergrad	18 %	34 %	37 %	30 %
Det er ingen relevante mastergrader for min utdanning	2 %	3 %	4 %	3 %
Søkte, men kom ikke inn på en mastergrad	3 %	5 %	1 %	3 %
Fikk en jobb jeg ønsket meg	22 %	30 %	22 %	25 %
Ønsker en pause før jeg går videre med en mastergrad	41 %	19 %	25 %	28 %
Annet	13 %	10 %	10 %	11 %
N	131	151	134	416

Kandidatene som avsluttet utdannelsen før mastergrad ble bedt om å angi de viktigste årsakene til at de ikke gikk videre med studiene. Den vanligste årsaken er at de aldri planla å ta en mastergrad, spesielt gjelder dette de lærerutdannede. Det er også en høy andel som ønsket en pause før de går videre med mastergrad. I alt var det 28 prosent som valgte dette alternativet, og 41 prosent av kandidatene med bakgrunn fra helse- og sosialfag. Rundt en fjerdedel avsluttet studiene fordi de fikk en jobb de ønsket seg.

AKTIVITETER VED SIDEN AV STUDIENE

Tabell 79: Jobbet du eller deltok du i noen av følgende aktiviteter ved siden av studiene?

	Jobbet under studiene	Hadde verv i en organisasjon	Drev med frivillig arbeid	Nei, ingen av disse	N
Avdeling for helse- og sosialfag	85 %	21 %	21 %	10 %	169
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	70 %	24 %	19 %	23 %	175
Avdeling for lærerutdanning	80 %	17 %	20 %	14 %	151
HiB Totalt	78 %	21 %	20 %	16 %	495

Nesten 80 prosent av HiB-kandidatene arbeidet ved siden av studiene. Spesielt vanlig er dette for kandidatene fra helse- og sosialfag. En femtedel hadde verv i en organisasjon eller drev med frivillig arbeid. Andelen som ikke gjorde noen av disse aktivitetene er 16 prosent.

Tabell 80: Tok du deler av din utdanning i utlandet, enten som del av et utvekslingsprogram eller etter eget initiativ?

	Utveksling	Eget initiativ	Nei	N
Avdeling for helse- og sosialfag	26 %	3 %	71 %	168
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	7 %	5 %	87 %	175
Avdeling for lærerutdanning	14 %	3 %	83 %	151
HiB Totalt	16 %	4 %	81 %	494

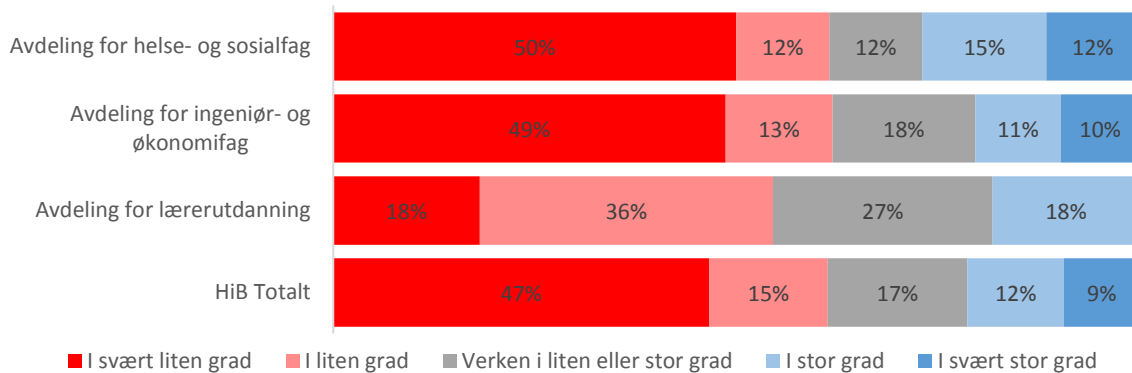
En relativt liten andel av HiB-kandidatene har tatt deler av sin utdanning i utlandet. Vi merker oss imidlertid at andelen med utenlandserfaring er betydelig høyere blant kandidater med bakgrunn fra helse- og sosialfag.

Tabell 81: Var problemstilling for bachelor- eller masteroppgave utviklet i samarbeid med en virksomhet utenfor egen institusjon?

	Ja	Nei	N
Avdeling for helse- og sosialfag	18 %	82 %	168
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	67 %	33 %	174
Avdeling for lærerutdanning	8 %	92 %	142
HiB Totalt	33 %	67 %	484

Det er langt vanligere for AIØ-kandidatene enn kandidater fra øvrige avdelinger å samarbeide med eksterne virksomheter i utviklingen av problemstillinger for bachelor- eller masteroppgaven. 67 prosent med slik bakgrunn gjorde dette, mot kun 8 prosent av AL-kandidatene.

Figur 52: I hvilken grad bidro dette samarbeidet til at du fikk en konkret jobb (i bedriften eller annen bedrift)?

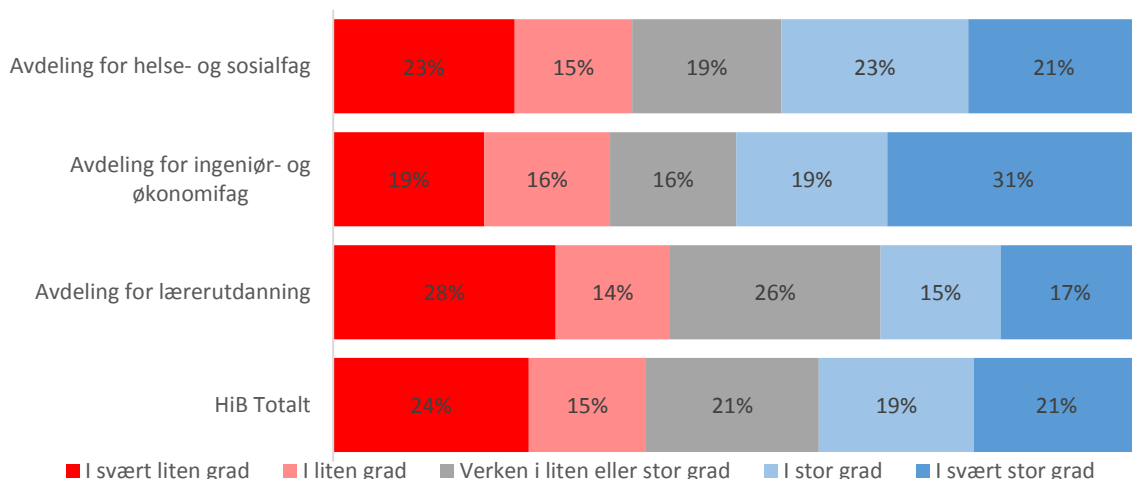
Effekten slikt samarbeid har på muligheten for konkret jobb er imidlertid begrenset. Rundt 20 prosent mener at dette i stor eller svært stor grad påvirket jobbmulighetene direkte.

Tabell 82: Har du hatt praksis som en del av studiet?

	Ja	Nei	N
Avdeling for helse- og sosialfag	96 %	4 %	169
Avdeling for ingeniør- og økonomifag	19 %	81 %	175
Avdeling for lærerutdanning	100 %	0 %	151
HiB Totalt	70 %	30 %	495

Som ventet har kandidater med bakgrunn AHS og AL i stor grad hatt praksis som en del av studiet. Blant kandidater utdannet fra AIØ er det bare 19 prosent som har praksiserfaring.

Figur 53: I hvilken grad bidro denne praksisen til at du fikk en konkret jobb (i bedriften eller annen bedrift)?

Praksis synes å ha stor betydning for mulighetene for å få en konkret jobb. 40 prosent av dem som har gjennomført praksis mener at dette i stor eller svært stor grad bidro til å få jobb.

KAPITTEL 6 - FRA STUDIER TIL JOBB I BERGENSREGIONEN – KANDIDATER FRA NORGES HANDELSHØYSKOLE

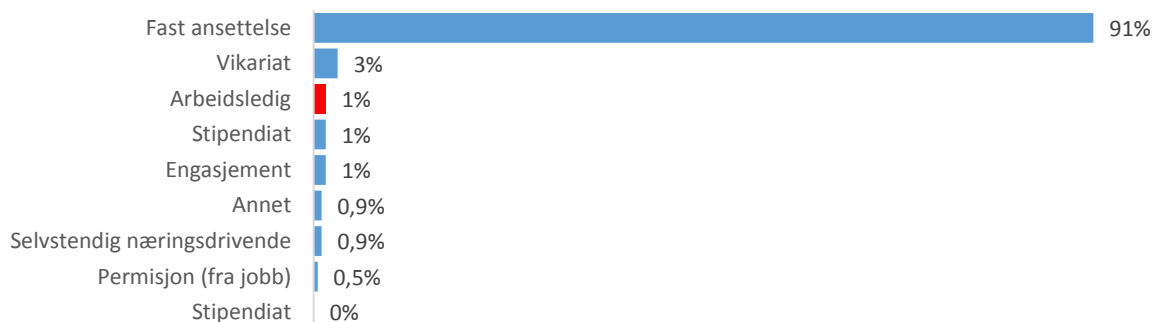
Norges Handelshøyskole ble etablert i 1936, og er en av fem statlige vitenskapelige høyskoler i landet. NHH hadde i 2015 nesten 3500 registrerte studenter og rundt 600 ansatte. NHH er organisert i seks forskjellige institutt.

Utdanningsløpet ved NHH skiller seg noe fra de øvrige utdanningsinstitusjonene ved at instituttene samarbeider på tvers i organiseringen av studietilbudet. Studenter med hele sin utdanning ved NHH tar først bachelorgrad i økonomi- og administrasjon, og kan etter dette velge mellom masterprogram i økonomi- og administrasjon, eller i regnskap og revisjon. Det er forholdsvis få kandidater som avslutter utdannelsen etter fullført bachelorprogram. Det er langt flere kandidater i vårt datamateriale som har master i økonomi- og administrasjon enn i regnskap og revisjon. På noen spørsmål fører dette til få svar fra denne gruppen. Av denne grunn vil vi i enkelte tilfeller kun presentere tall for NHH samlet. Uansett er det viktig å merke seg at det lave antallet respondenter i denne gruppen gjør at man må fortolke tallene med noe forsiktighet

KANDIDATENES ARBEIDSLIVSTILKNYTNING

TILPASNING TIL ARBEIDSLIVET

Figur 54: Hva er din hovedbeskjeftigelse?

De aller fleste NHH-kandidater, over 90 prosent, oppgir at de har fast ansettelse. Kun 1 prosent er arbeidsledige. 100 prosent av kandidatene med bakgrunn fra regnskap og revisjon angir at de er fast ansatt. Tilsvarende andel for økonomi og administrasjon er 89,4 prosent.

Tabell 83: Jobber du heltid eller deltid?

	Heltid	Deltid	N
Økonomi og administrasjon	98 %	2 %	187
Regnskap og revisjon	100 %	0 %	25
NHH Totalt	98 %	2 %	212

Så godt som alle kandidater fra NHH arbeider heltid. Av de få kandidatene som arbeider deltid jobbet halvparten ufrivillig deltid.

Tabell 84: Hvor relevant vurderer du din nåværende jobbsituasjon i forhold til utdanningen? Når det gjelder arbeidsgiver

	1 - Svært lite relevant	2	3	4	5 - Svært relevant	N
Arbeidsgiver						
Økonomi og administrasjon	3 %	3 %	16 %	28 %	49 %	188
Regnskap og revisjon	0 %	0 %	0 %	8 %	92 %	25
NHH Totalt	2 %	3 %	15 %	26 %	54 %	213
Arbeidsoppgaver						
Økonomi og administrasjon	4 %	5 %	21 %	38 %	32 %	187
Regnskap og revisjon	0 %	0 %	0 %	16 %	84 %	25
NHH Totalt	4 %	5 %	18 %	35 %	38 %	212
Stillingsnivå						
Økonomi og administrasjon	5 %	3 %	21 %	34 %	37 %	181
Regnskap og revisjon	0 %	0 %	4 %	16 %	80 %	25
NHH Totalt	4 %	3 %	19 %	32 %	42 %	206

NHH-kandidatene opplever stort sett at arbeidsgiver er relevant sett i forhold til utdanningen. Spesielt gjelder dette kandidatene med bakgrunn fra regnskap og revisjon. Denne tendensen gjelder også for arbeidsoppgaver og stillingsnivå.

Tabell 85: Alt i alt, hvordan opplever du din nåværende jobbsituasjon?

	Har ikke relevant jobb	Har relevant jobb	N
Økonomi og administrasjon	8 %	92 %	188
Regnskap og revisjon	0 %	100 %	25
	7 %	93 %	213

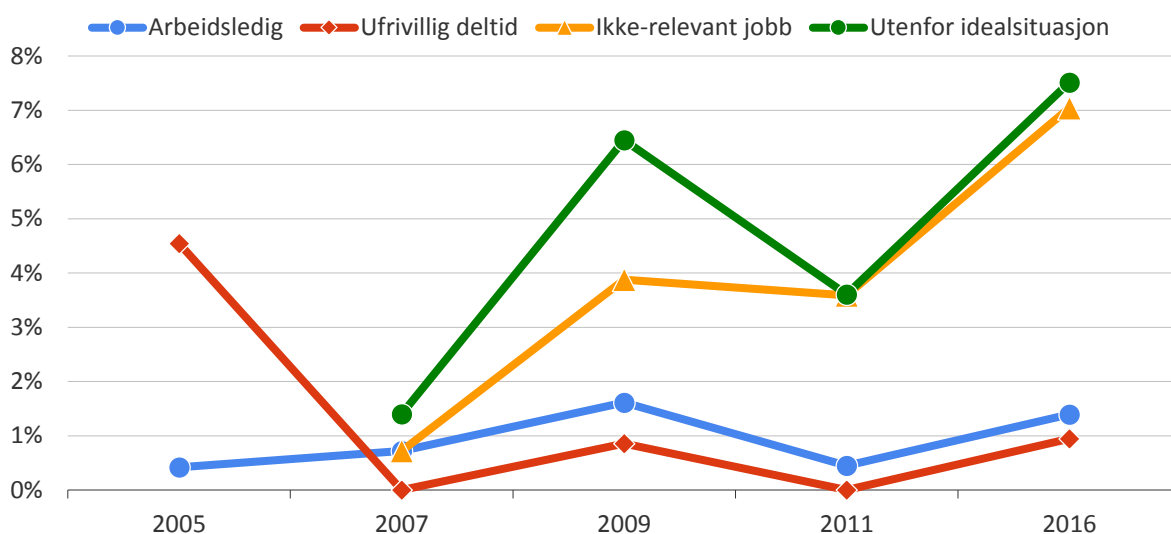
Alt i alt opplever så godt som alle kandidater fra NHH at de har relevant jobb. Fordi antallet kandidater som ikke har relevant arbeid er svært lavt (12 respondenter) vil vi ikke presentere kandidatenes egne vurdering av årsakene til dette. Vi merker oss imidlertid at mangel på relevant yrkeserfaring er den vanligste forklaringen.

Tabell 86: For deg som har relevant arbeid: Hvor lang tid tok det fra du avla din siste eksamen til du fikk tilbud om din første relevante jobb?

	Fikk jobb før jeg var ferdig med eksamen	0-3 mnd	4-6 mnd	7-12 mnd	Mer enn 1 år	N
Økonomi og administrasjon	65 %	15 %	9 %	8 %	3 %	173
Regnskap og revisjon	88 %	8 %	4 %	0 %	0 %	25
NHH Totalt	68 %	14 %	9 %	7 %	3 %	198

NHH-kandidatene får også relevant arbeid raskt. 65 prosent av kandidatene fra økonomi og administrasjon, og 88 prosent av kandidatene fra regnskap og revisjon fikk relevant arbeid allerede før siste eksamen.

Figur 55: Tilpasning til arbeidsmarkedet. Tidsserie 2003-2016

Også for NH-kandidatene har arbeidsmarkedet åpenbart blitt tyngre mellom 2011 og 2016. Mens det i 2011 var under 4 prosent med ikke-relevant jobb har denne andelen økt til 7 prosent i 2016. Det har også vært en økning i andelen arbeidsledige og andelen som arbeider ufrivillig deltid. Det er imidlertid viktig å understreke at økningen har skjedd med utgangspunkt i svært lave andeler, og det er fortsatt kun 1,4 prosent som er arbeidsledige. Totalt sett står er NHN-kandidatene svært trygt plassert på det norske arbeidsmarkedet.

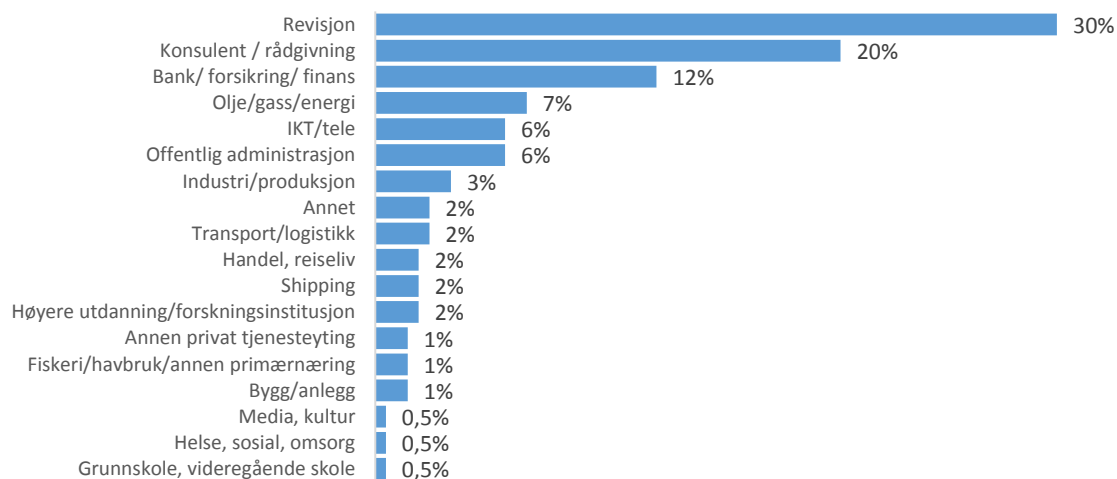
SEKTOR OG BRANSJETILKNYTNING

Tabell 87: Innen hvilken sektor er din nåværende stilling?

	Offentlig sektor	Privat sektor	Organisasjon	N
Økonomi og administrasjon	15 %	84 %	1 %	186
Regnskap og revisjon	0 %	100 %	0 %	25

De fleste kandidatene fra NHH arbeider i privat sektor, uavhengig av utdanningsløp. Vi merker oss imidlertid at *ingen* av kandidatene med bakgrunn fra regnskap og revisjon arbeider i det offentlige.

Figur 56: Innen hvilket område er din nåværende jobb?

Som forventet er det mange NHH-kandidater som arbeider innen revisjon, men det er også mange som arbeider som konsulenter.

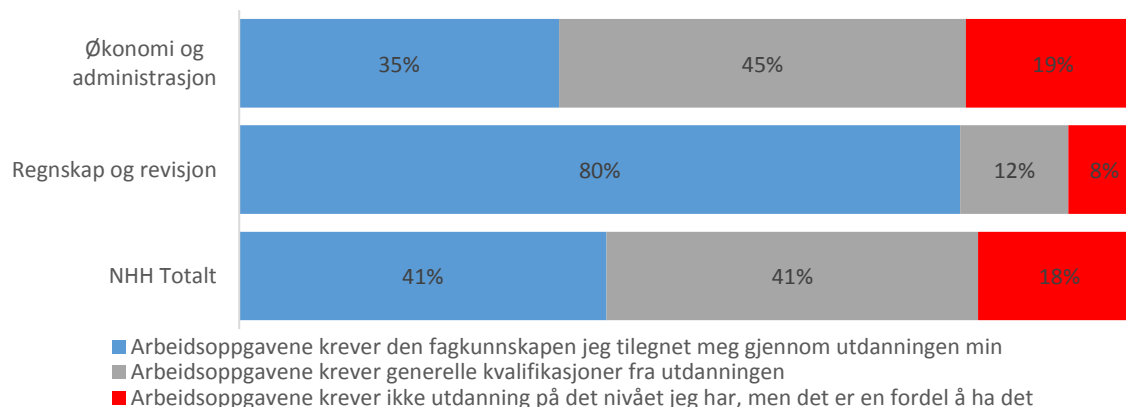
KANDIDATENS VIKTIGSTE FUNKSJONER/OPPGAVER

Tabell 88: Hva mener du er de viktigste funksjonene/oppgavene i jobben din?

	Økonomi og administrasjon	Regnskap og revisjon	NHH Totalt
Økonomi/regnskap	52 %	100 %	57 %
Prosjektarbeid	50 %	20 %	46 %
Rådgivning/veiledning	46 %	48 %	46 %
Kundebehandling/førstelinje	20 %	32 %	21 %
Administrasjon	22 %	4 %	20 %
Ledelse	16 %	12 %	16 %
Saksbehandling	17 %	4 %	15 %
Salg/markedsføring/reklame	13 %	8 %	12 %
Teknisk utvikling/prosjektering	6 %	0 %	6 %
Personaloppgaver	5 %	4 %	5 %
Undervisning/opplæring/pedagogisk arbeid	4 %	4 %	4 %
Annet	5 %	0 %	4 %
Informasjon/formidling/journalistikk	3 %	0 %	2 %
Forskning	2 %	0 %	2 %
N	188	25	213

Alle kandidatene med bakgrunn fra regnskap og revisjon vurderer økonomi/regnskap som en av de viktigste funksjonene i jobben deres. Det er interessant at «kun» halvparten av kandidatene fra økonomi og administrasjon vurderer dette som en sentral oppgave i jobben. Generelt ser vi at denne utdanningsgruppen utfører et bredere sett av funksjoner enn kandidatene fra regnskap og revisjon.

Figur 57: Hvordan opplever du sammenhengen mellom utdanningen din og din nåværende jobb?

Vurderingen av den overordnede sammenhengen mellom utdanningen og nåværende jobb er ganske annerledes mellom de to utdanningsløpene. Mens 80 prosent av kandidatene med bakgrunn fra regnskap og revisjon mener at arbeidsoppgavene krever fagkunnskapen de har tilegnet seg gjennom utdanningen, er tilsvarende andel for kandidatene fra økonomi og administrasjon 35 prosent.

ÅRSLØNN

Kandidatene ble bedt om å oppgir sin ordinære brutto årslønn før skatt i sin nåværende stilling, ikke inkludert bonus, goder eller andre ekstrainntekter. Tabellen under er basert på heltidsansatte. Vi presenterer både (aritmetisk) gjennomsnittsinntekt, medianinntekt og standardavvik. Høye standardavvik indikerer at forskjellene mellom kandidatene er høy.

Tabell 89: Kandidatenes årslønn

	Gjennomsnitt	Median	Standardavvik	N
Økonomi og administrasjon	522 003	475 100	318 502	181
Regnskap og revisjon	568 920	530 000	138 632	25
NHH Totalt	527 697	480 000	302 586	206

NHH-kandidatene har gjennomsnittlig et høyt inntektsnivå, spesielt gjelder dette kandidatene med bakgrunn fra regnskap og revisjon, som i 2015 hadde en gjennomsnittsinntekt på nesten 570 000 kroner i året. Et interessant poeng er at denne gruppen også har et lavere standardavvik enn kandidatene fra økonomi og administrasjon. Dette indikerer at lønnskalaen ikke bare er høyere, men også er noe mer sammenklemt for dem som har utdannet seg innen regnskap og revisjon.

FRA STUDIER TIL JOBB – SØKEPROSESSEN OG ARBEIDSLIVSMOBILITET

Tabell 90: Når begynte du å søke jobb?

	Før siste semester	I løpet av siste semester	0-3 måneder etter avsluttet utdanning	Mer enn 4 måneder etter avsluttet utdanning	Fikk jobb uten å søke	Ikke sikker	N
Økonomi og administrasjon	44 %	38 %	13 %	1 %	4 %	1 %	189
Regnskap og revisjon	58 %	23 %	4 %	4 %	12 %	0 %	26
NHH Totalt	46 %	36 %	12 %	1 %	5 %	1 %	215

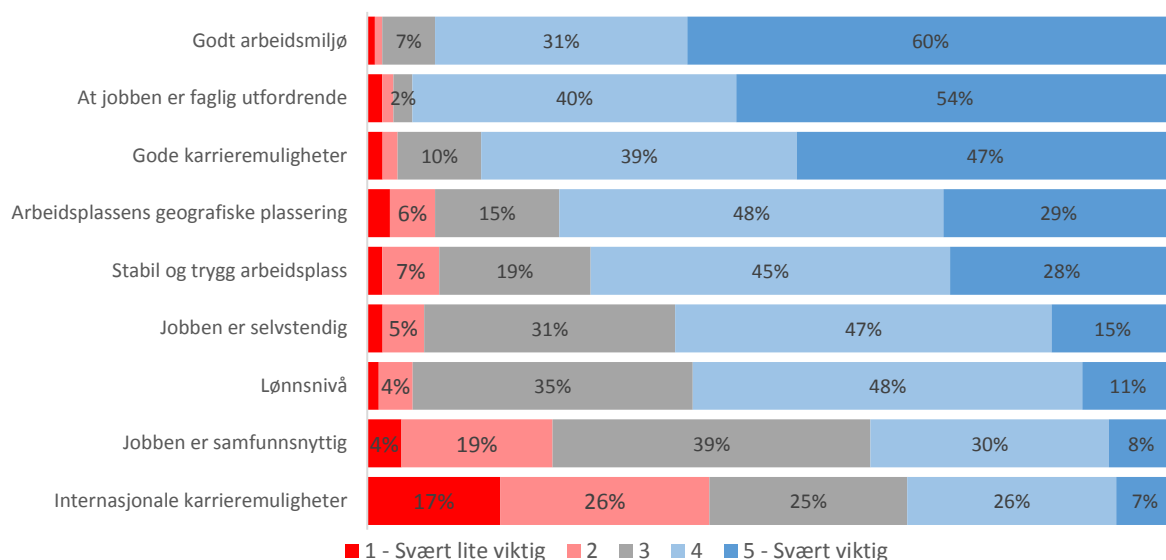
Nesten 80 prosent av NHH-kandidatene starter jobbsøkningsprosess før eller i løpet av siste semester. I tillegg er det 5 prosent som fikk jobb uten å søke.

Tabell 91: Omtrent hvor mange jobbsøknader har du sendt?

	0	1-5 søknader	6-10 søknader	11-20 søknader	21-50 søknader	51 søknader eller flere	N
Økonomi og administrasjon	2 %	40 %	21 %	12 %	16 %	10 %	189
Regnskap og revisjon	12 %	62 %	15 %	8 %	4 %	0 %	26
NHH Totalt	3 %	42 %	20 %	11 %	14 %	9 %	215

Kandidater fra regnskap og revisjon sender færre jobbsøknader enn kandidatene fra økonomi og administrasjon. Sammen med de øvrige svarene i undersøkelsen bekrefter dette at inngangen til arbeidsmarkedet er enklere for denne gruppen. Det er faktisk 10 prosent av kandidatene fra økonomi og administrasjon som har sendt 51 søknader eller flere. Dette er betydelig høyere enn hva man så si sist kandidatundersøkelse fra 2011 (3 prosent). Selv om NHH-kandidatene er svært veltilpasset på arbeidsmarkedet antyder dette at et trangere arbeidsmarked også har hatt en effekt på denne utdanningsgruppen.

Figur 58: Hvor viktig er følgende faktorer for deg når du søker jobb?

Den viktigste faktoren for NHH-kandidatene når de søker jobb er et godt arbeidsmiljø. At jobben er faglig utfordrende og at man har gode karrieremuligheter vektlegges også høyt. Det er stort sett små forskjeller mellom vurderingene til kandidatene fra økonomi- og administrasjonsutdanningen og kandidatene fra regnskap og revisjon. Av den grunn presenterer vi ikke spesifikke tall for utdanningene. Vi merker oss imidlertid at førstnevnte gruppe vektlegge internasjonal karrieremuligheter høyere, mens sistnevnt gruppe er mer opptatt av at arbeidsplassen er stabil og trygg

Tabell 92: Hvilke kanaler brukte du for å finne din første jobb?

	Økonomi og administrasjon	Regnskap og revisjon	NHH Totalt
Stillingsutlysninger i trykte medier og internett	74 %	69 %	73 %
Bedriftspresentasjoner	44 %	69 %	47 %
Personlig nettverk	40 %	27 %	38 %
Direkte kontakt med arbeidsgiver	34 %	27 %	33 %
Jobbdatabaser	32 %	12 %	29 %
Vikarbyråer/bemanningsbyrå	23 %	4 %	20 %
Sosiale medier	17 %	0 %	15 %
NAV	7 %	0 %	7 %
Annet	3 %	4 %	3 %
N	189	26	215

Den klart viktigste kanalen for å finne sin første jobb er regulære stillingsutlysninger i trykte medier og internett. Det er også mange, spesielt blant kandidatene fra regnskap og revisjon, som trekker frem bedriftspresentasjoner som en viktig kanal. På dette punktet skiller NHH-kandidatene seg tydelig fra kandidater fra HiB og UiB.

MOBILITET

Tabell 93: Hvor mange jobber har du hatt etter avsluttet studie, inkludert den du har nå?

	1	2	3 eller flere	N
Økonomi og administrasjon	73 %	22 %	4 %	188
Regnskap og revisjon	92 %	8 %	0 %	26
NHH Totalt	76 %	21 %	4 %	214

Det er relativt lav grad av mobilitet blant NHH-kandidatene. 76 prosent angir at de kun har vært i én jobb etter avsluttet studie. Med tanke på tidligere svar om relevans er det en indikasjon på at mange kandidater får en god jobb som det er verdt å holde på allerede som nyutdannede.

Tabell 94: For deg som har hatt to eller flere jobber etter avsluttede studier. Hvor lenge var du ansatt i din første stilling?

	< 2 måneder	2-6 måneder	7-12 måneder	> 12 måneder	N
NHH Totalt	6 %	40 %	24 %	30 %	50

Som vi så i forrige tabell er det såpass få kandidater med bakgrunn fra regnskap og revisjon som har hatt mer enn én jobb at det ikke gir mening å presentere tall fordelt på utdanningsløp. 30 prosent av kandidatene med mer enn én jobb var i denne jobben mer enn ett år.

Tabell 95: Hva var årsaken til at du sluttet i din første stilling?

	Fikk ny jobb	Vikariatet/engasjementet tok slutt	Ble sagt opp	Sa selv opp	N
NHH Totalt	65 %	25 %	2 %	8 %	51

Den vanligste årsaken til å slutte i sin første stilling er at man fikk ny jobb. Det er få som ble sagt opp. Selv om vi tidligere har sett at innsatsen for å få sin første jobb, blant annet med utgangspunkt i antall jobbsøknader man må sende, har økt mellom 2011 og 2016, er det tydeligvis en relativt stor grad av stabilitet i arbeidsmarkedet når man først får seg jobb.

HJERNEFLUKT OG HJERNEGEVINST

Tabell 96: Hjemsted før studier og hjemsted nå

	Hjemsted før studier	Arbeider nå	Avvik
Akershus	8,8 %	3,8 %	-5,0 %
Hordaland	22,3 %	24,2 %	1,8 %
Oslo	15,3 %	47,4 %	32,0 %
Rogaland	9,8 %	6,6 %	-3,1 %
Sogn og Fjordane	4,7 %	2,8 %	-1,8 %
Østfold	2,8 %	0,0 %	-2,8 %
Hedmark	0,9 %	0,5 %	-0,5 %
Oppland	2,8 %	0,0 %	-2,8 %
Buskerud	4,7 %	0,9 %	-3,7 %
Vestfold	3,7 %	0,9 %	-2,8 %
Telemark	2,3 %	0,9 %	-1,4 %
Aust-Agder	0,9 %	0,5 %	-0,5 %
Vest-Agder	1,4 %	0,9 %	-0,4 %
Møre og Romsdal	3,7 %	1,4 %	-2,3 %
Sør-Trøndelag	6,5 %	3,3 %	-3,2 %
Nord-Trøndelag	0,5 %	0,5 %	0,0 %
Nordland	2,8 %	0,5 %	-2,3 %
Troms	3,7 %	0,5 %	-3,2 %
Finnmark	0,5 %	0,5 %	0,0 %
Utenfor Norge	1,9 %	3,8 %	1,9 %

Når det kommer til bosted før og etter studiene skiller NHH-kandidatene seg betydelig fra UiB- og HiB-kandidatene. NHH rekrutterer i større grad kandidater fra hele landet, og mobiliteten bort fra

Hordaland etter endte studier er høy. Det er spesielt Oslo som tiltrekker seg NHH-kandidater. Nesten halvparten bor i Oslo to år etter uteksaminasjon.

Tabell 97: Har du fått arbeid på det geografiske stedet du ønsket?

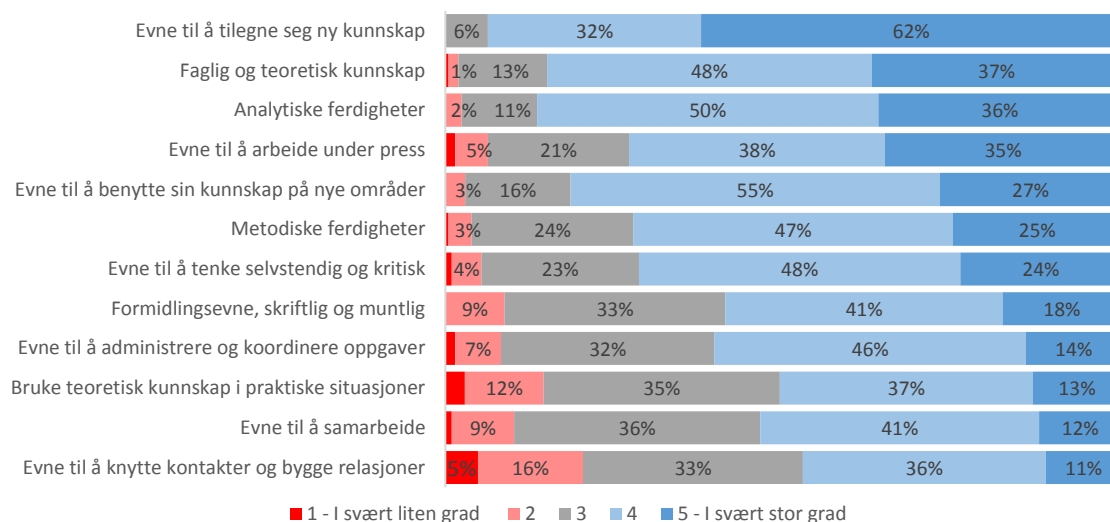
	Ja	Nei	N
Økonomi og administrasjon	93 %	7 %	185
Regnskap og revisjon	96 %	4 %	25
NHH Totalt	93 %	7 %	210

Så godt som alle kandidater har fått jobb på det geografiske stedet de ønsket.

STUDIETIDEN

VURDERING AV STUDIET

Figur 59: I hvilken grad mener du at studiene har gitt deg følgende ferdigheter?

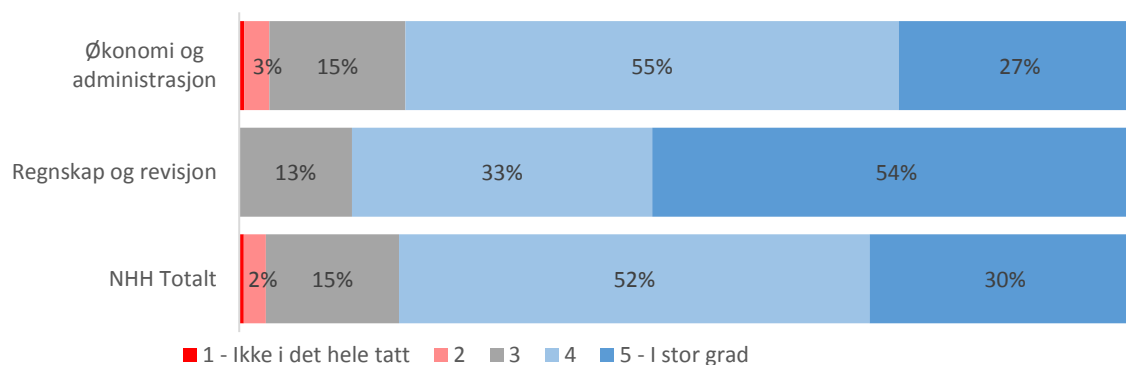
NHH-kandidatene mener i svært stor grad at studiene har gitt dem evnen til å tilegne seg ny kunnskap, og det er også høye andeler som fremhever at studiene i stor grad har gitt dem faglig og teoretisk kunnskap samt evne til å arbeide under press. Lavest vurdert er evnen til å knytte kontakter og bygge relasjoner, men selv på den lavest rangerte evnen er det kun 5 prosent som svarer «i svært liten grad».

Tabell 98: I hvilken grad mener du at studiene har gitt deg følgende ferdigheter? Fordelt på utdanningsløp. Gjennomsnittsverdier, skala 1-5.

	Økonomi og administrasjon	Regnskap og revisjon	NHH Totalt
Evne til å tilegne seg ny kunnskap	4,6	4,5	4,6
Analytiske ferdigheter	4,3	3,6	4,2
Faglig og teoretisk kunnskap	4,1	4,6	4,2
Evne til å benytte sin kunnskap på nye områder	4,0	4,1	4,1
Evne til å arbeide under press	4,1	3,6	4,0
Metodiske ferdigheter	4,0	3,6	3,9
Evne til å tenke selvstendig og kritisk	3,9	3,8	3,9
Formidlingsevne, skriftlig og muntlig	3,7	3,4	3,7
Evne til å administrere og koordinere oppgaver	3,7	3,3	3,6
Evne til å samarbeide	3,6	3,3	3,5
Evne til å bruke teoretisk kunnskap i praktiske situasjoner	3,4	3,8	3,5
Evne til å knytte kontakter og bygge relasjoner	3,4	3,1	3,3

Når vi fordeler svargivingen på utdanningsløp er det et par interessant poeng som er verdt å nevne. Kandidatene fra regnskap og revisjon har en svært høy vurdering av graden studiet har gitt dem faglig og teoretisk kunnskap. Med en gjennomsnittsverdi på 4,6 ligger vurderingen deres klart høyere enn hos kandidatene fra økonomi og administrasjon. På egenskapen analytiske ferdigheter er situasjonen omvendt, her gir kandidatene fra økonomi og administrasjon en betydelig høyere gjennomsnittsvurdering enn kandidatene fra regnskap og revisjon.

Figur 60: I hvilken grad opplever du at utdanningen din har gitt deg tilstrekkelige kunnskaper/ferdigheter til å mestre jobben du har?

Kandidatene opplever i overveiende grad at utdanningen har gitt dem de kunnskapene de trenger for å mestre jobben. Spesielt gjelder dette for kandidatene fra regnskap og revisjon.

Tabell 99: Hva skulle du ønske du hadde mer av i studiet?

	Teori	Praksis	Utveksling	Prosjektarbeid	Savner ikke noe spesielt	Annet	N
Økonomi og administrasjon	3 %	85 %	16 %	45 %	7 %	5 %	184
Regnskap og revisjon	8 %	46 %	29 %	25 %	38 %	4 %	24
NHH Totalt	3 %	80 %	17 %	43 %	11 %	5 %	208

For kandidatene fra økonomi og administrasjon er praksis svært ønsket. 85 prosent skulle ønske at de hadde dette som en del av studiet. 45 prosent skulle også ønske seg mer prosjektarbeid.

Tabell 100: Ville du valgt samme studium dersom du skulle begynne å studere i dag?

	Ja	Ja, men med en annen fagkombinasjon	Nei	Ikke sikker	N
Økonomi og administrasjon	57 %	19 %	11 %	13 %	189
Regnskap og revisjon	73 %	8 %	12 %	8 %	26
NHH Totalt	59 %	18 %	11 %	13 %	215

Den klare majoriteten av kandidatene ville valgt samme studium dersom de kunne valgt på nytt. 11 prosent av NHH-kandidatene ville valgt noe annet, mens ytterligere 13 prosent ikke er sikre. Til sammen er det 77 prosent som enten ville valgt akkurat samme studium på nytt, eventuelt med en noe annerledes fagkombinasjon.

AKTIVITETER VED SIDEN AV STUDIENE

Tabell 101: Jobbet du eller deltok du i noen av følgende aktiviteter ved siden av studiene?

	Jobbet under studiene	Hadde verv i en organisasjon	Drev med frivillig arbeid	Nei, ingen av disse	N
Økonomi og administrasjon	79 %	57 %	22 %	11 %	189
Regnskap og revisjon	65 %	19 %	4 %	23 %	26
NHH Totalt	78 %	52 %	20 %	12 %	215

Majoriteten av NHH-kandidatene arbeidet under studiene, og rundt halvparten hadde verv i en organisasjonen. Det er imidlertid en betydelig forskjell mellom kandidatene avhengig av utdanningsløp. Mens 57 prosent av dem med bakgrunn fra økonomi og administrasjon hadde verv i en organisasjon, var tilsvarende andel blant regnskap- og revisjonskandidatene 19 prosent.

Tabell 102: Tok du deler av din utdanning i utlandet, enten som del av et utvekslingsprogram eller etter eget initiativ?

	Utveksling	Eget initiativ	Nei, hadde ikke utenlandsopphold i forbindelse med studiene	N
Økonomi og administrasjon	63 %	5 %	31 %	189
Regnskap og revisjon	8 %	4 %	88 %	26
NHH Totalt	57 %	5 %	38 %	215

Samme tendens gjør seg gjeldende på spørsmålet om utenlandsopphold. Mens hele 68 prosent av kandidatene fra økonomi og administrasjon tok deler av sin utdanning i utlandet er tilsvarende andel blant regnskap- og revisjonskandidatene kun 8 prosent.

Tabell 103: Var problemstilling for bachelor- eller masteroppgave utviklet i samarbeid med en virksomhet utenfor egen institusjon?

	Ja	Nei	N
Økonomi og administrasjon	36 %	64 %	189
Regnskap og revisjon	23 %	77 %	26
NHH Totalt	34 %	66 %	215

Rundt en tredjedel av kandidatene utviklet problemstillingen for bachelor- eller masteroppgaven i samarbeid med en virksomhet utenfor egen institusjon¹⁰. Dette er imidlertid vanligere for kandidater med bakgrunn fra økonomi- og administrasjonsstudier.

Figur 61: I hvilken grad bidro dette samarbeidet til at du fikk en konkret jobb (i bedriften eller annen bedrift)?

Kun 11 prosent svarte at samarbeidet i stor eller svært stor grad bidro til at kandidatene fikk en konkret jobb.

¹⁰ Merk at NHH ikke opererer med bacheloroppgave på sine studietilbud. De som svarer at de har utviklet problemstilling i samarbeid med en ekstern virksomhet referer altså enten til masteroppgaven, eller eventuelt til en bacheloroppgave skrevet ved en annen institusjon enn NHH

q1 - Hva er din utdannings-/studiesituasjon?

- Jeg har avsluttet mine studier
 Jeg er fortsatt under utdanning/har fortsatt å studere

q1_1 - Har du fortsatt med å ta:

- En mastergrad
 En bachelorgrad
 Annen videreutdanning

q1_2_a - Hva er den viktigste grunnen til at du avsluttet dine studier ved NHH etter bachelorgraden?**q1_2_b - Planlegger du i dag å studere videre ved en senere anledning?**

- Ja
 Nei

Q1_3_a - Hva planlegger du å studere?**Q1_3_b - Ved hvilke(n) institusjon(-er) vurderer du å studere?****q1_4_a - Hva er den viktigste grunnen til at du avsluttet dine studier ved NHH etter bachelorgraden?****q1_4_b - Hva studerer du i dag?**

q1_4_c - Hvor studerer du i dag?

ScreenedOutSurveyScript

Undersøkelsen gjelder kandidater som har avsluttet sine studier, og du er da ikke i målgruppen for resten av undersøkelsen. Mange takk likevel for at du ville svare!

q2 - Hva er ditt kjønn?

- Mann
- Kvinne

q3 - Hvilket år er du født?

Skriv fødselsåret ditt med fire siffer (eks. 1985)

q4 - Hva er din hovedbeskjeftigelse?

- Fast ansettelse
- Vikariat
- Engasjement
- Stipendiat
- Permisjon (fra jobb)
- Selvstendig næringsdrivende
- Arbeidsledig
- Annet _____

q5 - I hvilket fylke hadde du hjemstedet ditt før du begynte å studere?

- Hordaland
- Rogaland
- Sogn og Fjordane
- Akershus
- Oslo
- Østfold
- Hedmark
- Oppland
- Buskerud
- Vestfold
- Telemark
- Aust-Agder

- Vest-Agder
- Møre og Romsdal
- Sør-Trøndelag
- Nord-Trøndelag
- Nordland
- Troms
- Finnmark
- Utenfor Norge

q6 - Hva er din høyeste akademiske grad?

- Bachelor
- Allmennlærer/Grunnskolelærer (4 år)
- Master
- Profesjonsutdanning (psykologi/med) av minst 6 års varighet

q7 - Hvor tok du utdanningen din?

Kryss av for hvor graden/ vitnemålet ditt ble utstedet.

- UiB – Det humanistiske fakultet
- UiB – Det juridiske fakultet
- UiB – Det matematisk–naturvitenskapelig fakultet
- UiB – Det medisinsk – odontologiske fakultet
- UiB – Det psykologiske fakultet
- UiB – Det samfunnsvitenskapelige fakultet
- HiB – Avdeling for helse- og sosialfag
- HiB – Avdeling for ingeniør- og økonomifag
- HiB – Avdeling for lærerutdanning
- NHH - Økonomi og administrasjon
- NHH - Regnskap og revisjon

q99_0 - Har du gjennomført:

- Integreert mastergrad i odontologi
- Annen mastergrad

q8 - Ville du valgt samme studium dersom du skulle begynne å studere i dag?

- Ja
- Ja, men med en annen fagkombinasjon
- Nei
- Ikke sikker

q99_1 - Hva var bestemmende for ditt valg av profesjonsstudium?

Flere valg mulig

- Jobb/yrkesmuligheter etterpå
- Lønn
- Status
- Få brukt gode karakterer
- Venner/familie er i samme yrke/profesjon
- Annet _____

q99_2 - Hva var målet med valgt profesjon? Å arbeide:

- I det offentlige
- I privat praksis
- I privat sektor forøvrig
- I frivillig sektor
- Annet _____
- Ingen bestemt mening

q100 - I hvilken grad stemmer følgende påstander om dine studievalg?

	1 - I svært liten grad	2	3	4	5 - I svært stor grad
Jeg satte sammen bachelorgraden med tanke på fremtidige jobbmuligheter	?	?	?	?	?
Fagkombinasjonen i bachelorgraden fikk konsekvenser for problemstillingen på masteroppgaven	?	?	?	?	?
Valgene jeg tok i løpet av studiene har fått konsekvenser for jobb etterpå	?	?	?	?	?

q101 - Vurderte du å slutte før fullførte studier?

- Ja
- Nei

q101_2 - Hvis ja, hvorfor?

Flere kryss mulig

- Private forhold
- Manglende faglig oppfølging
- Krevende studie
- Vurderte å begynne på annet studie
- Annet _____

q9 - Jobbet du eller deltok du i noen av følgende aktiviteter ved siden av studiene?

Sett gjerne flere kryss.

- Jobbet under studiene
- Hadde verv i en organisasjon
- Drev med frivillig arbeid
- Nei, ingen av disse

q10_1 - Tok du deler av din utdanning i utlandet, enten som del av et utvekslingsprogram eller etter eget initiativ?

- Utveksling
- Eget initiativ
- Nei, hadde ikke utenlandsopphold i forbindelse med studiene

q11_1 - Var problemstilling for bachelor- eller masteroppgave utviklet i samarbeid med en virksomhet utenfor egen institusjon?

- Ja
- Nei

q11_2 - I hvilken grad bidro dette samarbeidet til at du fikk en konkret jobb (i bedriften eller annen bedrift)?

- I svært liten grad
- I liten grad
- Verken i liten eller stor grad
- I stor grad
- I svært stor grad
- Vet ikke

q12_1 - Har du hatt praksis som en del av studiet?

- Ja
- Nei

q12_2 - I hvilken grad bidro denne praksisen til at du fikk en konkret jobb (i bedriften eller annen bedrift)?

- I svært liten grad
- I liten grad
- Verken i liten eller stor grad
- I stor grad
- I svært stor grad
- Vet ikke

q13_1 - For deg som sluttet å studere etter oppnådd bachelorgrad, allmennlærer eller grunnskolelærer: Hva er den viktigste årsaken til at du ikke har tatt en høyere grad? (Stilt kandidater fra HiB)

- Planla aldri en mastergrad
- Det er ingen relevante mastergrader for min utdanning
- Søkte, men kom ikke inn på en mastergrad
- Fikk en jobb jeg ønsket meg
- Ønsker en pause før jeg går videre med en mastergrad
- Annet _____

q13_2 - For deg som sluttet å studere etter oppnådd bachelorgrad: Hva er den viktigste årsaken til at du ikke har tatt en høyere grad? (Stilt kandidater fra UiB)

- Planla ikke en høyere akademisk grad
- Det eksisterer ikke noen høyere grad i min utdanning
- Kom ikke inn på mastergrad eller lignende
- Fikk en jobb jeg ønsket meg
- Ønsker en pause før jeg går videre med en høyere grad
- Annet _____

q14 - Når begynte du å søke jobb?

- Før siste semester
- I løpet av siste semester
- 0-3 måneder etter avsluttet utdanning
- Mer enn 4 måneder etter avsluttet utdanning
- Fikk jobb uten å søke
- Ikke sikker/Husker ikke

q15 - Omtrent hvor mange jobbsøknader har du sendt?

- 0

- 1-5 søknader
- 6-10 søknader
- 11-20 søknader
- 21-50 søknader
- 51 søknader eller flere

q16 - Hvor viktig er følgende faktorer for deg når du søker jobb?

	1 - Svært lite viktig	2	3	4	5 - Svært viktig	Vet ikke
At jobben er faglig utfordrende	?	?	?	?	?	?
Hvor arbeidsplassen er plassert geografisk	?	?	?	?	?	?
Lønnsnivå	?	?	?	?	?	?
Gode karrieremuligheter	?	?	?	?	?	?
Jobben er selvstendig	?	?	?	?	?	?
Stabil og trygg arbeidsplass	?	?	?	?	?	?
Jobben er samfunnsnyttig	?	?	?	?	?	?
Internasjonale karrieremuligheter	?	?	?	?	?	?
Godt arbeidsmiljø	?	?	?	?	?	?

q17 - Hvilke kanaler brukte du for å finne din første jobb?

Sett gjerne flere kryss.

- Stillingsutlysninger i trykte medier og internett
- Jobbdatabaser
- Personlig nettverk
- Sosiale medier
- Direkte kontakt med arbeidsgiver
- Vikarbyråer/bemanningsbyrå
- NAV
- Bedriftspresentasjoner
- Annet _____

q18 - Hvor mange jobber har du hatt etter avsluttet studie, inkludert den du har nå?

- 1
- 2
- 3 eller flere

q19 - Hvor relevant vurderer du din nåværende jobbsituasjon i forhold til utdanningen? Når det gjelder:

	1 - Svært lite relevant	2	3	4	5 - Svært relevant	Vet ikke
Arbeidsgiver	?	?	?	?	?	?
Arbeidsoppgaver	?	?	?	?	?	?
Stillingsnivå	?	?	?	?	?	?

q20 - Alt i alt, hvordan opplever du din nåværende jobbsituasjon?

- Har ikke relevant jobb
- Har relevant jobb

q21 - For deg som ikke har relevant arbeid i nåværende arbeidssituasjon: Hvor stor betydning mener du følgende forhold har hatt for at du ikke har relevant jobb?

	1 - Svært stor betydning	2	3	4	5 - Svært liten betydning	Vet ikke
For lite relevant yrkeserfaring	?	?	?	?	?	?
For dårlige karakterer	?	?	?	?	?	?
For lite yrkesrettet utdanning	?	?	?	?	?	?
For mange andre med samme utdanning	?	?	?	?	?	?
Få relevante stillinger å søke på	?	?	?	?	?	?
Geografiske forhold	?	?	?	?	?	?
Fagkombinasjon	?	?	?	?	?	?
Studiestedet for dårlig til å formidle kompetansen	?	?	?	?	?	?
Jeg selv er for dårlig til å formidle min kompetanse	?	?	?	?	?	?

q22 - For deg som har relevant arbeid: Hvor lang tid tok det fra du avla din siste eksamen til du fikk tilbud om din første relevante jobb?

- Fikk jobb før jeg var ferdig med eksamen
- 0-3 mnd
- 4-6 mnd
- 7-12 mnd
- Mer enn 1 år

q23 - Jobber du heltid eller deltid?

- Heltid
- Deltid

q23a - Vil du si det er frivillig eller ufrivillig at du jobber deltid?

- Frivillig
- Ufrivillig

q23b - Hva er din ordinære brutto årslønn før skatt i din nåværende stilling? (Ikke ta med bonus/goder/ekstrainntekter)

Skriv inn i hele kroner uten mellomrom, for eksempel slik: 350000, hvis din ordinære brutto lønn er tre hundre og femti tusen

q24_1 - Hvor arbeider du nå?

- Hordaland
- Rogaland
- Sogn og Fjordane
- Akershus
- Oslo
- Østfold
- Hedmark
- Oppland
- Buskerud
- Vestfold
- Telemark
- Aust-Agder

- Vest-Agder
- Møre og Romsdal
- Sør-Trøndelag
- Nord-Trøndelag
- Nordland
- Troms
- Finnmark
- Utenfor Norge

q24_2 - I hvilken kommune?

- Bergen
- Askøy
- Austevoll
- Austrheim
- Bømlo
- Eidfjord
- Etne
- Fedje
- Fitjar
- Fjell
- Fusa
- Granvin
- Jondal
- Kvam
- Kvinnherad
- Lindås
- Masfjorden
- Meland
- Modalen
- Odda
- Os
- Osterøy
- Radøy
- Samnanger
- Stord
- Sund
- Sveio
- Tysnes
- Ullensvang
- Ulvik
- Vaksdal
- Voss
- Øygarden

q25 - Har du fått arbeid på det geografiske stedet du ønsket?

- Ja
- Nei

q27 - Innen hvilken sektor er din nåværende stilling?

- Offentlig sektor
- Privat sektor

- Organisasjon (LO, Røde Kors, partipolitisk org. eller annet)

q28 - Innen hvilket område er din nåværende jobb?

- Offentlig administrasjon
 Høyere utdanning/forskningsinstitusjon
 Grunnskole, videregående skole
 Barnehage
 Helse, sosial, omsorg
 Olje/gass/energi
 Industri/produksjon
 Bygg/anlegg
 Fiskeri/havbruk/annen primærnæring
 Transport/logistikk
 Shipping
 IKT/tele
 Media, kultur
 Handel, reiseliv
 Bank/ forsikring/ finans
 Konsulent / rådgivning
 Revisjon
 Annen privat tjenesteyting
 Annet (noter): _____

q102 - Arbeider du i:

- Departement/Direktorat
 Fylkeskommune/Fylkesmann
 Tilsyn/ombud/råd/etat
 Kommunesektoren
 NAV
 Annet _____

q29 - Hva mener du er de viktigste funksjonene/oppgavene i jobben din?

Flere kryss mulig

- Saksbehandling
 Ledelse
 Administrasjon
 Prosjektarbeid
 Kundebehandling/førstelinje
 Rådgivning/veiledning
 Salg/markedsføring/reklame
 Informasjon/formidling/journalistikk
 Økonomi/regnskap
 Undervisning/opplæring/pedagogisk arbeid
 Forskning
 Teknisk utvikling/prosjektering
 Personaloppgaver
 Pleie/pasientkontakt
 Annet _____

q30 - Hvordan opplever du sammenhengen mellom utdanningen din og din nåværende jobb?

- Arbeidsoppgavene krever den fagkunnskapen jeg tilegnet meg gjennom utdanningen min
- Arbeidsoppgavene krever generelle kvalifikasjoner fra utdanningen
- Arbeidsoppgavene krever ikke utdanning på det nivået jeg har, men det er en fordel å ha det

q31 - I hvilken grad mener du at studiene har gitt deg følgende ferdigheter?

	1 - I svært liten grad	2	3	4	5 - I svært stor grad
Faglig og teoretisk kunnskap	?	?	?	?	?
Evne til å tilegne seg ny kunnskap	?	?	?	?	?
Evne til å benytte sin kunnskap på nye områder	?	?	?	?	?
Formidlingsevne, skriftlig og muntlig	?	?	?	?	?
Analytiske ferdigheter	?	?	?	?	?
Metodiske ferdigheter	?	?	?	?	?
Evne til å samarbeide	?	?	?	?	?
Evne til å arbeide under press	?	?	?	?	?
Evne til å knytte kontakter og bygge relasjoner	?	?	?	?	?
Evne til å administrere og koordinere oppgaver	?	?	?	?	?
Evne til å tenke selvstendig og kritisk	?	?	?	?	?
Evne til å bruke teoretisk kunnskap i praktiske situasjoner	?	?	?	?	?

q32 - Hvilke av følgende ferdigheter tror du blir vurdert som viktig eller mindre viktig i arbeidslivet ved ansettelse?

	1 - Svært lite viktig	2	3	4	5 - Svært viktig
Faglig og teoretisk kunnskap	?	?	?	?	?
Evne til å tilegne seg ny kunnskap	?	?	?	?	?
Evne til å benytte sin kunnskap på nye områder	?	?	?	?	?
Formidlingsevne, skriftlig og muntlig	?	?	?	?	?
Analytiske ferdigheter	?	?	?	?	?
Metodiske ferdigheter	?	?	?	?	?
Evne til å samarbeide	?	?	?	?	?
Evne til å arbeide under press	?	?	?	?	?
Evne til å knytte kontakter og bygge relasjoner	?	?	?	?	?
Evne til å administrere og koordinere oppgaver	?	?	?	?	?
Evne til å tenke selvstendig og kritisk	?	?	?	?	?
Evne til å bruke teoretisk kunnskap i praktiske situasjoner	?	?	?	?	?

q33 - I hvilken grad opplever du at utdanningen din har gitt deg tilstrekkelige kunnskaper/ferdigheter til å mestre jobben du har?

- 1 - Ikke i det hele tatt
- 2
- 3
- 4
- 5 - I stor grad
- Vet ikke

q34 - Hva skulle du ønske du hadde mer av i studiet?

Flere kryss mulig

- Teori
- Praksis
- Utveksling
- Prosjektarbeid
- Savner ikke noe spesielt
- Annet: _____

q39a - For deg som har hatt to eller flere jobber etter avsluttede studier Hvor lenge var du ansatt i din første stilling?

- < 2 måneder
- 2-6 måneder
- 7-12 måneder
- > 12 måneder

q39b - Hva var årsaken til at du sluttet i din første stilling?

- Fikk ny jobb
- Vikariatet/engasjementet tok slutt
- Ble sagt opp
- Sa selv opp

IDEAS2EVIDENCE
Bygger kunnskap